

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

Obor: Mezinárodní obchod

Analýza podnikatelského prostředí na Ukrajině

Diplomová práce:

Vypracovala: Bc. Nadija Bileňka

Vedoucí práce: Ing. Jaroslav Halík, MBA, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma „Analýza podnikatelského prostředí na Ukrajině“ jsem vypracovala samostatně. Použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v přiloženém seznamu literatury.

V Praze dne.....

.....

podpis studenta

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu diplomové práce Ing. Jaroslavu Halíku, MBA, Ph.D. za odborné vedení, cenné připomínky a čas, který věnoval mé práci.

Obsah

Úvod	- 6 -
1. Všeobecné informace o Ukrajině	- 7 -
1.1. Základní charakteristika Ukrajiny	- 7 -
1.2. Vnitropolitická charakteristika Ukrajiny	- 9 -
1.3. Právní systém země	- 12 -
1.4. Členství v mezinárodních organizacích.....	- 13 -
1.5. Ekonomická charakteristika Ukrajiny.....	- 16 -
1.6. Zahraniční obchod Ukrajiny	- 18 -
1.7. Přímé zahraniční investice.....	- 22 -
2. Investiční a podnikatelské prostředí na Ukrajině.	- 26 -
2.1. Režim zahraničního investování.....	- 26 -
2.2. Garance státu na ochranu zahraničních investic	- 30 -
2.3. Registrace společnosti na Ukrajině	- 31 -
2.4. Bankovní soustava.....	- 37 -
2.5. Daňový systém Ukrajiny	- 39 -
2.6. Rizika podnikání na Ukrajině	- 40 -
2.7. Míra korupce na Ukrajině.....	- 42 -
2.8. Rating země.....	- 43 -
3. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR	- 46 -
3.1. Vzájemná obchodní výměna ČR - Ukrajina	- 46 -
3.2. České investice.....	- 49 -
3.3. Prioritní regiony pro rozvoj spolupráce	- 50 -
3.4. Privatizační a rozvojové programy	- 53 -
3.5. Perspektivní odvětví pro české a zahraniční exportéry	- 56 -
3.6. Podpora vstupu a působení firem na trhu	- 64 -
3.7. Podpora ČEB a EGAP	- 66 -
3.8. Příklady českých firem činných na Ukrajině	- 67 -
4. Rady pro zahraniční podnikatele na Ukrajině	- 70 -
4.1. Vízový režim a cestování	- 70 -
4.2. Obchodní zvyklosti.....	- 71 -
4.3. Státní svátky	- 73 -
Závěr	- 74 -

Seznam literatury	- 77 -
Seznam příloh	- 82 -

Úvod

Téma „Analýza podnikatelského prostředí Ukrajiny“ jsem si zvolila zejména proto, že dané prostředí je pro mě blízké, jelikož pocházím z Ukrajiny. V České republice žiji od svých třinácti let a je mým druhým domovem. Nicméně i když v Čechách žiji poměrně dlouho, neustále se zajímám o politické a ekonomické dění na Ukrajině. V zemi již dlouhou dobu panuje nestabilní politická situace a rostoucí úroveň korupce a byrokracie, což negativně ovlivňuje její ekonomický vývoj. Přála bych si, aby po nástupu nového prezidenta Viktora Janukovyče byly přijaty potřebné politické a hospodářské reformy, aby se zlepšila životní úroveň obyvatelstva a situace v zemi se stabilizovala, také aby do země proudilo více zahraničních investic.

Práci jsem rozdělila do čtyř kapitol. Cílem mé práce bude blíže prozkoumat podnikatelské a investiční prostředí Ukrajiny, popsat finanční a právní prostředí, vývoj jednotlivých odvětví a regionů pro podnikání, jako jsou strojírenství, nábytkářský průmysl, stavebnictví, ekologie, zemědělsko-potravinářský sektor a dopravní infrastruktura. V práci zmíním nejenom příležitosti pro zahraniční exportéry ale i rizika, se kterými se můžou setkat.

V první kapitole popíšu základní charakteristiku země, vnitropolitickou situaci, členství v mezinárodních organizacích, její možné přijetí do Evropské unie a NATO. Dále se zaměřím na současnou ekonomickou situaci země, vývoj zahraničního obchodu a zahraničních investic. Ve druhé kapitole svou pozornost soustředím na analýzu investičního prostředí Ukrajiny, jaké jsou způsoby založení a registrace obchodních společností zahraničními subjekty. Popíšu kapitálový a bankovní systém a daňovou soustavu. Dále upozorním na rizika, se kterými se můžou zahraniční investoři setkat a jak se jich vyvarovat. Také popíšu rating země a její index konkurenceschopnosti.

Ve třetí kapitole se budu zabývat vzájemnou obchodní výměnou mezi ČR a Ukrajinou, objemem současných českých investic na Ukrajině. Dále uvedu možnosti uplatnění českých a zahraničních podnikatelských subjektů na ukrajinském trhu, tzn. perspektivní regiony a odvětví. Zmíním nezastupitelnou roli specializovaných českých agentur, které mají spoustu zkušenosti a pomáhají českým společnostem při vstupu na daný trh. Na konci uvedu příklady firem, které již úspěšně působí na Ukrajině. Ve čtvrté kapitole uvedu rady a doporučení pro zahraniční investory, které chtějí vycestovat na Ukrajinu.

Čerpat budu především z ruské, ukrajinské, anglické a české literatury, z internetových stránek, kde jsou k dispozici aktuální údaje.

1. Všeobecné informace o Ukrajině

1.1. Základní charakteristika Ukrajiny

Ukrajina se nachází v centrální části východní Evropy. Hlavním městem Ukrajiny je Kyjev. Podnebí Ukrajiny je mírné kontinentální, s výjimkou jižního pobřeží Krymu. V létě se teploty pohybují jako v ČR, od 18 do 26 stupňů. V zimě cca od – 10 do – 30 stupňů. Jižní část území Ukrajiny obklopují dvě moře Černé a Azovské. Na západě Ukrajiny se nachází hory Karpaty a na jihu Krymské hory o výšce 1500 metrů. Tyto hory tvoří pět procent povrchu. Na rozdíl od ČR devadesát procent povrchu Ukrajiny tvoří roviny. Padesát procent celkového území Ukrajiny tvoří úrodná černozem, převážně jižní a střední část území.

Ukrajina má obrovské zásoby nerostného bohatství. K významným přírodním zdrojům patří kvalitní černé uhlí v Doněcké oblasti, železná a manganová ruda, chrom, nikl, titan, síra, rtuť, uran, zemní plyn, rašelina, ropa, sůl, grafit atd. Celkový počet minerálů je kolem osmdesáti.

Na rozdíl od České republiky je časové pásmo Ukrajiny posunuto o jednu hodinu dopředu. V porovnání s GWT (Greenwich Mean Time) je čas posunut o dvě hodiny dopředu. Svou rozlohou je největším evropským státem a podle počtu obyvatel je pátou zemí v Evropě, po Francii, Německu, Velké Británii a Itálii. Je také významným zemědělsko – průmyslovým centrem Evropy. Ukrajina získala nezávislost po pádu Světského svazu 24. srpna 1991. Sousedními státy Ukrajiny jsou Rusko, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Rumunsko, Bělorusko a Moldávie. Celková délka hranic činí 5 608 km.

Administrativně se země člení na Autonomní republiku Krym, 24 oblastí a dva města Kyjev a Sevastopol, která mají speciální statut, jenž se řídí zákony Ukrajiny. Největšími městy jsou Charkov (1,47 mil. obyvatel), Dněpropetrovsk (1,1 mil.), Doněck (1,01 mil.), Oděsa (1,1 mil.), Lvov (cca 1 mil) a hlavní město Kyjev (2,6 mil.). Nejmenší počet obyvatel je v Černovické oblasti cca 912 tisíc. Úředním jazykem je ukrajinština, ale v některých regionech, převážně na východě země se mluví rusky (např. na Krymu, Charkovské, Luhanské a Doněcké oblasti – odkud pochází současný prezident Ukrajiny). Na Ukrajině jsou také oblasti, kde se mluví polský, český, maďarský a rumunský, především je to západ země. Převážná většina obyvatel cca 68 procent žije ve městě, zbytek na venkově. Průměrná hustota osídlení na km² je 76 obyvatel.

Podíl ekonomický činného obyvatelstva se pohybuje kolem 61 procent. Kromě Ukrajinců (77,8%) v zemi žije kolem sedmnácti procent Rusů a cca pěti procent ostatních národností. Podle státního statistického výboru Ukrajiny žije v zemi přibližně osm tisíc Čechů. Celkový počet

národnosti žijících na Ukrajině dosahuje více než 130. Převážná většina Ukrajinců má pravoslavnou víru, v západních oblastech převládá náboženství řeckokatolické, římskokatolické a protestanské. V jižní oblasti, zejména na Krymu se vyskytuje islám. Celkový počet církevních společností na Ukrajině činí 12 tisíc 512, různě nábožensky orientovaných.

Demografická situace na Ukrajině není uspokojivá. Stejně jako i ve zbytku Evropy dochází v zemi k úbytku obyvatel. Vývoj počtu obyvatel znázorňuje následující tabulka (tab.č.1). Průměrná délka života dosahuje 69 let, u žen je to 74 let, a u mužů 63 let. V roce 2010 se narodilo 497,7 tisíc osob a zemřelo 698,2 tisíc osob. Podíl obyvatel v důchodovém věku činí cca 35 procent obyvatelstva Ukrajiny. Počet práceschopného obyvatelstva dosahuje cca 45 procent. 69,9 % obyvatel je ve věku 15 až 64 let, ve věku 65 let a více je 15,5% a ve věku do 14 let je 14% obyvatel, v roce 2004 počet dětí do čtrnácti let představoval osmnáct procent.

Tab.č.1: Počet obyvatel na Ukrajině

	Obyvatelstvo celkem			Počet stálého obyvatelstva		
	celkem, tisíc osob	z toho		celkem, tisíc osob	z toho	
		město	venkov		muži	ženy
1990	51838,5	34869,2	16969,3	51556,5	23826,2	27730,3
1991	51944,4	35085,2	16859,2	51623,5	23886,5	27737
1992	52056,6	35296,9	16759,7	51708,2	23949,4	27758,8
1993	52244,1	35471	16773,1	51870,4	24046,3	27824,1
1994	52114,4	35400,7	16713,7	51715,4	23981,1	27734,3
1995	51728,4	35118,8	16609,6	51300,4	23792,3	27508,1
1996	51297,1	34767,9	16529,2	50874,1	23591,6	27282,5
1997	50818,4	34387,5	16430,9	50400	23366,2	27033,8
1998	50370,8	34048,2	16322,6	49973,5	23163,5	26810
1999	49918,1	33702,1	16216	49544,8	22963,4	26581,4
2000	49429,8	33338,6	16091,2	49115	22754,7	26360,3
2001	48923,2	32951,7	15971,5	48663,6	22530,4	26133,2
2002	48457,1	32574,4	15882,7	48240,9	22316,3	25924,6
2003	48003,5	32328,4	15675,1	47823,1	22112,5	25710,6
2004	47622,4	32146,4	15476	47442,1	21926,8	25515,3
2005	47280,8	32009,3	15271,5	47100,5	21754	25346,5
2006	46929,5	31877,7	15051,8	46749,2	21574,7	25174,5
2007	46646	31777,4	14868,6	46465,7	21434,7	25031
2008	46372,7	31668,8	14703,9	46192,3	21297,7	24894,6
2009	46143,7	31587,2	14556,5	45963,4	21185	24778,4
2010	45962,9	31524,8	14438,1	45782,6	21107,1	24675,5

Zdroj: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Tab.č.2: Počet obyvatel v jednotlivých letech a průměrná délka života

Rok	Počet obyvatel ve věku (v tis.):					Období	Střední očekávaná délka dožití při narození	z toho	
	0-14 let	15-24 let	25-44 let	45-64 let	65 a více let			muži	ženy
2010	6483,6	6541,1	13351	12238	7168,9	2008-2009	69,29	63,79	74,86

Zdroj: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

1.2. Vnitropolitická charakteristika Ukrajiny

Již od devadesátých let na Ukrajině panuje konflikt mezi dvěma vrcholy moci - exekutivou a legislativou o to, která z nich bude dominantní. Tyto spory nebyly ukončeny ani přijetím nové ústavy 28. června 1996. Podle Ústavy je prezident hlavou státu a nejvyšším představitelem výkonné moci. Ukrajina se měla stát zemí s prezidentským politickým systémem, ale nejvyšším orgánem státní správy zůstala Národní rada. Svůj pozůstatek také zanechal Sovětský svaz, kdy v ústavním systému se mísily prvky prezidentského a parlamentního systému a sovětské moci. Výkonná moc byla převážně kontrolována parlamentem. Vliv politických stran byl minimální. Za vlády prezidenta Kučmy existovala tzv. Strana moci, která byla uskupením bývalých komunistických elit a prosazovala zájmy oligarchů. Strana moci měla významnou kontrolu nad státem, zejména v oblasti ekonomiky. Vytvářely se úzké vazby mezi touto stranou a oligarchickými klanovými elitami. Po zvolení se Kučma snažil posílit své pravomoci prezidenta. Spolu s regionálními elitami vytvořil novou instituci „Rada regionů“, což vyvolalo silné konflikty mezi parlamentem a prezidentem a také vydal dekret „O nutných opatřeních na posílení boje s kriminalitou“, čímž získal velkou podporu obyvatel. V roce 1995 byla přijata Ústavní dohoda mezi prezidentem a Nejvyšší radou Ukrajiny, politický systém Ukrajiny se změnil na prezidentský s dominancí výkonné moci.

Kučma stále usiloval o co největší vliv. V roce 1999 byl podruhé zvolen prezidentem. Prezident měl neskutečnou kontrolu nad médií, všechny musely pracovat v jeho prospěch. O rok později se prezident Kučma pokusil vypsát referendum, ve kterém chtěl rozšířit prezidentské pravomoci. Prezident by například mohl prodloužit své funkční období se souhlasem lidu. Ústavní soud označil takové jednání za protiústavní a nedemokratické. V roce 2002 proběhly na Ukrajině další parlamentní volby. Vítězem se stalo hnutí Juščenka „Naše Ukrajina“, komunistická strana Ukrajiny získala nejméně hlasů. Za pomoci prezidenta Kučmy se Juščenko, druhý nejsilnější muž Doněcké oblasti, měl stát premiérem. Kučma věděl, že dle Ústavy již nemůže potřeť

kandidovat na post prezidenta Ukrajiny, a tak se pokoušel o oslabení funkcí budoucího prezidenta a posílení funkcí parlamentu.¹

Většina významných průmyslových odvětví na Ukrajině se nachází v rukou oligarchů, kteří jsou soustředěny převážně na východě země. Tyto regionální elity jsou propojeny s politickou sférou a mají značný vliv na politiku i na celostátní úrovni. Jako příklad můžeme uvést nejbohatšího oligarchu Rinata Achmetova. Jeho majetek se odhaduje na 131 miliard korun. Je majitelem fotbalového klubu a 100% akcionářem skupiny SCM, která vlastní několik průmyslových závodů a dolů.

Neustálé napětí mezi parlamentem a prezidentem a opakované volby vedly k prohlubování ekonomické a sociální krize. Zlomem byla oranžová revoluce, která proběhla v letech 2004 a 2005. Důvodem bylo druhé zmanipulované kolo prezidentských voleb, kdy do ulic vyšlo osm set tisíc přívrženců Viktora Juščenka. V lednu 2005 v opakovaném druhém kole prezidentských voleb zvítězil oranžový kandidát Viktor Juščenko. Stál se v pořadí třetím prezidentem od vyhlášení nezávislosti Ukrajiny. Po téměř patnácti letech falešných nadějí a neúplných opatřeních někteří doufali, že by se Ukrajina mohla konečně vydat na cestu reforem a euroatlantické integrace. Avšak jeho vládní koalice brzdila ekonomické reformy, což vedlo k rozčarování mezi příznivci oranžové revoluce. Vítězství opoziční strany regionů v parlamentních volbách v srpnu roku 2006 vedlo k dalším politickým konfliktům.

Parlamentní volby, které se uskutečnily dne 30. Zář 2007 uznaly jako největší stranu v parlamentu opoziční Stranu regionů. V polovině prosince 2007, byla parlamentem schválena nová koaliční vláda pro-západní, oranžové strany v čele s ministerskou předsedkyní Julii Tymošenkovou. Politický konflikt mezi Juščenkem a Tymošenkovou i nadále pokračoval. Krize ve vládní koalici v září 2008 hrozila zhroucením, což mohlo vést ke spojení Julie Tymošenkové se Stranou regionů nebo k novým volbám. Po nástupu do prezidentské funkce Juščenko prohlásil, že Ukrajina bude usilovat o integraci do světové ekonomiky a euroatlantických institucí. V květnu 2008 se Ukrajina připojila k WTO (Světová obchodní organizace).

V roce 2010 se konaly nové volby na post prezidenta Ukrajiny, kde proti sobě staly dva kandidáty - premiérka Julie Tymošenko a šéf Strany Regionů Viktor Janukovyč. Poražená prezidentská kandidátka Julie Tymošenko označila výsledky za zfalšované. Nicméně soud

¹ Šulcová, Štěpanka. Politický systém Ukrajiny – Cesta k demokracii. BLOG.RESPEKT.CZ. [on-line]. [cit. 2011-02-10]. <http://sulcova.blog.respekt.ihned.cz/c1-49981450-politicky-system-ukrajiny-cesta-k-demokracii>

legitimitu voleb potvrdil a Viktor Janukovyč se stal čtvrtým ukrajinským prezidentem od vyhlášení nezávislosti Ukrajiny.

V průběhu předvolební kampaně Janukovyč usiloval o zavedení ruštiny jako druhého státního jazyka. Naštěstí se mu to nepovedlo. Jinak by se situace vyvíjela podobně jako v Bělorusku a postupně by došlo k zapomenutí ukrajinského jazyka, kultury a tradic.

Za uplynulý rok vydal 271 zákonů a přes tisíc různých vyhlášek a nařízení. Janukovyč je považován politology za jednoho z nejúspěšnějších politiků v posledních letech. Většina obyvatel si myslí, že se v hospodářské ani sociální oblasti nic významně nezměnilo. Za pozitivní můžeme uvést podstatné zlepšení vztahů s Ruskou federací a nastartování reform, které jeho předchůdci slibovali před pěti až deseti lety.

Říká se, že na rozdíl od Juščenka je Viktor Janukovyč proruský orientovaný. Po svém zvolení ujišťoval Západ, že bude usilovat o zachování geopolitické neutrality Ukrajiny a budovat dobré vztahy jak s Ruskem, tak i s Evropskou unií. Vztahy s Ruskem jsou pro Ukrajinu prioritou zejména z důvodu zajištění stabilních energetických dodávek, což je zásadní jak pro Ukrajinu, tak i pro EU. Zajímavé je, že Janukovyč odmítl vstup Ukrajiny do rusko – běloruské - kazachstánské celní unie. Většina ukrajinských politologů to vysvětluje tím, že je důležitější propojení s evropským trhem. Naopak Rusko by mohlo znamenat pro Ukrajinu silnou konkurenci.

Politická situace na Ukrajině je nejasná a neustále se mění. Vypadá to, že vstup Ukrajiny do Evropské unie je dalekou budoucností. Je zapotřebí provést řadu hospodářských reform, nastartovat růst ekonomiky, snížit míru korupce a byrokracii. V loňském roce se v Bruselu diskutovalo o možnosti zavedení bezvízového styku mezi Ukrajinou a EU. O této otázce se jednalo již několikrát, bohužel pokaždé bezúspěšně. Myslím si, že bezvízový styk nebude možný do té doby, dokud v zemi nebude zajištěna politická stabilita.

I přes všechny prvky demokratického systému vlády nemůžeme dnešní Ukrajinu označit jako konsolidovanou demokracii. Svou formou vlády se spíše podobá neliberální či hybridní demokracii.²

²Horáček, Jakub. Hybridní demokracie [online]. E-polis.cz, 4. listopad 2005. [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.e-polis.cz/politicke-teorie/118-hybridni-demokracie.html>>. ISSN 1801-1438.

1.3. Právní systém země

Základem ústavního systému Ukrajiny je Ústava schválená parlamentem 28. června 1996. Jedná se o prezidentsko-parlamentní formu vlády, ve které je kabinet odpovědný nejen parlamentu, ale zároveň i prezidentovi. Státními symboly Ukrajiny jsou státní vlajka, státní erb a státní hymna.

Prezident je volen přímo občany země, a to na období 5 let, s omezením na dvě funkční období. Stát se prezidentem může každý občan Ukrajiny, který dosáhl věku 35 let, posledních deset let trvale bydlí na Ukrajině, má aktivní volební právo a ovládá ukrajinštinu. Prezident je hlavou státu, reprezentuje stát jak uvnitř, tak i navenek³. Je vrchním velitelem ozbrojených sil. Stojí v čele Rady národní bezpečnosti a obrany Ukrajiny. Zastupuje Ukrajinu v oblasti mezinárodních vztahů, uzavírá mezinárodní smlouvy a řídí veškerou zahraniční politiku státu.

Zákonodárná moc je podle Ústavy zabezpečována parlamentem. Jediným orgánem zákonodárné moci je Nejvyšší rada Ukrajiny. Parlament je jednokomorový a má 450 poslanců. Poslanci jsou voleni na čtyři roky v tajném hlasování na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Právo volit mají občané, kteří dosáhli věku 18 let a jsou trestně bezúhonní. Nejvyšší radu Ukrajiny řídí její předseda. Je volen na základě tajného hlasování lidovými poslanci. Má dva náměstky, kteří jsou voleni stejným způsobem jako předseda na základě jeho návrhu. Příslušní sekretariáty zabezpečují práci předsedy a jeho náměstků. Výbory jsou základním orgánem Nejvyšší rady a mají na starosti legislativní činnost. Pouze za podmínky, že jsou přítomny alespoň dvě třetiny z ústavního složení je Nejvyšší rada považovaná za usnášeníschopnou. Prezident Ukrajiny podepisuje zákony, které byly přijaty Nejvyšší radou, a má právo je vetovat. Základní pravomoci Nejvyšší rady jsou: přijímání zákonů, vnášení změn do Ústavy, vyhlášení celoukrajinského referenda, schvalování státního rozpočtu včetně vnášení změn, vytyčení zásad vnitřní a zahraniční politiky, stanovení voleb prezidenta, poskytnutí souhlasu na jmenování prezidentem ministerského předsedy, vyhlášení na žádost prezidenta válečného stavu a uzavření míru, schválení rozhodnutí prezidenta o využití ozbrojených sil v případě ozbrojené agrese proti Ukrajině, schválení celostátních programů ekonomického, vědecko – technického, sociálního, ochranu životního prostředí atd⁴.

Vláda („Kabinet ministrů“) je nejvyšším orgánem výkonné moci. Do Kabinetu ministrů patří ministerský předseda, první náměstek ministerského předsedy, tři náměstci ministerského předsedy a sedmnáct ministrů. Za svou činnost se zodpovídá prezidentovi i nejvyšší Radě Ukrajiny, která navíc kontroluje její činnost. V čele Kabinetu ministrů stojí ministerský

³ Středoevropské politické studie. Ústavní systém Ukrajiny. <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=58>

⁴ Velvyslanectví Ukrajiny v ČR.

předseda, který je jmenován prezidentem Ukrajiny (s nadpoloviční ústavní většinou Nejvyšší rady). Vláda má na starosti provádění cenové, finanční, investiční, daňové politiky, dále politiky v oblasti práce a zaměstnanosti, sociální ochrany, vědy, kultury a vzdělání, ochrany životního prostředí. Vláda také vyhotovuje zákon o Státním rozpočtu Ukrajiny a pak jej schvaluje Nejvyšší rada.

Soudní soustava Ukrajiny se v současnosti skládá z Ústavního soudu, 742 okresních, 27 oblastních a 26 vojenských soudů, Nejvyššího soudu a Nejvyššího obchodního soudu. Soudci jsou jmenováni prezidentem na období 5 let a poté voleni Nejvyšší radou na neomezenou dobu.

Řešením sporů podnikatelských subjektů se zabývají arbitrážní soudy⁵, které se nacházejí v každém oblastním městě. Při podání žádosti musí žalující strana uhradit státní daň ve výši 5% ze sumy vymáhaného dluhu, která se platí při předložení žádosti. Tato daň se vrací žalující straně v případě její výhry soudního sporu. Při předkládání žádosti je také potřeba arbitráži předložit důkaz o vystavení protestu vůči straně žalované, týkající se neplnění jejich závazků vyplývajících z kontraktu. Arbitráži musí být rovněž předloženo potvrzení o odeslání kopie žádosti druhé straně, tj. straně žalované. Kontrakt, který bude arbitráž posuzovat, by měl obsahovat formulace týkající se způsobu řešení sporů. Po vynesení rozsudku se každá ze stran může odvolat k Vyššímu arbitrážnímu soudu Ukrajiny.

1.4. Členství v mezinárodních organizacích

Ukrajina má navázané diplomatické vztahy s přibližně 170 zeměmi. Je členem Organizace spojených národů (OSN), Mezinárodního měnového fondu (MMF), Světové banky, Světové zdravotnické organizace (WHO), Evropské banky pro obnovu a rozvoj (EBRD), Rady Evropy. Ukrajina rovněž spolupracuje s Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), ale není jejím členem. V roce 2008 vstoupila Ukrajina do Světové obchodní organizace (WTO). Kromě toho Ukrajina uzavřela řadu bilaterálních dohod týkajících se obchodu, zamezení dvojího zdanění o vzájemných zárukách investic. Má také uzavřenou dohodu o volném obchodu s Ruskem, a také s ostatními zeměmi Společenství nezávislých států (SNS). Dále je Ukrajina členem těchto organizací: OBSE, UNESCO, GUUAM, Evropská a středomořská organizace ochrany rostlin, Evropská konference o poštovní a telekomunikační administraci, Evropská konference ministrů dopravy, Evropská konference civilního letectví, Evropská organizace nejvyšších kontrolních úřadů, Evropská organizace satelitních telekomunikací, Multilaterální agentura ochrany investic, Wassenaarská dohoda o kontrole exportu konvenčních zbraní,

⁵ PriceWaterhouseCoopers. Doing business and investing in Ukraine. <http://www.pwc.com/ua>

Celosvětová poštovní unie, Světová energetická rada, Světová meteorologická organizace, Světová celní organizace, Světová organizace intelektuálního vlastnictví, Světová turistická organizace, Jednotný ekonomický prostor, Dohoda o energetické chartě, Dunajská komise, Smíšená komise ke Smlouvě o rybolovu ve vodách Dunaje, Schůzka stran Montrealského protokolu o substancích znečišťujících ozon, Komise pro ochranu mořského života Antarktidy, Komise pro ochranu Černého moře od znečištění, Konference smluvních stran Konvence o ochraně močálů, Konference stran Vídeňské konvence o ochraně ozonové vrstvy, Konference stran Konvence o ochraně biologické různorodosti, Konference stran Rámcové konvence OSN pro změny klimatu, Mezinárodní asociace pro kontrolu jakosti semen, Mezinárodní asociace rozvoje, Mezinárodní hydrologická organizace, Mezinárodní elektrotechnická komise, Mezinárodní kartografická asociace, Mezinárodní komise pro vědecký výzkum Středozemního moře, Mezinárodní mořská organizace, Mezinárodní organizace nejvyšších kontrolních úřadů, Mezinárodní organizace pro migraci, Mezinárodní organizace pro standardizaci, Mezinárodní organizace pro cukr, Mezinárodní organizace pro metrologii, Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry, Interpol, Mezinárodní organizace mořského satelitního spojení, Mezinárodní organizace práce (ILO), Stálý arbitrážní soud, Světová asociace auto-magistrál, Středoevropská iniciativa, Organizace pro spolupráci železnic, Organizace národních metrologických orgánů států Evropy, Organizace pro rybolov v severozápadním Atlantiku, Organizace pro zákaz chemických zbraní, Organizace černomořské ekonomické spolupráce, Organizace pro průmyslový rozvoj při OSN, Sjedený institut nukleárních výzkumů, Mezinárodní centrum vědeckých a technických informací, Mezinárodní unie pro ochranu nových druhů rostlin, Mezinárodní telekomunikační unie, Mezinárodní úřad pro mořské dno, Mezinárodní epizootická kancelář, Mezinárodní kancelář pro výstavy, Mezinárodní kancelář pro pěstování a výrobu vína, Mezinárodní agentura pro atomovou energii, Mezinárodní finanční korporace, Mezinárodní rada pro zrniny, Mezinárodní organizace civilní obrany, Mezinárodní organizace civilního letectví, Mezinárodní organizace satelitního spojení – Intersputnik a Mezinárodní organizace satelitního spojení – Intelsat.⁶

Ukrajina také usiluje o vstup do NATO. Členství v Severoatlantické alianci bude pro Ukrajinu přínosem, ale může podstatně ohrozit vztahy s Ruskou federací. Zajímavé je, že více než polovina ukrajinských obyvatel je proti vstupu do Aliance, zejména na východě země, kde většina obyvatel je ruského původu. Dokonce samotný prezident Janukovyč je proti tomuto kroku. Zdůrazňuje, že Rusko může v současnosti nabídnout Ukrajině mnohem více než Západ, a

⁶BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. Ukrajina: Zahraničně – politická orientace. [on-line]. <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/ukrajina-zahranicne-politicka-orientace/3/1000905/>

rozhodně nemá zájem o problémové vztahy s Ruskem, které se po jeho zvolení začínají zlepšovat. Prezident Janukovyč prohlásil, že Ukrajina se i nadále bude snažit budovat dobré vztahy s NATO, ale o členství se zatím diskutovat nebude. Jednak země ještě není připravena a také parlament schválil návrh zákona, že Ukrajina zatím nebude usilovat o členství v Severoatlantické alianci.⁷

Ukrajina je pro EU významným strategickým partnerem i proto, že přes její území proudí do EU 80% ruských dodávek zemního plynu. Je tak klíčovým státem pro energetickou bezpečnost Evropy. Vzájemné vztahy jsou založeny na Smlouvě o partnerství a spolupráci z roku 1998. V roce 1999 EU přijala společnou strategii vůči Ukrajině, která platí do současnosti. Ukrajina je jako jeden ze šestnácti dalších států zapojena do evropské politiky sousedství, v jejímž rámci EU poskytuje podporu projektům na rozvoj demokracie a občanské společnosti.

Zatímco ČR, Polsko, pobaltské státy, Velká Británie a Švédsko jsou pro intenzivnější sbližování Ukrajiny s Uníí, hlavně Německo, Itálie a státy Beneluxu mají opačný názor. Obávají se především dalšího vyhrocení vztahu s Ruskem, které jsou narušeny rusko-gruzínským konfliktem a také poukazují na skutečnost, že Ukrajina zatím nepodnikla strukturální reformy, jež jsou od ní požadovány. Ukrajinský premiér Mykola Azarov je přesvědčen, že Ukrajina podnikne všechny nezbytné kroky pro vstup do EU do roku 2022. Současná situace na Ukrajině ale neodpovídá ani nejmenším požadavkům pro její začlenění do Evropské unie. Země ještě nedosáhla odpovídající politické a ekonomické úrovně. V porovnání se západem je to uzavřenější ekonomika a není zatím schopná konkurovat těmto zemím, a také je politicky závislá na Rusku.

Rusko se dlouhodobě staví proti členství svých pohraničních zemí v západních organizacích. Více než přidružení Ukrajiny do EU jí ale vadí již zmíněné začlenění do NATO.

Dne 9. září 2008 se v Paříži uskutečnil prozatím druhý summit EU-Ukrajina v historii. První se konal v roce 2004 v Haagu. Ministři zahraničních věcí se dohodli na podepsání Asociační dohody s Ukrajinou. Na podepsání této dohody bude muset Ukrajina ještě nějakou dobu počkat. Summit mezi Ukrajinou a Evropskou unií, na které m se mají dojednat detaily o dohodě, byl přesunut ze září na prosinec roku 2011. Tato dohoda půjde dále než současná dohoda o partnerství, ale nebude zemi nabízet možnost členství v EU. Bývalý prezident Juščenko považuje

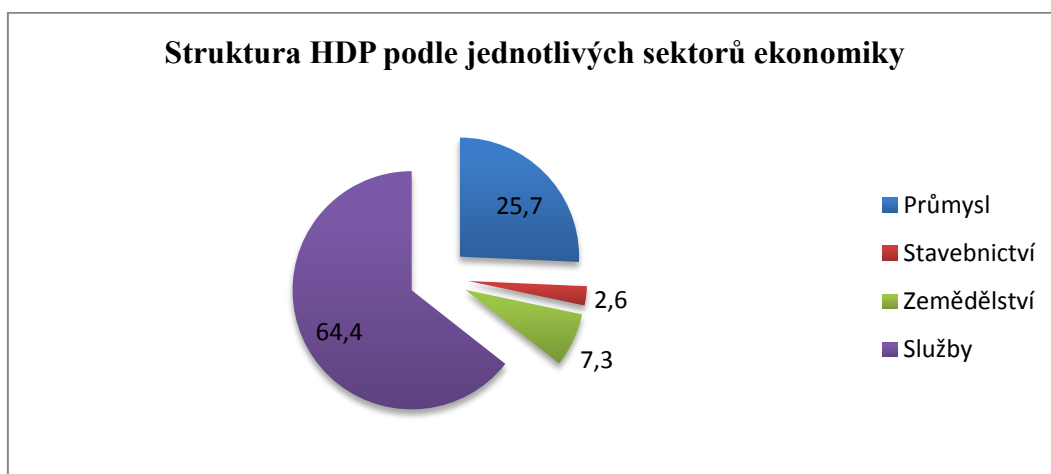
⁷iDNES.cz. Ukrajina opět koketuje s Moskvou, vstupu do NATO se zřekla. [on-line]. [cit. 2010-06-18]. http://zpravy.idnes.cz/ukrajina-opet-koketuje-s-moskvou-vstupu-do-nato-se-zrekla-p3s-zpr_nato.asp?c=A100618_145638_zpr_nato_inc

novou dohodu za obrovský krok vpřed, upozorňuje ale, že cesta Ukrajiny do EU není jednoduchá.

1.5. Ekonomická charakteristika Ukrajiny

Dnešní Ukrajina je zemí s obrovským ekonomickým potenciálem. Klíčovým odvětvím je průmysl, který představuje hlavní část národního důchodu. Ukrajina má značné zásoby nerostného bohatství a velké množství úrodné černozemě. Ložiska železných a barevných rud jsou největší na světě. V průmyslu převládá odvětví těžkého průmyslu, dále je to hutnický, zpracovatelský průmysl a strojírenství. V porovnání s loňským rokem se průmyslová výroba jako celek zvýšila o 11%. Značný podíl má také produkce vojensko – průmyslového rázu. Největší podíl na tvorbě hrubého domácího produktu představují služby, pak následuje průmysl, stavebnictví a zemědělství (viz. Graf č.1).

Graf č.1

Zdroj: www.businessinfo.cz

Ukrajina má dobře rozvinutou dopravní síť, zejména železniční, která má přibližně dvacet tři tisíc kilometrů. Nejdůležitějším hospodářským odvětvím je rostlinná výroba. Pěstuje se žito, pšenice, kukuřice, cukrová řepa, slunečnice, zelenina, ovoce a jiné. Ještě na začátku dvacátého století byla Ukrajina považovaná za obilnici Evropy. Přibližně devadesát procent pšenice se vyváží právě z Ukrajiny. V lednu roku 2010 v porovnání se stejným obdobím předchozího roku se zemědělská produkce Ukrajiny zvýšila o 5,4 procenta. Průměrná prodejní cena zemědělské produkce vzrostly na třicet procent, ceny rostlinné výroby se zvýšily na sedmdesát procent, především v důsledku rostoucích cen pšenice, kukuřice a slunečnice. Index průmyslové produkce potravin v lednu byl na stejné úrovni ledna 2009 – 98 procent. Prodejní ceny pro obiloviny a

luštěniny se zvýšily o 42 %, v porovnání s rokem 2009 z hodnoty 971,4 hřiven za tunu na 1379,6 hřiven za tunu v roce 2010. Bylo vyprodukováno 2 miliony 946 tisíc tun slunečnicového oleje, což je o osm procent více než v roce 2009. Za období leden až červen loňského roku se na Ukrajině zvýšila výroba všech druhů masa zhruba o šest procent, a dosáhla úrovně 1,571 milionů tun. V důsledku horkého počasí v roce 2010 se snížila produkce mléka, což vedlo k růstu pořizovací ceny mléka a některých dalších mléčných výrobků. Cena mléka se zvýšila cca o deset až patnáct procent.⁸

Z hlediska makroekonomických ukazatelů v období do roku 2007 představuje ekonomika Ukrajiny růst ve všech základních odvětvích. V roce 2006 a 2007 činila průměrná mzda na Ukrajině okolo 105 UAH za měsíc. Obrovské rozdíly jsou mezi hlavním městem a ostatními regiony. V Kyjevě v roce 2007 byla mzda okolo 1230 UAH, což je 246 USD za měsíc. V roce 2008 ekonomika země výrazně zrychlila a v prvním čtvrtletí vykázala meziročně nárůst o 8 %. Ekonomický růst byl vyvolán především zvýšením domácí poptávky a silícím exportem a importem, který vedl k deficitu obchodní bilance a deficitu běžného účtu (7,2% HDP za prvních sedm měsíců roku 2008). Na druhé straně v tomto období Ukrajina zažívala značný příliv zahraničních investic. Čistý příliv zahraničních investic prudce rostl. Nejvíce Ukrajina vyvážela do zahraničí ocel a chemické výrobky, to platí i v současnosti. Narůst hrubého domácího produktu činil zhruba 6,6 procent. Základem růstu byla domácí spotřeba podpořena rostoucími reálnými příjmy a nárůst úvěrů. Spotřebu také podpořilo zvýšení sociálních dávek zavedené v lednu roku 2008. Hlavním úkolem vlády bylo zvládnout rychle rostoucí tempo inflace, které za celý rok 2005 dosáhlo nárůstu o 10,3% (viz. následující tabulka):

Tab.č.3: Vývoj hlavních makroekonomických ukazatelů v %

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Reálný růst HDP	11,7	2,6	7,1	7,3	2,1	-15	4,2
Míra inflace	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3	12,3	9,1
Míra nezaměstnanosti	3,5	3,1	2,7	2,3	3	4,8	2

Zdroj: www.businessinfo.cz

Míra inflace v roce 2006 činila 11,6% a v roce 2007 byla na osmi procentech. V roce 2008 činila zhruba dvacet procent. Vláda slíbila, že budou přijata antiinflační opatření, která by měla snížit vysokou míru inflace. Z dlouhodobého hlediska, nejzávažnějším problémem byla ekonomická modernizace a restrukturalizace a vytvoření standardního institucionálního prostředí.

⁸ Economy of Ukraine. ECONOMIC SITUATION IN UKRAINE. Economic news. [online]. <http://www.economy-ukraine.com.ua/?cat=24>

Krizovým obdobím pro Ukrajinu byl rok 2009, kdy hrubý domácí produkt poklesl o 15%. V průběhu roku 2010 došlo k určité stabilizaci a oživení ekonomiky. Nárůst hrubého domácího produktu činil 4,2%. Ekonomický růst byl stimulován především díky růstu vnitřní a také částečně vnější poptávky. Podařilo se snížit míru inflace a míru nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti je v porovnání s Českou Republikou velmi nízká, což je dáno zejména jiným způsobem výpočtu této hodnoty, která neodpovídá mezinárodním standardům. Dále také proto, že se bere v úvahu pouze počet oficiálně registrovaných osob a také je tu šedá zóna, kterou statistiky Ukrajiny neberou v úvahu. Podle odhadu dosahuje podíl šedé zóny na HDP okolo padesáti procent. Průměrná mzda ke konci roku 2010 činila 2500 hřiven, což je 227 eur za měsíc, minimální mzda činí přibližně 884 hřiven, což je 80 eur měsíčně⁹.

Dle následující tabulky vidíme, jaká byla výše hrubého domácího produktu v roce 2010 v porovnání s Českou republikou a Běloruskem.

Tab.č.4: Obyvatelstvo a HDP Ukrajiny, ČR a Běloruska za rok 2010

	Population	Labor force	GDP (purchasing.p.p.)	GDP - per capita
Ukraine	45 mil.	22.06 mil.	\$ 306.3 bil.	\$ 6,700
CR	10 mil.	5.37 mil.	\$ 262.8 bil	\$ 25,600
Belarus	9 mil.	4,76 mil.	\$ 128.4 bil	\$ 13,400

Zdroj: www.cia.gov/cia/publications/factbook/index.html

I přesto, že je Ukrajina sedmkrát větší než ČR, její HDP v paritě kupní síly na obyvatele je několikrát menší. Svou hodnotou se řadí na 180. místo na světě. Dalším problémem je populační vývoj. Stejně jako i zbytek Evropy obyvatelstvo Ukrajiny ubývá. Od druhé poloviny 90. let do roku 2006 došlo k dramatickému poklesu populace o pět milionů. Pokles byl zapříčiněn především přirozeným úbytkem obyvatel a také emigrací. Statistiky OSN předvídají, že v roce 2050 bude v zemi žít pouhých 33 milionů lidí, což je pokles přibližně o 30 %.

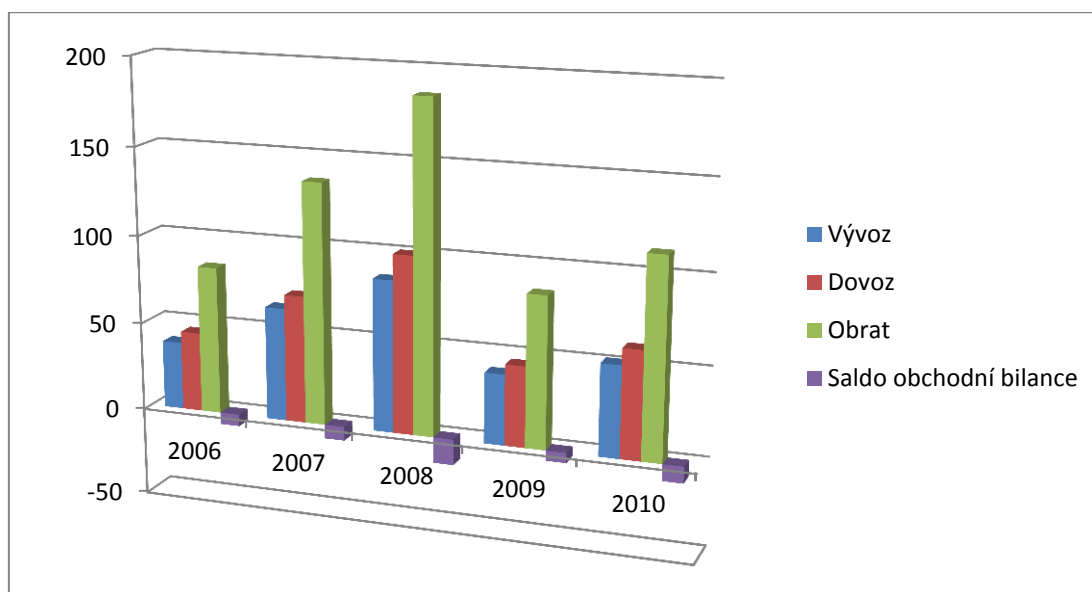
1.6. Zahraniční obchod Ukrajiny

V polovině března tohoto roku vznikl na Ukrajině nový orgán tzv. Rada exportérů, působící v oblasti vnějších ekonomických vztahů země. Má za úkol zlepšit vzájemné vztahy mezi Ministerstvem zahraničních věcí Ukrajiny a největšími vývozci země. V dubnu letošního roku se uskutečnilo první zasedání Rady exportérů, její zástupcem byl jmenován, Viktor Majko,

⁹BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. Podnikání a daně na Ukrajině. [on-line]. <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ukrajina/podnikani-a-dane-ukrajina/1000905/59523/>

náměstek ministra zahraničních věcí Ukrajiny. Vývoj zahraničního obchodu Ukrajiny v letech 2006 -2010 je patrný z následujícího grafu:

Graf č.2: Obchodní balance Ukrajiny se zahraničím v mld. USD

Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/ukrajina-zahranicni-obchod-zeme/6/1000905/>

Dovoz Ukrajiny dlouhodobě převyšuje její vývoz. V roce 2009 došlo ke snížení koeficientu krytí dovozu vývozem. Do roku 2008 nabýval vývoz rostoucích hodnot, ale od roku 2009 se snížil na polovinu. V následujícím roce dochází k určitému oživení ekonomiky a vývoz se pomalu zvyšuje. V porovnání s krizovým rokem se v roce 2010 došlo ke zvýšení obratu zahraničního obchodu Ukrajiny přibližně o třicet dva procenta. Podíl exportu na hrubém domácím produktu se zvýšil o třicet osm procent. Nejdůležitějšími exportními položkami jsou: palivové a ropné produkty, železné kovy, stroje a dopravní zařízení, zemědělské a potravinářské produkty a chemické produkty. Jednou z nejvíce vyvážených položek je železná ruda. Přes sedmdesát procent celkové hodnoty ukrajinského vývozu železné rudy a železorudného koncentráту směřuje do Česka, Polska a Slovenska.

Dovází se především energie, stroje a zařízení a chemické produkty. Z hlediska komoditní struktury největší dovozní třídu tvoří nerostné suroviny, které představují cca třicet pět procent veškerých dovozů Ukrajiny. Jedná se především o energetické suroviny a paliva, minerální oleje a výrobní destiláty. Další významnou položkou jsou dodávky mechanického a elektrického zařízení s podílem cca 13,4%. Téměř celý dovoz představuje import ropy a zemního plynu z Ruska a Turkmenistánu. Významnou položkou tvoří výrobky chemického průmyslu, jehož podíl na celkovém dovozu Ukrajiny činí cca 11%. Hodně se také dovází farmaceutických výrobků. Z textilních výrobků se nejvíce dovází chemická vlákna, látky z bavlny, syntetické nitě.

Nejdůležitějšími obchodními partnery jsou Rusko, Německo, Rakousko, Čína, Kazachstán a Polsko. Největším obchodním partnerem Ukrajiny jsou v současnosti země SNS, jejich podíl na zahraničním obchodu Ukrajiny činí čtyřicet procent. Ve vývozu mají vedoucí postavení s podílem cca 36% a v dovozu 44%. Největší podíl na zahraničním obchodu Ukrajiny ze zemí SNS zaujímá Rusko s podílem cca třicet dva procent. Dále následují země Evropské unie s podílem přibližně třicet procent a asijské země s podílem cca 21%.¹⁰

Za období od ledna do září minulého roku dosáhl vývoz zboží 36252,8 milionů dolarů, dovoz zboží činil 41680,3 milionů dolarů. V porovnání se stejným obdobím roku 2009 vzrostl vývoz o cca 32 procent a dovoz o 32,2 procent. Saldo bylo záporné ve výši 5427,5 mil. USD (v porovnání se rokem 2009 téhož období činilo saldo – 4071,2 mil. USD). Koefficient krytí dovozu vývozem činil 0,87 a byl stejný jako v roce 2009. Celkem se obchodovalo s 212 zeměmi světa. Objem vývozu do zemí SNS činil cca 37 % z celkového objemu, Asie cca 27%, Evropy 26,5% (z toho do zemí EU 24,8%), Afriky 5,9%, Ameriky 4,2%, Austrálie a Oceánie 0,1%. Nejvíce se vyváželo do Ruska 26,2% z celkového objemu vývozu, Turecká 6%, Itálie 4,8%, Běloruska 3,5%, Polska 3,3% a Německa 3%. Zvětšil se vývoz zboží do všech hlavních partnerských zemí, tzn. do Ruska o 67,5%, Polska o 51,3%, Turecka o 46,5%, Běloruska o 46,3% a Německa o 32,3%. Došlo ke zvýšení podílu barevných kovů na exportu, energetických materiálů, ropy, rud, železničních nebo tramvajových lokomotiv, dopravních prostředků, produktu anorganické chemie. Snížil se ale podíl mechanických a elektrických strojů, výrobků z barevných kovů, obilovin, hnojiv, semen a plodů olejnatých rostlin, papíru. Dovoz ze zemí SNS činil 43,9% z celkového objemu, z Evropy 33,1% (z toho ze zemí EU 31,6%), Asie 16%, Ameriky 4,9%, Afriky 1,6%, Austrálie a Oceánie 0,5%. Nejvíce se dováželo z Ruska 36,4%, Číny 7,7%, Německa 7,6%, Polska 4,7%, Běloruska 4,2% a USA 2,9%. Oproti roku 2009 došlo ke zvýšení dovozu z Ruska, Číny, Běloruska, USA, Německa a Polska. V celkovém dovozu zboží se zvýšil podíl elektrických strojů, vozidel, barevných kovů, rud, mechanických strojů a farmaceutických výrobků.

Co se týče objemů vzájemného obchodu mezi Západní Evropou a Ukrajinou, za prvních devět měsíců minulého roku oproti roku 2009 došlo ke zvýšení vzájemné obchodní výměny o 23% a činila 14,4 mil. dolarů, export se zvýšil o 38% (až 5,7 mil. USD), import se zvýšil o 14% a činil 8,7 mil. USD. Saldo bylo záporné ve výši 3 mld. 495 mil. USD. Největší záporné saldo bylo v obchodě s Německem a Francií ve výši 2 mld. 449 mil. USD. Hlavními obchodními partnery

¹⁰BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. Ekonomizace zahraniční politiky Ukrajiny. [on-line]. [cit. 2011-03-18].<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ukrajina/ukrajina-rada-exporteru-ekonomika-obchod/1000905/60078/>

Ukrajiny ze Západní Evropy jsou Německo, Francie, Itálie, Nizozemí, Švýcarsko, Rakousko a Velká Británie. Jejich podíl na celkovém obchodu se zbožím s Ukrajinou dosahuje cca 80 procent.

Objem vzájemné obchodní výměny se zbožím mezi Ukrajinou a zeměmi střední a východní Evropy činil za období leden – září minulého roku 1238 mil. dolarů, což je zvýšení o 39% oproti stejnému období roku 2009. Export činil 5620 mil. dolarů a import 7358 mil. dolarů. Záporné saldo bylo ve výši 1737 mil. dolarů. Došlo ke zvýšení vývozu s Polskem, ČR, Maďarskem, Slovenskem a Rumunskem. Dovoz se zvýšil o 21%.

Objem vzájemného obchodu se zbožím se zeměmi amerického regionu za období leden – září loňského roku zvýšil na 56,7% oproti roku 2009 a činil 3mil. 544 mil. dolarů. Export se zvýšil 2,1 krát na 785,1 mil. dolarů a činil 1 mld. 506,4 mil. dolarů. Také došlo ke zvýšení importu o 32,3% tzn. na 497,7 mil. dolarů a činil 2 mld. 37,6 mil. dolarů. Saldo bylo záporné s šestnácti zeměmi regionů a kladné s ostatními 21 zeměmi regionů. Největší záporné saldo bylo se Spojenými státy ve výši – 591,9 mil. dolarů. Největšími obchodními partnery Ukrajiny zůstávají USA, Brazílie, Panenské ostrovy, Mexiko, Kanada, Ekvádor, Guyana a Argentina.

Objem vzájemného obchodu se zeměmi Blízkého a Střední východu se za období leden – září roku 2010 v porovnání se stejným obdobím roku 2009 zvýšil o 29,67% a činil 6742 mil. dolarů. Došlo ke zvýšení vývozu na 28,94% a dosáhl 5697 mil. dolarů, dovoz se zvýšil na 33,79% a činil 1045 mil. dolarů. Pozitivní saldo činilo 4,651 mld. dolarů, což je o jednu miliardu více než v roce 2009. Hlavními obchodními partnery Ukrajiny ze zemi Blízkého a Středního východu jsou Turecko, Irán, Sýrie, Libanon, Jordánsko, Saúdská Arábie a Izrael.

Objem vzájemného obchodu s Afrikou se zvýšil o 28%, tzn. na 610 mil. dolarů. Export se oproti roku 2009 zvýšil o 20% a import o 62%. Hlavními obchodními partnery Ukrajiny v Africe zůstávají Egypt, Tunisko, Alžírsko, Libye, Ghana, Nigerie a Jižní Afrika. Mezi hlavní země, do nichž se vyváží tuzemská produkce, patří Egypt, Alžírsko, Tunisko, Nigerie a Libye. Zmenšil se podíl vývozu obilovin do Alžírsku z 20 % na 8,1%. Naopak vzrostl podíl vývozu tuků a olejů do této země z 26,4% na 56,3%. Nejvíce se dováželo z Ghany (25,7% celkového dovozu z Afriky), Jižní Afriky, Pobřeží slonoviny, Guiney a Egyptu. Hlavní položky dovozu jsou bauxit, rudy, tabák, struska, zemědělské výrobky, kaučuk, kakaové boby.

Vzájemná obchodní výměna mezi Ukrajinou a asijskými zeměmi se zvýšila o 21,4% a činila 9 mld. 261,19 mil. dolarů. Hlavními obchodními partnery Ukrajiny z těchto zemí jsou Čína (vedoucí pozice z hlediska dovozu), Indie, Japonsko, Korea, Indonésie a Thajsko. Export se za

období leden – září roku 2010 zmenšil o 7,9% a činil 3 mld. 557,58 mil. dolarů. Import se za uvedené období zvýšil 1,5 krát a činil 5 mld. 703,60 mil. dolarů. Saldo bylo negativní ve výši 2 mld. 146,02 mil. dolarů. Nejvíce se vyváželo do Indie, pak do Číny, Thajka, Korey a Indonésie. Naopak nejvíce se dováželo z Číny, dále z Japonska, Korey, Indie, Indonésie a Austrálie¹¹.

1.7. Přímé zahraniční investice

Faktory, které ovlivňují přímé zahraniční investice na Ukrajině, můžeme rozdělit do dvou skupin, na pozitivní a negativní.

Mezi pozitivní faktory, které lákají zahraniční investory na Ukrajině, patří:

- 1) Výhodná geografická poloha,
- 2) Velký počet obyvatel,
- 3) Příznivé přírodní podmínky,
- 4) Velikost trhu,
- 5) Nerozvinutá průmyslová a sociální infrastruktura,
- 6) Kvalifikovaná a levná pracovní síla,
- 7) Nízká úroveň mezd,
- 8) Slabá sociální ochrana zaměstnanců v zemi.

Naopak mezi negativní faktory, které odrazují zahraniční investory, patří:

- 1) Negativní ratingové hodnocení Ukrajiny,
- 2) Absence politické zodpovědnosti státu,
- 3) Nestabilní politická situace,
- 4) Byrokracie a korupce,
- 5) Pomalý průběh privatizace,
- 6) Slabé státní garance na ochranu zahraničních investic,
- 7) Potíže při získávání pracovního povolení,
- 8) Daňový systém a práce daňových úřadu,
- 9) Porušení pravidel o jednáních se zástupci vlád nebo podniky Ukrajiny,
- 10) Nedostatečně rozvinutá a drahé služby infrastruktury¹².

¹¹ Торговельно-економічне співробітництво України за 9 місяців 2010 року.
<http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/33129.htm>

¹² <http://masters.donntu.edu.ua/2004/fem/dirko/library/lib7.htm>

Počínaje rokem 2005 činil roční přírůstek zahraničních investic dvacet procent. Celkový objem zahraničních investic v roce 2005 do ekonomiky Ukrajiny činil 7,8 mld. dolarů, v roce 2006 to byla částka ve výši 4,7 mld. dolarů, v roce 2007 – 7,9 mld. dolarů, v roce 2008 – 6,1 mld. dolarů. Během první poloviny roku 2010 činil příliv přímých zahraničních investic do ekonomiky Ukrajiny pouze 0,5 miliard dolarů, což je dva a půl krát méně než v roce 2009. Důvodem byla především nestabilní politická situace v zemi, také nízká úroveň investičního a podnikatelského prostředí. Investice z Evropy se za uvedené období snížily čtrnáct krát, což je obrovský pokles. V roce 2009 činil příliv evropských PZI na Ukrajinu za prvních šest měsíců 1,86 miliard dolarů. Investice proudily především z Holandska, Francie a Německa. Zejména to byly investice na zotavení ekonomiky a bankovní soustavy. V průběhu roku 2010 investoři nejevili moc velký zájem o jakékoli aktivity na Ukrajině. Celkový objem přímých zahraničních investic z Evropy za prvních šest měsíců roku 2010 činil pouhých 132 milionů dolarů, což je nejnižší částka od roku 2005, kdy se tento ukazatel začal sledovat. V dubnu tohoto roku činily PZI na Ukrajinu 881 mld. USD, což je 4,8 krát více než v dubnu roku 2010.

V následující tabulce je uvedena teritoriální struktura přímých zahraničních investic na Ukrajinu ze zemí Evropské unie k 1. lednu 2010 a k 1. lednu 2011:

Tab.č.5: Příliv přímých zahraničních investic na Ukrajinu ze zemí EU v mil. USD

	Objem PZI	
	01.01.2010	01.01.2011
Celkem z EU	31608,5	35225,2
Kypr	9005,3	9914,6
Německo	6601,9	7076,9
Nizozemí	3954,5	4707,8
Rakousko	2605,2	2658,2
Velká Británie	2307,5	2298,8
Francie	1630,8	2367,1
Švédsko	1275,8	1729,9
Itálie	982	982,4
Polsko	866,7	935,8
Maďarsko	711,5	723,6
Řecko	331	328
Lucembursko	265,1	443,2
Dánsko	186,7	191,8
Ostatní	885	867
Celkem na Ukrajinu	40053	44708

Zdroj: www.ukrstat.gov.ua

Investice na Ukrajinu pocházejí z různých států, celkem ze 125 zemí světa, ale je to především Evropská unie, která je zdrojem největšího množství zahraničních investic. Nejvyšší podíl na investicích měly Kypr, Německo, Rakousko, Francie, Velká Británie a Rusko. Mezi hlavní sektory, které lákají mezinárodní investory, patří bankovní a finanční služby, pojišťovnictví, spotřební zboží, telekomunikace, nemovitosti, pohostinství a zemědělství. V roce 2010 nejvíce PZI proudilo do oblasti průmyslu, zejména hutnický průmysl (cca 13%) a služeb. Oblast průmyslu a služeb tvoří dvacet procent na celkovém objemu přímých zahraničních investic. Dále do finanční sféry proudí cca 19,5%, co sféry obchodu a poprodejních služeb cca 10,3%, do operací s nemovitostmi 10,2%. Hodnoty přímých zahraničních investic z Ukrajiny do zahraničí jsou uvedeny v následující tabulce.

Tab.č.6: Přímé zahraniční investice Ukrajiny do zahraničí

	Objem PZI k 01.01.2011 (v mln. USD)	Podíl v %
Celkem	6871,1	100
z toho		
Kypr	6342,5	92,3
Rusko	194,3	2,8
Lotyšsko	87,9	1,3
Polsko	49,1	0,7
Gruzie	31,1	0,5
Britské, Viržinské ostrovy	25,8	0,4
Kazachstan	25,2	0,4
Jiné země	115,2	1,6

Zdroj: www.ukrstat.gov.ua

Ukrajina investuje do čtyřiceti šesti zemí světa. Celková částka zahraničních investic Ukrajiny činila k 1. lednu 2011 cca sedm miliard dolarů. Nejvíce Ukrajina investovala do zemí Evropské unie cca 6,52 mld. USD. Přibližně 92,3 procent ukrajinských investic se týkalo Kypru. Částka ukrajinských investic do zemí SNS činila 246,4 milionů dolarů, což je cca 3,6% celkového objemu.¹³

K největším zahraničním investorům na Ukrajině patří společnosti Siemens, Telenor, Mittal Steel, Nestle, Volkswagen, Coca-Cola, Deutsche Telecom, Caurgill, Jabil Circuit and Electronics, Panasonic, Carlsberg, Sun Interbrew, Philip Morris, Kraft Foods, Feemtsma, Erste Bank, Faiffeisen Bank, HVB, ING Bank, EFG Group, BNP Paribas, McDonalds, Paterson, Billa, Metro Cash and Carry a jiné.

¹³BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. Ukrajina: Investiční klima. [online]. <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/ukrajina-investicni-klima/9/1000905/>

Z hlediska teritoriálního nejvíce investic proudí do hlavního města Kyjev (36,4% celkového objemu investic), Dněpropetrovska (8,9%), Charkova (4,7%), Doněcka (4,5%).

2. Investiční a podnikatelské prostředí na Ukrajině.

2.1. Režim zahraničního investování

V posledních letech láká Ukrajina stále více zahraničních investorů. Výhodou je především velký počet obyvatel, levná a kvalifikovaná pracovní síla, značné množství nerostného bohatství, možnost rozvíjet cestovní ruch a spousta dalších. Ukrajina se stále rozvíjí a nabízí atraktivní možnosti pro uplatnění zahraničních investic. Přesto nesmíme zapomínat na rizika se kterými se můžou zahraniční investoři setkat. Pro vytvoření příznivého investičního prostředí na Ukrajině je potřeba se zaměřit zejména na zvýšení důvěry investorů ve státní orgány, podporování stability a budoucí vývoj ekonomiky, politickou a ekonomickou situaci země, zejména snížení míry inflace a nezaměstnanosti, realizaci tržních reforem, rozvoj moderní infrastruktury, zvýšení ekonomického růstu a snížení míry korupce. Dále obchodní subjekty při vstupu na ukrajinský trh musí počítat s neustálou politickou nestabilitou, překážkami privatizace, silnou závislosti na Rusku, zejména co se týče dodávek plynu, s problémy v administrativě, s nedostatečnou vymahatelností práva a také se změnami v oblasti legislativy.

Podmínky investování na Ukrajině vymezuje zákon „O podmínkách zahraničního investování“ z roku 1996. Tímto dokumentem byl nahrazen původní zákon „O zahraničních investicích“ z roku 1992. Jelikož byl přijat nový zákon, pozbyl svou platnost zákon „O státním programu pobídek zahraničních investic na Ukrajině“ a zároveň vládní dekret „O režimu zahraničního investování“ z roku 1993. Byla přijata řada dalších legislativních dokumentů na vládní a parlamentní úrovni. Zůstaly zachovány garance státu na ochranu zahraničních investic a byly sjednoceny podmínky hospodářské činnosti pro tuzemské a zahraniční investory. Podle zákona o podmínkách zahraničního investování jsou za zahraniční investory považovány subjekty, které vykonávají investiční činnost na Ukrajině. Především se jedná o tyto typy:

- 1) právnické osoby založené a fungující podle jiné legislativy, než ukrajinské,
- 2) fyzické osoby - zahraniční osoby nemající trvalý pobyt na ukrajinském území a také jsou právně způsobilé,
- 3) vládní a nevládní mezinárodní organizace, cizí státy,
- 4) jiné zahraniční subjekty.¹⁴

Pod pojmem zahraniční investice se na Ukrajině rozumí hodnota, kterou subjekty investují do objektů investiční činnosti v souladu se zákonem za účelem vytvořit zisk nebo dosáhnout

¹⁴ Jurčeka, Milan. Investování a podnikání zahraničních subjektů na Ukrajině. Praha. Nakladatelství IQ 147 spol.s.r.o.

sociálního efektu. Společnosti se zahraničními investicemi se rozumí společnost s libovolnou organizačně právní formou, která je založena podle právních norem Ukrajiny, a její zahraniční investice představují minimálně deset procent základního kapitálu. Zahraniční investoři mohou vkládat své investice do různých objektů či oblastí, pokud ze zákona nevyplývají žádná omezení či zákaz. Realizace zahraničních investic můžeme uskutečnit těmito způsoby (Milan Jurčeka):

- 1) vklad valut či deviz, jež Národní banka Ukrajiny považuje za konvertibilní měnu,
- 2) hřivnami (tzn. v národní měně), anebo reinvestici čistého zisku z podnikatelské činnosti na území Ukrajiny,
- 3) majetkem - movitým a nemovitým a s ním spojená majetková práva,
- 4) obligacemi, akciemi či ostatními cennými papíry, a také korporativními právy (tzn. vlastnickými právy na určitý podíl základního kapitálu právnické osoby, jež byla založena podle ukrajinských zákonů nebo podle zákonů jiných zemí) které jsou vyjádřeny v konvertibilní měně,
- 5) právy na vymáhání plnění smluvních závazků a peněžními pohledávkami, které jsou zaručeny předními bankami, a jejich hodnota je vyjádřena v konvertibilní měně. Nárok investora na tyto prostředky musí být podle zákonů či procedur země investora nebo v souladu s mezinárodními zvyklostmi,
- 6) vkladem práv na duševní vlastnictví - hodnota těchto práv musí být vyčíslena v konvertibilní měně a potvrzena požadovaným způsobem. Je rovněž vyžadováno expertní ohodnocení, které je provedené na území Ukrajiny,
- 7) vkladem práv za účelem vykovávání hospodářské činnosti, také práva na využívání přírodních zdrojů a přírodního bohatství, které jsou poskytnuty v souladu příslušnými smlouvami či zákony. Hodnota těchto práv musí být vyjádřena částkou v konvertibilní měně a musí být verifikována v souladu s pravidly země investora nebo podle mezinárodně akceptovaných zvyklostí,
- 8) jinými hodnotami v souladu s ukrajinskými legislativními předpisy.

Nejvyužívanější způsob uplatnění zahraničních investic v ekonomice Ukrajiny je vložení finančních prostředků v konvertibilní měně, nebo vklad majetku, především ve formě poskytnutí výrobních prostředků, například to můžou být moderní technologie, což představuje přibližně 40

procent všech případů. Zahraniční investor si může sám podle vlastního uvážení zvolit formu investování na Ukrajině. Na výběr jsou tyto možnosti:

- 1) osobní účast investora v podnikatelských subjektech, které jsou vytvořeny společně s ukrajinskými fyzickými či právníckými osobami nebo další možnosti je získání určitého podílu v již existujících společnostech,
- 2) získání již existujícího podniku výlučně do svého vlastnictví nebo založení podnikatelského subjektu, v němž má zahraniční investor stoprocentní účast,
- 3) nabytí majetku – movitého či nemovitého, například obytné nebo provozní budovy, kancelářské místnosti, bytové jednotky, různá zařízení, dopravní prostředky, ostatní předměty vlastnictví formou jeho přímého získání nebo prostřednictvím určitých druhů cenných papírů například akcii,
- 4) získání svolení na užívání půdy a také svolení na využívání přírodních zdrojů na ukrajinském území, buď společně s ukrajinským subjektem, nebo samostatně,
- 5) výkon hospodářské činnosti podle dohody o dělení produkce z této činnosti,
- 6) provádění hospodářské činnosti na základě smlouvy s ukrajinskými subjekty aniž bychom museli zakládat novou právníckou osobu.

Zahraniční investoři mohou založit na Ukrajině akciovou společnost, společnost s ručením omezeným a ostatní formy společnosti. Nejčastější právní formou ostatních společností je společný podnik, ve kterém je účastníkem buď jedná nebo několik společností jak ukrajinských tak i zahraničních.

Společnosti musí být založené v souladu s právními normami Ukrajiny, jejíž zahraniční investice představují minimálně deset procent základního kapitálu. V případě společnosti s ručením omezeným činí základní jmění 5 715 eur a náklady spojené s jejím založením činí 150 eur. Založení této společnosti trvá okolo měsíce. U akciové společnosti musí být minimální kapitál 57 150 eur.

V případě porušení investiční činnosti zákon zaručuje zahraničnímu investorovi právo na vrácení jeho investice v naturální formě nebo v investované měně bez úhrady vývozního poplatku a rovněž příjmu z investice. Po zaplacení daní, poplatků a dalších povinných plateb by měl být zahraničnímu investorovi zaručen okamžitý volný převod příjmů, zisků atd.

V poslední době se zahraniční investoři snaží získat plnou kontrolu nad vlastní investicí. Zpravidla je to pomocí nabytého kontrolního podílu akcií ve společnosti nebo cestou jejího stoprocentního vlastnictví.

Investoři by měli podat zahraniční investici k registraci, kterou provádějí oblastní orgány státní správy. Investor by měl předložit následující dokumenty (Milan Jurčeka):

- 1) dopis, jenž obsahuje žádost o státní registraci zahraniční investice, která bude realizovaná,
- 2) oznámení o vložení zahraniční investice ve třech vyhotoveních včetně potvrzení státní daňové inspekce podle místa realizace investice,
- 3) originál a notářsky ověřená kopie zakladatelské smlouvy,
- 4) originál a notářsky ověřená kopie statutu společnosti,
- 5) originál a notářsky ověřená kopie celního prohlášení při majetkové investici,
- 6) originál a kopie daňového dokladu při majetkové investici,
- 7) originál a notářsky ověřená kopie dodacího listu při majetkové investici,
- 8) originál potvrzení banky při finanční investici,
- 9) originál platebního příkazu pro úhradu poplatku za registraci,
- 10) originál včetně kopie plné moci na osobu, která je zmocněná ke konání úkonů za společnost, které jsou spojené s provedením státní registrace.

Mezi Ukrajinou a přibližně sedmdesáti státy byly podepsány mezivládní dohody „O podpoře a vzájemné ochraně investic“. Cílem těchto dohod je posílit investiční spolupráci, zvýšit příliv soukromého kapitálu do národní ekonomiky, vytvořit stabilní pravidla pro investování a efektivní využití ekonomických zdrojů.

V roce 2005 bylo založeno ukrajinské centrum pro podporu zahraničních investic, jehož účelem je poskytovat informační a organizační podporu investičních projektů a pro řešení investičních sporů mezi investory a orgány státní správy. Všechna tato opatření mají usnadnit příliv zahraničních investic.

Podle zprávy Světové banky Doing Business z roku 2011 se Ukrajina nachází na 145. Místě co se týče podmínek k podnikání. Oproti minulému roku došlo k podstatnému zjednodušení podmínek o osmnáct míst.

2.2. Garance státu na ochranu zahraničních investic¹⁵

Řídí se zákonem o „O podmínkách zahraničního investování“ z roku 1996 a upravuje tuto problematiku:

Právní režim investiční činnosti – pro zahraniční investory na území Ukrajiny platí národní režim investiční a jiné hospodářské činnosti, s výjimkou případů stanovených právními předpisy Ukrajiny a mezinárodními smlouvami Ukrajiny. Pro jednotlivé subjekty podnikatelské činnosti, které vykovávají investiční projekty za účelem přilákaní zahraničních investic, které jsou realizovány v souladu se státními programy rozvoje prioritních oblastí ekonomiky, sociální sféry a teritorii, se může stanovit zvýhodněný režim investiční a jiné hospodářské činnosti. Právní předpisy Ukrajiny mohou vymezit oblasti, na které se činnost zahraničních investorů a podniku se zahraničními investicemi omezuje nebo zakazuje, na základě požadavků národní bezpečnosti.

Garance v případě změny legislativy – pokud se v budoucnu budou zvláštními právními předpisy Ukrajiny o zahraničních investicích měnit záruky o ochraně zahraničních investic, pak v průběhu deseti let ode dne přijetí těchto změn, se budou uplatňovat na požadavek zahraničních investorů státní garance na ochranu zahraničních investic, uvedených v tomto zákoně. Práva a povinnosti smluvních stran stanovené dohodou o alokaci produkce, po celou dobu její činnosti, se použijí právní předpisy Ukrajiny, v době uzavření dohody. Tyto záruky se nevztahují na změny právních předpisů, které se týkají otázek bezpečnosti, národní bezpečnosti, ochrany veřejného pořádku a ochrany životního prostředí.

Garance v případě nezákonného jednání státních orgánů a jejich státních představitelů – zahraniční investice na Ukrajině nejsou znárodňovány. Státní orgány nemají právo na zabavení zahraničních investic, s výjimkou případů provedení záchranných akcí v důsledku přírodních katastrof, havárií, epidemii či nákazy. Uvedená rekvizice je možná základě rozhodnutí orgánů Kabinetu ministru Ukrajiny.

Kompenzace a náhrada škody zahraničním investorům – zahraniční investoři mají nárok na náhradu škody, včetně ušlého zisku a morální škody, které jim byly způsobeny následkem

¹⁵ Закон України о режимі інострaнного інвестування. [on-line]. <http://meget.kiev.ua/zakon/zakon-o-rezhime-inostrannogo-investirovaniya/>

činnosti, nečinnosti nebo nepatřičným jednáním státních orgánů Ukrajiny nebo vládními úředníky, ohledně povinnosti stanovené zákonem, pokud jde o zahraničního investora nebo o podnik se zahraničními investicemi, v souladu s právními předpisy Ukrajiny. Všechny vzniklé náklady a ztráty zahraničních investorů, v důsledku činnosti uvedených v bodě „Garance v případě nezákonného jednání státních orgánů a jejich státních představitelů“ musí být uhrazeny na základě současných tržních cen nebo dle odhadu potvrzených auditorem nebo auditorskou společností. Odškodnění, které se vyplácí zahraničním investorům, musí být rychlé, přiměřené a efektivní. Kompenzace, která se vyplácí zahraničním investorům v důsledků činnosti zde uvedených, se stanoví v okamžiku skutečného provedení rozhodnutí o náhradě škody. Výše odškodnění má být vyplacena v měně, ve které byly uskutečněny investice, nebo v jiné měně přijatelné pro zahraniční investory v souladu s právními předpisy Ukrajiny. Od okamžiku vzniku nároku na náhradu škody v momentě vyplacení této částky.

Garance v případě ukončení investiční činnosti – v případě ukončení investičních aktivit má zahraniční investor právo na vrácení nejpozději do šesti měsíců ode dne ukončení této činnosti své investice v naturální formě nebo ve valutě investování ve výši skutečného vkladu (s výhradou možného snížení základního kapitálu) bez jakýchkoliv poplatků, a také příjmů z těchto investic v peněžní nebo naturální formě za reálnou tržní cenu v momentě ukončení investiční činnosti, nestanoví-li zákon nebo mezinárodní smlouvy Ukrajiny jinak.

Garance převodu zisku, příjmů a ostatních peněžních prostředků zahraničním investorům, jako výsledek jejich investiční činnosti na území Ukrajiny – zahraničním investorům po zaplacení daní a jiných povinných plateb je zaručen bezrizikový a okamžitý převod jejich zisku, příjmů a jiných prostředků do zahraničí v zahraniční měně, získaných v souladu s legislativou Ukrajiny v důsledku realizace zahraničních investic. Převod finančních prostředků získaných zahraničními investory do zahraničí se řídí Národní bankou Ukrajiny.

2.3. Registrace společnosti na Ukrajině

V této kapitole uvádím základní postup registrace nejčastějších právních forem podnikání na území Ukrajiny zahraničními subjekty. Zejména se jedná o tyto právní formy: obchodní zastoupení, společnost s ručením omezeným a akciová společnost. Uvedené informace jsem získala na stránkách Generálního konzulátu v Doněcku.

Obchodní zastoupení¹⁶

Obchodní zastoupení (ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВО) náleží majetkově mateřské společnosti, jinak má všechny prvky právnické osoby – razítko, bankovní účet a má právo najímat zaměstnance. Na Ukrajině jsou možné dvě formy obchodního zastoupení a to buď se jedná o obchodní zastoupení s právem vykonávat hospodářskou činnost, nebo bez práva vykonávat hospodářskou činnost. V případě obchodního zastoupení s právem vykonávání hospodářské činnosti, je oprávněn hradit služby dodavatelů a může přijímat peníze od kupujících. Ale v případě obchodního zastoupení bez práva vykonávání hospodářské činnosti, je oprávněn proplácet služby organizací a třetích osob, a veškeré smlouvy s kupujícími jsou uzavírány jménem mateřské společnosti. Pokud proběhne registrace obchodního zastoupení zahraniční právnické osoby, pak je tu možnost:

- 1) získat oficiální status na území Ukrajiny pro zahraniční právnickou osobu a pro cizince - pracovníky obchodního zastoupení (karty s fotkou),
- 2) zřídit účty ve zplnomocněných ukrajinských bankách,
- 3) mít vízovou podporu MZV - jednorázová a vícerázová víza pro pracovníky obchodního zastoupení a členy jejich rodin, pozvání pro cizince.

Také může získat určité daňové a celní výhody. Průběh registrace obchodního zastoupení zahraniční firmy je následující:

- 1) Registrace obchodního zastoupení zahraniční firmy v Ministerstvu ekonomiky Ukrajiny.

Musíme předložit tyto dokumenty:

- a) Překlad výpisu z obchodního nebo soudního rejstříku zahraničního podniku,
- b) Potvrzení z banky o účtech nerezidentů (podpis pracovníka banky má být ověřen notářem),
- c) Plná moc pro osobu, která bude provádět registraci obchodního zastoupení (notářsky ověřený podpis),
- d) Plná moc na ředitele obchodního zastoupení,

¹⁶ Generální konzulát České republiky v Doněcku. Registrace společnosti na Ukrajině. [on-line]. http://www.mzv.cz/donetsk/cz/obchod_a_ekonomika/registrace_spolecnosti_na_ukrajine/index.html

- e) Stanovy obchodního zastoupení,
 - f) Rozhodnutí o založení obchodního zastoupení,
 - g) Rozhodnutí o udělení povolení na zhotovení razítka pro zastoupení,
 - h) Žádost na Ministerstvo ekonomiky,
 - i) Doklady o sídle zastoupení,
 - j) Určení sféry působení obchodního zastoupení,
 - k) Zaplacení registračního poplatku – 2500 USD.
- 2) Zápis do Jednotného státního rejstříku podniků a organizací Ukrajiny,
 - 3) Přihlášení do evidence státního daňového úřadu,
 - 4) Registrace ve fondech (Penzijním fondu, Fondu sociálního pojištění přechodné ztráty průběžnosti, Fondu povinného státního sociálního pojištění v případě nezaměstnanosti, Fondu sociálního pojištění v případě úrazu při výkonu práce a profesionálních onemocnění),
 - 5) Jiné právní formality.

Registrace obchodního zastoupení může trvat čtyři měsíce.

Společnost s ručením omezeným¹⁷

Společnost s ručením omezeným („ОБЩЕСТВО С ОГРАНИЧЕННОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ - ООО“) je právnickou osobou, jejíž základní kapitál je rozdělen na části. Velikost jednotlivých částí je uvedena v zakladatelských dokumentech. Tato organizačně právní forma podniku může být založena jednou nebo několika osobami, fyzickými či právnickými. Společníci odpovídají za závazky společnosti v rozsahu svých vkladů. Minimální velikost základního kapitálu se rovná velikosti jedné minimální mzdy ve výši 922 hřiven. Základní kapitál může být vytvořen buď majetkem, nebo v hotovosti. Každý z účastníků musí splatit padesát procent svého podílu do okamžiku registrace společnosti. Podíl v základním kapitálu společnosti s ručením omezeným může být předán pouze se souhlasem zbývajících účastníků. Základní kapitál musí být splacen nejpozději do jednoho roku po založení společnosti. Ke konci druhého a následujících let své

¹⁷ Generální konzulát České republiky v Doněcku. Registrace společnosti na Ukrajině. [on-line]. http://www.mzv.cz/donetsk/cz/obchod_a_ekonomika/registrace_spolecnosti_na_ukrajine/index.html

činnosti musí mít aktiva v hodnotě přesahující výši základního kapitálu. Musíme mít tyto uvedené informace pro zahájení registrace:

- 1) Název zakládaného podniku,
- 2) Přesnou adresu nebo požadovaný obvod pro registraci ve městě Kyjev,
- 3) Výši základního kapitálu,
- 4) Rozdělení podílu mezi účastníky,
- 5) Při vytvoření základního kapitálu majetkem – seznam tohoto majetku s uvedením jeho hodnoty a uvedením kdo ze společníků jaký majetek vkládá,
- 6) Předpokládané druhy činnosti,
- 7) Údaje z pasu a opis identifikačního čísla ředitele zakládaného podniku,
- 8) Zvolená metoda zdanění.

Průběh registrace společnosti s ručením omezeným je následující:

- 1) Prověření názvu a
- 2) Příprava dokumentů pro státní administrativu.

Jedná se o tyto dokumenty, které musíme připravit a předložit:

- 1) Zakladatelské dokumenty,
- 2) Registrační lístek,
- 3) Identifikační číslo ředitele a údaje z pasu,
- 4) Dokumenty, které potvrzují vytvoření základního kapitálu,
- 5) Potvrzení o tom, že registrační poplatek byl zaplacen.

Od fyzické osoby, která není rezidentem (společníka) jsou vyžadovány tyto dokumenty:

- 1) Opis pasu včetně ukrajinského víza,
- 2) Opis potvrzení o udělení identifikačního čísla na území Ukrajiny.

Od právnické osoby, která není rezidentem (společníka) tyto dokumenty:

- 1) Opis dokladu ověřený notářem, který potvrzuje registraci právnické osoby, tzn. společníka ve státu sídla této osoby (může to být výpis z obchodního, bankovního či soudního rejstříku, osvědčení atd.),
- 2) Zápis – rozhodnutí vrcholného orgánu právnické osoby - o rozhodnutí být společníkem zakládaného podniku,
- 3) Doklady, které potvrzují zmocnění osoby, jež bude podpisovat dokumenty na jméno právnické osoby, tzn. společníka (rozhodnutí o zvolení ředitele včetně notářsky ověřené plné moci pro zástupce nebo notářsky ověřený opis stanov).

Dále je potřeba učinit tyto kroky:

- 1) Registrace spol. s ručením omezeným ve fondech sociálního pojištění, na úřadu práce, penzijním fondu, přihlášení do evidence daňového úřadu,
- 2) Zřídit bankovní účet,
- 3) Zhotovit razítka a ostatní.

Registrace společnosti může trvat pět až deset dnů.

Akciová společnost¹⁸

Akciová společnost („АКЦІОНЕРНОЕ ОБІЄДНАННЯ - АО“) je takovou formou podnikání, jejíž základní kapitál je rozdělen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě. Na rozdíl od společností s ručením omezeným, za závazky akcionářů akciová společnost neručí. Nemohou se používat sankce vůči společnosti a orgánům společnosti, a to v důsledku spáchání trestného činu akcionáři. Co se týče akcionářů, za ty za závazky společnosti neodpovídají, a za riziko ztrát, spojených s činností společnosti odpovídají jen v rozsahu svých akcií. Nemohou se používat jakékoliv sankce vůči akcionáři, které omezují jeho práva, v důsledku spáchání protizákonných činů buď společnosti či jinými akcionáři. Maximální počet akcionářů soukromé akciové společnosti je sto. Pokud stanovy nestanoví jinak, při zakládání společnosti není omezená její doba působení. Společnost je založena a nabyla práv právnické osoby v momentu její státní registrace. Na Ukrajině jsou možné dva typy založení akciových společností, buď veřejná akciová společnost, která může uskutečnit veřejné a soukromě rozmístění akcií, nebo soukromá

¹⁸ Generální konzulát České republiky v Doněcku. Registrace společnosti na Ukrajině. [on-line]. http://www.mzv.cz/donetsk/cz/obchod_a_ekonomika/registrace_spolecnosti_na_ukrajine/index.html

akciová společnost, v jejím případě je možné pouze soukromé rozmístění akcií. Tento typ společnosti je vhodný zejména pro velké podniky, jelikož se jedná o účast na trhu s cennými papíry. Minimální výše základního kapitálu představuje 1250 minimálních mezd, která vychází z výše minimální mzdy platné v okamžiku registrace akciové společnosti. Tato částka bude činit od 1 086 250 hřiven do 1 152 500 hřiven. Registrace společnosti může trvat cca šedesát dnů. Musíme mít tyto uvedené informace pro zahájení registrace:

- 1) Název zakládaného podniku,
- 2) Přesnou adresu či příslušný obvod pro registraci v hlavním městě Kyjev,
- 3) Druhy činnosti - předpokládané,
- 4) Opis identifikačního čísla ředitele zakládaného podniku a údaje z pasu,
- 5) Vybraná metoda zdanění.

Průběh registrace společnosti s ručením omezeným je následující:

- 1) Valná hromada musí schválit rozhodnutí o založení akciové společnosti a o soukromém rozmístění akcií,
- 2) Podání žádosti a všech ostatních potřebných dokumentů pro registraci vydání akcií - státní komisi cenných papírů a trhu cenných papírů,
- 3) Státní komise cenných papírů musí učinit registraci o vydání akcií a poskytnout dočasné osvědčení o registraci vydání akcií,
- 4) Přidělit akciím mezinárodní identifikační číslo cenných papírů,
- 5) Uzávěřit smlouvy s registrátorem cenných papírů na jméno o vedení rejstříku vlastníků cenných papírů na jméno či smlouvy s depozitářem cenných papírů o provedení emise akcií,
- 6) Soukromě rozmístit akcie mezi zakladateli společnosti,
- 7) Společníky musí splatit celkovou jmenovitou hodnotu akcií,
- 8) Valnou hromadou společnosti musí schválit výsledky soukromého rozmístění akcií mezi zakladateli společnosti, schválit stanov společnosti, a také jiných zákonem předepsaných rozhodnutí,

- 9) Provést registraci společnosti a jejích stanov v orgánech pro státní registraci,
- 10) Státní komise cenných papírů podá zprávu o výsledcích soukromého rozmístění akcií,
- 11) Státní komise cenných papírů provede registraci zprávy o výsledcích soukromého rozmístění akcií,
- 12) Přijetí osvědčení o státní registraci vydání akcií,
- 13) Poskytnutí dokumentů společníkům společnosti, které potvrzují vlastnické právo na akcie,
- 14) Registrace právnické osoby státem,
- 15) Přijetí potvrzení ze statistického úřadu o tom, že byl udělen kód výrobní a ekonomické činnosti
- 16) Přihlášení do evidence státního daňového úřadu včetně obdržení potvrzení (tzv. formulář 4 – ОПІІ),
- 17) Přijetí povolení na zhotovení razítka (včetně zhotovení razítka společnosti),
- 18) Přihlášení do evidence v penzijním fondu,
- 19) Přihlášení do evidence ve fondu sociálního pojištění v případě přechodné ztráty průčeschnosti,
- 20) Přihlášení do evidence ve fondu sociálního pojištění (pokud se jedná o úraz při výkonu práce a profesionálních onemocnění),
- 21) Registrace v okresním oddělení fondu sociálního pojištění či na úřadu práce v případě nezaměstnanosti,
- 22) Zřídit v bance běžný účet.

2.4. Bankovní soustava

Vývoj bankovní soustavy Ukrajiny započal v březnu 1991 po přijetí zákona „O bankách a bankovní činnosti“. Bankovní systém Ukrajiny je dvouúrovňový, složený z Národní banky Ukrajiny (NBU) a komerčních bank s různými formami vlastnictví. V současnosti je na Ukrajině zaregistrováno 195 bank s licenci (často velice malých). Ke konci loňského roku bylo činných

pouze 176 bank, z nichž 53 banky jsou s podílem zahraničního kapitálu a dvacet bank se 100% zahraniční kapitálovou účastí. Přes padesát čtyři procent bankovních aktivit se koncentruje na deset největších bank Ukrajiny. Dvě banky jsou vlastněny státem. Jedná se o Státní spořitelnu a Ukreximbank. Zahraničním kapitálem jsou vlastněny přibližně dvě pětiny bankovního systému¹⁹. Národní banka Ukrajiny slouží jako centrální banka země a její základní funkci je zajišťování jednotné státní politiky v oblasti oběhu peněz, úvěrů a zabezpečení stability národní měny. Reguluje a řídí bankovní sektor, vystavuje bankovní licence, vede evidenci bank a zastupuje Ukrajinu v mezinárodních finančních institucích.

Banky se zakládají jako akciové společnosti či společnosti s ručením omezením fyzickými a právnickými osobami, ukrajinskými zahraničními osobami. Svou činnost provozují na základě Ústavy a zákonů Ukrajiny „O Národní bance Ukrajiny“, „O bankách a bankovní činnosti“, „O akciových společnostech“, „O hospodářských společnostech“, a dále podle jiných zákonů a pokynů a vlastních stanov.

V roce 2009, kdy Ukrajinu postihla globální finanční a ekonomická krize, hrozil krach bankovního systému. Bankovní sektor byl zároveň negativně ovlivněn poklesem cen oceli, která je nejdůležitějším vývozním článkem země. Kurs ukrajinské měny rapidně klesal, docházelo k zadlužování firem a v zemi byla obrovská inflace. Přibližně třináct miliard dolarů bylo věnováno centrální bankou na podporu ukrajinské měny. Valutové rezervy bank klesly na 28 miliard což je o deset miliard méně než v roce 2008. Podle agentury Standard & Poor's spadl rating země v roce 2009 na CCC+. Finanční krize se projevila negativně na stavu ukrajinských bank. Vzrostlo zadlužení mezi firmami a spotřebiteli, kteří museli splácet své půjčky v dolarech.²⁰ Mezinárodní měnový fond poskytl Ukrajině v roce 2008 půjčku ve výši 16,5 miliard USD, na boj s krizí, což je cca 330 miliard korun. Ukrajina se musela zavázat, že provede změny v oblasti měnové, devizové a rozpočtové politiky.

Problémy spojené s finanční krizí přetrvávaly i v roce 2010. Okolo osmnácti bank se nacházelo v likvidaci, a v některých bankách se zavedla dočasná správa. Pomalu se zvyšuje důvěra v bankovní sektor, dokonce došlo ke zvýšení vkladů fyzických osob o 30 procent oproti roku 2009. Objem úvěrů poskytnutých bankami se zvýšil o šest procent. Oproti roku 2009 poklesl podíl problémových úvěrů o 30%. Celková částka těchto úvěrů činí 90 mld. UAH. Negativním jevem nadále zůstává neefektivní hospodaření bank a jejich ztrátovost.

¹⁹BusinessInfo.cz. Ukrajina: Finanční a daňový sektor. <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/ukrajina-financni-a-danovy-sektor/5/1000905/#sec4>

²⁰Deník Britské Listy. Ukrajina se žene do propasti. [on-line]. [cit. 2009-02-26]. <http://blisty.cz/art/45555.html>

Cílem roku 2011 je uzdravit bankovní sektor a snížit počet úvěrových družstev, jejichž celkový počet dosahuje cca sedm set. Mezi největší banky Ukrajiny můžeme zařadit: Privatbank, Ukrsibbank, Ukreximbank, Raiffeisenbank Aval, Oschadbank, OTP bank, Alfabank, UTB Bank a Delta Bank. Tyto banky během prvních sedm měsíců roku 2010 dosáhly zisku 2,5 miliardy hřiven. Nejvýnosnější ukrajinskou bankou zůstává Privatbank se ziskem 765,3 milionů hřiven během sedmi měsíců. Následuje Oschadbank se ziskem 417,63 milionů hřiven. Třetí nejvýnosnější bankou byla Deltabank, která získala 357,2 milionů hřiven. Nejztrátovější finanční instituci na Ukrajině nadále zůstává Rodovidbank, která za uvedené období ztratila 4 miliardy hřiven. Za rok 2009 její ztráta představovala 4,2 miliardy hřiven. Tuto finanční instituci tvoří banky Forum (se ztrátou 1,9 mld. hřiven), Sberbank (1,49 mld. hřiven). Následují banky Kredobank, VAB Bank, Pravex Bank, Kyjev, Pireus Bank. Celkový výsledek ukrajinského bankovního sektoru během prvních sedm měsíců minulého roku zaznamenal ztrátu ve výši 8,6 miliardy hřiven²¹.

2.5. Daňový systém Ukrajiny

V posledních letech dochází ke změnám v oblasti daňového systému. Na konci roku 2010 podepsal prezident Janukovyč upravený Daňový kodex, který vstoupil v platnost 1. ledna 2011. Jednotlivé části kodexu však budou vstupovat v platnost postupně v průběhu celého roku. Nové změny se projeví ve zvyšování daňové základny, ztížení administrativní náročnosti při zpracování daňové agendy a změny ve smlouvě o zamezení dvojího zdanění, se kterými se mohou čeští a zahraniční podnikatelé setkat při vstupu na ukrajinský trh.

Plátcí DPH jsou podnikatelé, jejichž obrát za minulý rok překročil částku tři sta tisíc hřiven. Daň z přidané hodnoty je ve výši 20%, kterou je zatížena převážná část dováženého zboží. Tato hodnota bude platit do 1. ledna 2014, avšak od 1. ledna 2014 dojde ke snížení na sedmnáct procent. Jsou od ní osvobozeny léky, lékařské pomůcky, prodej uhlí a elektrické energie a firmy, které mají víc než padesát procent svých příjmů ze zemědělské činnosti²².

Mezi další významné daně patří daň z příjmů právnických osob a daň z příjmu fyzických osob. V případě daně z příjmů právnických osob odvádí společnosti ze svého zisku dvacet pět procent. Existují určité daňové úlevy, jejich cílem je podpořit některé výrobní obory. Do konce roku 2010 činila daň z příjmů fyzických osob patnáct procent. Jedná se o jednotnou daň. Jsou jí zdaněny

²¹ Аналітичний Центр Diamatik. Банки України. [on-line].
<http://www.diamatik.org/a-news/news.php?id=1892&groupid=21>

²² BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. Ukrajina: Finanční a daňový sektor. [on-line].
<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/ukrajina-financni-a-danovy-sektor/5/1000905/#sec4>

příjmy ze zaměstnání, samostatně výdělečné činnosti, dividendy, úroky, licenční poplatky, kapitálové zisky, příjmy z nemovitého majetku. Od 1. ledna 2011 došlo ke změně její výše na sedmnáct procent pro příjmy převyšující desetinásobek minimální mzdy.

Od 1. prosince 2010 se nově zavedla daň z nemovitosti a také systém automatického navracení DPH za podmínky splnění určitých kritérií. Daň z nemovitosti se pohybuje v rozmezí od šesti do třiceti procent. Dědická daň je buď ve výši nula procent, nebo pět, patnáct, třicet procent. Od daně jsou osvobození rodinní příslušníci v první linii. Od daně z prodeje domu nebo pozemku jsou osvobozeny objekty do sta metrů čtverečních. Jinak se platí jedno procento.

Mezi nevýhody daňového systému patří velmi složitá a náročná daňová administrativa, časté změny daňových předpisů. Celkové daňové zatížení Ukrajiny představuje třicet osm procent k hrubému domácímu produktu, což je o dvě procenta méně než v České republice. Navzdory nově přijatému zákonu má Ukrajina jeden z nejnáročnějších daňových systémů na světě. Podle studie Světové banky z roku 2010 „Paying Taxes“, se Ukrajina nachází na 181. místě, co se týče složitosti. Česká republika zaujímá 121. místo²³. Pro podnikatele, kteří poprvé stupují na ukrajinský trh je dobré se obrátit na některé poradenské společnosti, které mají zkušenosti v oblasti daňové problematiky, například: Peterka and Partners, Ernst and Young, Accace, European Business Association²⁴.

2.6. Rizika podnikání na Ukrajině

Riziko podnikání na Ukrajině je vysoké. Zákony upravující podnikatelskou činnost nejsou dobře vyvinuty a neustále se mění. Zákony o smlouvách nedostatečně chrání ty, kteří smlouvy uzavírají a neposkytují dostatečný postih v případě jejich nedodržení. Zákon o ochraně podnikatelů je stále stejný od svého přijetí. Dalším rizikem je nestabilní politická a ekonomická situace v zemi, neustálá výměna úředníků ve vládě, zásahy státu do ekonomiky, problematičnost vymahatelnost práva. Inflace je další faktor, který ovlivňuje podnikání na Ukrajině. Pokud je vysoká, je obtížné stanovit ceny a předvídat budoucí zisky.

Značná část rizika na Ukrajině se týká problému nízké platební schopnosti podnikatelských subjektů, která byla negativně ovlivněna hospodářskou krizí a nedostatečně rozvinutá možnost kapitálového krytí dodávek zboží. Dalším problémem je likvidita, společnosti často nedostávají peníze, což je nutí k nesplnění povinností vůči svým dodavatelům, a tím k vytvoření cyklu

²³BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. Podnikání a daně na Ukrajině. [on-line]. <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ukrajina/podnikani-a-dane-ukrajina/1000905/59523/>

²⁴BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. Daňový kodex Ukrajiny vstoupí v platnost dne 1. ledna 2011. [on-line]. <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ukrajina/ukrajina-danovy-kodex-zmeny/1000905/59109/>

zadlužení a prodlení. Podle výsledků analýzy společnosti ČSOB Factoring ukrajinští podnikatele platí po vystavení faktury až po 264 dnech. Podle průzkumu společnosti Creditreform nepřekročí délka úhrady faktur dobu dvou měsíců. Jako jeden z důvodů opožděných plateb se uvádí neochota k placení ze stran zákazníků. Většina zahraničních podnikatelů v obavách před špatnou platební morálkou ukrajinských partnerů zajišťuje své závazky formou platby předem.

Při práci s jednotlivými ukrajinskými podniky je důležité zjistit, zda dobře plní své povinnosti a zda jsou jejich zákazníci pravidelně vyplaceni. Získání těchto informací ovšem vede k transakčním nákladům.

Ukrajina má soukromé komerční banky, ty ale dosud nevybudovaly dostatečnou kapitálovou základnu, a obvykle vyžadují velmi vysoký poplatek za krátkodobé půjčky. Počet zahraničních obchodních bank na Ukrajině se zvětšuje, ale obvykle vyžadují rozsáhlé záruky, v mnoha případech nad splnitelný rámec. Mezinárodní rozvojové banky obvykle dávají přednost financování velkých projektů a pro většinu z nich požadují záruky od ukrajinské vlády.

Nedostatečně rozvinutá infrastruktura, tolik potřebná k pohybu a skladování zboží, rovněž ztěžuje podnikání na Ukrajině²⁵. Komunikační spoje jsou často nedokonalé a omezené, a to zejména mimo velká města. Všechny tyto faktory přímo či nepřímo ovlivňují náklady podnikání na Ukrajině.

I když na první pohled se zda, že podnikání na Ukrajině je těžké, společnosti mohou učinit několik opatření k minimalizaci rizik. Důležité je najít si spolehlivého obchodního partnera, obzvláště pokud se jedná o první zkušenost podnikání na Ukrajině. Tento partner pomůže zahraniční firmě pochopit prostředí, etiku podnikání, právní předpisy a může představit zahraniční společnost potenciálním zákazníkům. Místní odborníci mohou pomoci se snížením rizik a transakčních nákladů.

Zahraniční subjekty mohou podnikat na Ukrajině jako společnosti s ručením omezeným, dále jako akciové společnosti nebo se může jednat o zahraniční zastoupení bez právní subjektivity. Většina zahraničních firem, které začínají podnikat na Ukrajině, jsou malé podniky. Mnozí začínají podnikat s místními partnery, aby prosadily své zboží na trhu. Předtím, než se zahraniční společnosti rozhodnou rozšířit svou činnost na Ukrajině, vyčkají, dokud jejich podnikání nebude úspěšné. Pokud se rozšíří jejich činnost, často zřídí na Ukrajině stálou pobočku. Většina ukrajinských podniků dává přednost práci s firmami, které zaměstnávají ukrajinské pracovníky, a

²⁵BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. Ukrajina: Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu. [on-line]. <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/ukrajina-zakladni-podminky-pro-uplatneni-ceskeho-zbozi-na/8/1000905>

dále s těmi, kteří mají místní zákaznický servis nebo trvalou kancelář. Rozvojem podnikání v několika fázích může společnost snížit své náklady a bodovat své podnikání na základě svých zkušeností.

Česká republika je v porovnání se zahraničními partnery pro ukrajinské podnikatele určitě zajímavější. Výhodou je její geografická a kulturní blízkost, znalost české techniky a českých výrobků, například známé české Škodovky nebo tramvaje, také je to dobrá pověst českých výrobků a schopnost je nabízet za konkurenceschopné ceny. Nevýhodou českých firem je často nedostatečný kapitál pro zahájení podnikání a také špatné předchozí obchodní zkušenosti s ukrajinskými partnery. Další nevýhodou je administrativní náročnost k založení společnosti a neustálá nejistota ohledně již uzavřeného obchodu.

2.7. Míra korupce na Ukrajině

Země se stále potýká s korupcí, která se rozšiřuje do všech sfér ekonomické aktivity na Ukrajině, a představuje významnou překážku pro přímé zahraniční investice. Avšak vysoká úroveň korupce neodrazuje podniky od investování či podnikání na Ukrajině. Zatímco některé firmy se již naučily žít s korupcí, pro většinu je to ale obrovský problém. Jedná se o hlavní obchodní omezení. Od svého zvolení se prezident Janukovyč snaží přijmout protikorupční zákony, které v minulosti již byly několikrát odmítnuty. Ukrajina patří spolu s Ruskem mezi nejvíce zkorumpované země světa. Podle zprávy mezinárodní organizace Transparency International, která seřazuje země od nejméně po nejvíce zkorumpované, se Ukrajina umístila na 134. místě ze 178. Na stejné úrovni se nachází některé africké státy, jako Sierra Leona a Zimbabwe. Podle některých odhadů získávají běžní úředníci a státní představitele úplatky několik miliard dolarů ročně. Nabízí se buď peníze v hotovosti, nebo formou drahých darů. Veškeré oblasti podnikání, zejména ve sféře služeb, obchodu a stavebnictví, jsou provázány byrokracií a korupcí. Další oblasti, kde se firmy můžou setkat s korupcí, jsou podnikatelské licence, daně, cla a tendry. Tendence ke korupci v podnikatelském sektoru je také způsobena nedostatky a rozpory v právních předpisech, rovněž ve výkladu a prosazování práva.

Ukrajinské podnikání a právní rámec jsou negativně ovlivněny nesrovnalostmi mezi občanským a obchodním zákoníkem. Občanský zákoník je obecně moderně a tržně orientován, zajišťuje soukromě vlastnictví a smluvní práva, zatímco obchodní zákoník je často v rozporu se zásadami tržního hospodářství a ustanoveními obsaženými v zákoníku občanském. V mnoha jeho pasážích je upřednostňován veřejný sektor a umožňuje mu zasahovat do obchodních vztahů. Řešení obchodních a investičních sporů u soudů jsou často zdlouhavé a komplikované. Soudní systém

se řadí mezi nejvíce zkorumpované instituce na Ukrajině. Výkon soudních rozhodnutí je řízen Ministerstvem spravedlnosti. Stále existuje nedostatečná soudržnost, účinnost a transparentnost právního systému. Často zákony bývají vystaveny vlivům politické sféry. Podplacení a vydírání mohou být použity k ovlivnění výsledku rozhodnutí soudu.

Korupce je hlavním důvodem mnoha investičních sporů. Mechanismy řešení investičních sporů nejsou ani spravedlivé, ani nestranné, a často upřednostňují domácí firmy a jejich spojence. Orgány jako policie, daňová policie a státní zastupitelstva, které jsou odpovědné za boj proti korupci, patří mezi nejvíce zkorumpované instituce v zemi.

Důvodů proč existuje korupce na Ukrajině, je několik, jsou to nesrovnalosti v právních předpisech, nadměrná kontrola ekonomiky ze strany státu, nedostatečná kontrola výkonné moci Nejvyšší radou, nedostatečná právní ochrana občanské společnosti, nerovný a nespravedlivý přístup veřejnosti k informacím o vládních rozhodnutích, tolerance korupce mezi lidmi a neochota s tím něco udělat.²⁶ Nabízí se otázka, co s tím, především se musí přijmout antikorupční zákony, dát do pořádku právní předpisy a trestat jejich zneužívání, provést reformy v oblasti soudnictví, potlačit korupci ve zdravotnictví a vzdělávacím sektoru, poskytnout větší svobodu médiím a novinářům, bojovat a kontrolovat korupci na Ukrajině.

2.8. Rating země

Rating hodnotí země či firmy podle toho do jak míry jsou schopné splácet v budoucnu své závazky. Nejčastěji se používá označení úvěrový rating. Mezi nejznámější ratingové agentury patří Standard & Poor's, Moody's, Fitch – IBCA, Duff&Phelps, a jiné. Tyto agentury vznikly na začátku dvacátého století. Jedná se o nezávislé agentury, první dvě se vyznačují nejvyšší kvalitou a prestiží. Agentury spolupracují s Centrální bankou, vládními agenturami, odbory a ministerstvy. Podle získaných informací od jednotlivých institucí je každé zemi přidělena hodnota, podle rizikovosti země. Hodnotí se zadluženost státu, rozpočtová politika, politické riziko (ochota splatit dluh) a ekonomické riziko (schopnost splatit dluh).

Hodnoty začínají písmenem A a končí písmenem C, popřípadě D (což je nejrizikovější obligace). První kategorie A zahrnuje země s minimální úrovní rizika, s velmi dobrou investiční pozicí, ratingy pod písmenem B znamenají spekulativní pozici a rating pod písmenem C představuje nejvyšší úroveň rizika (viz příloha 1). Jedná se však pouze o odhad, dobré hodnocení ještě nemusí znamenat, že podnikání v zemi je bezpečné.

²⁶USAID. Corruptionassessment: Ukraine. Final Report. [on-line]. [cit. 2006-02-10].<http://ukraine.usaid.gov/lib/evaluations/AntiCorruption.pdf>

Podle agentury Standard & Poor's, je rating České republiky dlouhodobě stabilní. Nejvyšší hodnocení mají země patřící do Eurozóny. Agentura Standard & Poor's je ohodnotila na stupeň AAA, což znamená, že investování v těchto zemích je v podstatě bezrizikové. Jedná se o země se stabilní ekonomikou, nízkou mírou inflace a nezaměstnanosti, kvalitní infrastrukturou a kvalifikovaným obyvatelstvem. Výjimku představuje Itálie, která má nižší hodnocení, z důvodu rostoucí zadluženosti.

Tab.č.7: Rating zemi podle Standard&Poor's

Země	Hodnocení
Německo	AAA
Rakousko	AAA
Slovensko	A+
Polsko	A-
ČR	A
Ukrajina	B+
Rusko	BBB+

Zdroj: <http://tema.novinky.cz/rating>

V roce 2009 situace na Ukrajině byla velmi vážná, v zemi byla obrovská finanční nestabilita. V důsledku složité politické a ekonomické situace, negativních makroekonomických ukazatelů, snížila mezinárodní ratingová agentura Fitch rating Ukrajiny z hodnoty B na B-. V loňském roce se politická rizika v zemi snížila a ekonomická situace se zlepšila. Došlo ke zvýšení úvěrového ratingu Ukrajiny na stupeň B.²⁷ Důvodem je také nová úvěrová dohoda Ukrajiny s Mezinárodním měnovým fondem, který doporučil Ukrajině úvěr ve výši 14,9 miliard dolarů, což je přibližně tři sta miliard korun. Původní půjčku Ukrajině ve výši šestnácti miliard dolarů musel MMF pozastavit, jelikož země neplnila své závazky. Nová dohoda má pomoci Ukrajině snížit rozpočtový schodek přilákat zahraniční investory, snížit makroekonomickou nestabilitu a zvýšit důvěru v politiku. Mezinárodní ratingová agentura Standard & Poor's zvýšila v roce 2010 dlouhodobý rating Ukrajiny pro úvěry v cizích měnách na hodnotu B+, a zároveň zvýšila dlouhodobý rating země pro úvěry v národní měně na BB-.²⁸

Co se týče indexu konkurenceschopnosti Ukrajiny, který je počítán pro každou zemi podle hodnocení stavů dvanácti faktorů, například hodnotí se institucionální uspořádání, stav infrastruktury, makroekonomická stabilita a jiné, snížil se index Ukrajiny za rok 2009 o sedm pozic, tzn. na 89 místo ze 139 zemí světa. Před Ukrajinou se umístila Albanie, za ní následovala Gambie - nejmenší stát kontinentální Afriky, a na 91 místě se umístil Honduras. Nejlépe jsou na

²⁷ ČT 24. Ukrajina se odpíchla ode dna, Fitch jí zvýšila rating. [on-line]. [cit. 2010-07-06]. <http://www.ct24.cz/ekonomika/95095-ukrajina-se-odpichla-ode-dna-fitch-ji-zvysila-rating/>

²⁸ Euro.cz. Rating Ukrajiny zvýšen. [on-line]. [cit. 2010-07-30]. <http://www.euro.cz/id/sbjvejo1qh/detail.jsp?id=26271>

tom státy: Švýcarsko - 1 místo, Švédsko - 2 místo, Singapur - 3 místo, USA – 4 místo, Německo – 5 místo, Japonsko – 7 místo, Nizozemí – 8 místo, Dánsko – 9 místo. Největší pokles se projevil ve skupině „Makroekonomická stabilita“, za rok 2009 klesl index na 26 míst (tzn. na 132 místo). Skupina „Efektivnost komoditních trhů“ se zhoršila na 20 míst a zaujala 129 místo. Ve skupině „Instituce“, ve které se hodnotí regulační a podnikatelské prostředí, které se skládá z vlastnických práv, nezávislosti soudní moci, úrovně úplatkářství atd., se Ukrajina snížila na 14 míst a umístila se na 134 pozici. V této skupině zaujímá Ukrajina velmi špatné místo. Podle ukazatele „Ochrana prav minoritních akcionářů“ a „Efektivnost legislativních orgánů v regulatorní sféře“ zaujímá Ukrajina 138 místo. Podle ukazatele „Nezávislost soudní moci“ se nachází na 134 místě, a podle „Plýtvání veřejných prostředků“ na 131 místě. Podle ukazatele „Úplatkářství“ na 127 místě, „Důvěra ke státním orgánům a politikům“ na 122 místě a „Organizovaný zločin“ na 116 místě. „Stav finančního trhu“ zaujal 119 místo (oproti roku 2008 snížení na 13 míst), „Konkurenceschopnost podnikání“ 100 místo (pokles na 9 míst). V oblasti makroekonomická situace nejhůře je na tom ukazatel „Deficit rozpočtu“. Podle tohoto ukazatele se Ukrajina umístila na 134 místě, což znamená zhoršení na 66 pozic od loňského roku. Ukazatel „Spolehlivost bankovního systému“ Ukrajiny se umístil na 138 místě, což je nejnižší hodnota ze všech hodnocených zemí, „Snadnost získání úvěru“ – 130 místo, „Efektivnost daňového systému“ – 136 místo ze 139 zemí světa²⁹.

²⁹ Аналитический Центр Diamatik. Банки Украины. [on-line].
<http://www.diamatik.org/a-news/news.php?id=1941&groupid=11>

3. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

3.1. Vzájemná obchodní výměna ČR - Ukrajina

Vzájemné obchodní vztahy mezi Českou republikou a Ukrajinou se řídí Dohodou o ekonomické, průmyslové a vědeckotechnické spolupráci, která vytyčuje základní směry a odvětví vzájemné spolupráce. Dalšími smluvními dokumenty, které se tykají obchodně ekonomické spolupráce mezi ČR a Ukrajinou jsou: „Smlouva o partnerských vztazích a spolupráci“, „Protokol o poskytování úvěrů na financování vývozu zboží a služeb z ČR na Ukrajinu“, „Dohoda mezi vládou ČR a vládou Ukrajiny o podpoře a vzájemné ochraně investic“³⁰, „Dohoda mezi vládou ČR a vládou Ukrajiny o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňových úniků v oblasti daní z příjmů a majetku“. Mezi další smluvní dokumenty patří:

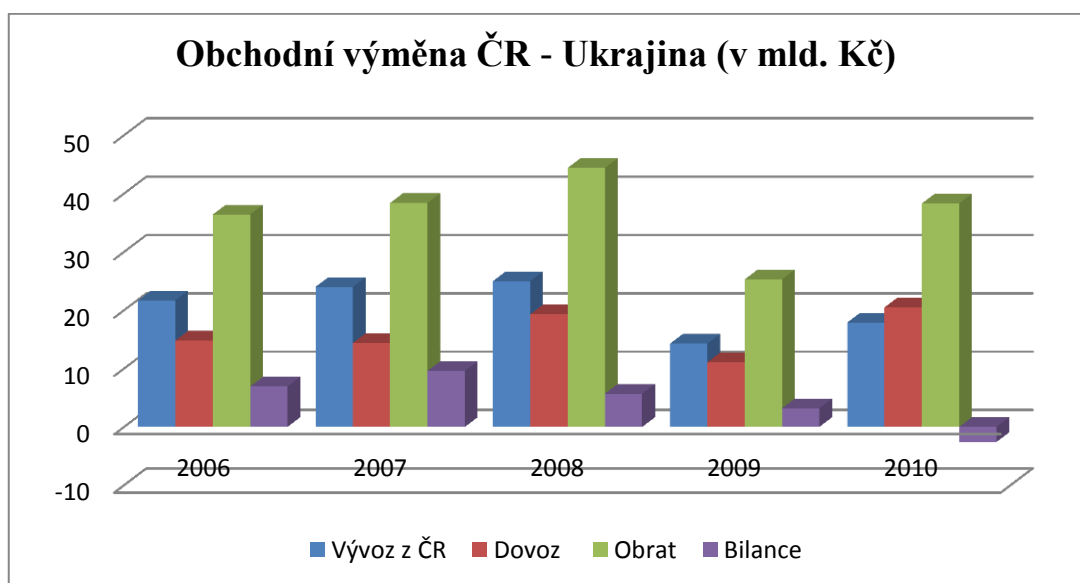
- 1) Dohoda mezi vládou ČR a vládou Ukrajiny o spolupráci v oblasti veterinární, Praha, 28. 1. 1997,
- 2) Dohoda mezi vládou ČR a vládou Ukrajiny o spolupráci na úseku karantény a ochrany rostlin, Praha, 28. 1. 1997,
- 3) Dohoda mezi vládou ČR a vládou Ukrajinou o vzájemné pomoci v celních otázkách, Praha, 19. 3. 1997,
- 4) Dohoda mezi vládou ČR a vládou Ukrajiny o mezinárodní silniční dopravě, Kyjev, 1. 7. 1997,
- 5) Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Ukrajiny o letecké dopravě, Kyjev, 1. 7. 1997,
- 6) Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Ukrajiny o podmínkách dokončení realizace po 1. lednu 1992 na území Ukrajiny „Dohody mezi vládou ČSSR a vládou SSSR o spolupráci při osvojení jamburského naleziště plynu, výstavbě dálkového plynovodu Jamburg – západní hranice SSSR a objektů Uralského plynárenského komplexu a s tím spojených dodávkách zemního plynu ze SSSR do ČSSR“ z 16. prosince 1985, Kyjev, 30. 6. 1997,
- 7) Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Ukrajiny o spolupráci v oblasti jaderné energetiky a jaderného průmyslu, Kyjev, 30. 6. 1997,
- 8) Dohoda mezi vládou ČR, RF, SR a Ukrajiny o spolupráci v oblasti přepravy jaderných materiálů mezi ČR a RF přes území SR a území Ukrajiny,

³⁰ Velvyslanectví České republiky na Ukrajině. Bilaterální dohody s Ukrajinou. [on-line]. <http://www.mzv.cz/wwwo/default.asp?ParentIDO=2856&ido=2859&amb=42&idj=1>

- 9) Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Ukrajiny o spolupráci v boji proti organizovanému zločinu, terorismu a nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, Kyjev, 30. 6. 1997,
- 10) Protokol o poskytování úvěrů na financování vývozu zboží a služeb z České republiky na Ukrajinu,
- 11) Dohoda mezi vládou České republiky a kabinetem ministrů Ukrajiny o ekonomické, průmyslové a vědeckotechnické spolupráci., 16. 3. 2006,
- 12) Dohoda o spolupráci mezi Úřadem pro standardizaci, metrologii a zkušebnictví ČR a Státním výborem Ukrajiny pro technickou regulaci a spotřebitelskou politiku, Kyjev, 17. 9. 2009,
- 13) Protokol mezi Statistickým úřadem ČR, Generálním ředitelstvím cel ČR, Státní celní službou Ukrajiny a Státním výborem Ukrajiny pro statistiku o spolupráci v oblasti výměny celních a statistických informací, Kyjev, 17. 9. 2009³¹.

Ukrajina je již dlouhodobě náš významný obchodní partner. Ekonomické vztahy mezi Ukrajinou a Českou republikou mají velmi pozitivní dynamiku. Z hlediska celkového obratu se umístila na dvacátém místě mezi našimi partnery. Vstupem Ukrajiny do WTO se z ní stává stále perspektivnější, dosud nenасыcený trh, na kterém se již několik let zlepšují podmínky pro hospodářskou a obchodní spolupráci. V roce 2005 bylo poprvé od roku 1997 dosaženo kladného salda obchodní bilance.

Graf č.3

Zdroj: Velvyslanectví České republiky na Ukrajině

³¹ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Ukrajina: obchodní a ekonomická spolupráce s ČR. [on-line]. www.mzv.cz.

Do roku 2008 můžeme hodnotit hospodářské a obchodní vztahy mezi Českou republikou a Ukrajinou jako velmi dobré. V tomto období Ukrajina z hlediska našeho exportu předstihla takové země jako Čína, Indie a Japonskou. Dokonce objem českého exportu na Ukrajinu byl skoro dva krát větší než do celé Afriky. I přes významný pokles vzájemné obchodní výměny v roce 2009 v důsledku světové finanční krize, patří Ukrajina i nadále mezi naše významné obchodní partnery.

Dle výše uvedeného grafu vidíme, že v roce 2010 následovalo mírné oživení. Obchodní výměna mezi ČR a Ukrajinou vzrostla oproti roku 2009 o 51,3 % a činila 38,3 miliard korun. V loňském roce dovoz převýšil vývoz a dosáhl 20,5 mld. Kč. Vývoz dosáhl hodnoty 17,8 mld. Kč, což je zvýšení o cca dvacet pět procent oproti roku 2009. Saldo obchodní bilance bylo záporné ve výši cca 2,6 miliard korun. Z hlediska našeho vývozu zaujala Ukrajina 20. Místo mezi našimi obchodními partnery. Pokud jde o obrat zboží, umístila se na 21. místě a v dovozu na 22. místě. Na celkovém zahraničním obchodě ČR se zahraniční obchod s Ukrajinou podílí 0,78 procenty, oproti roku 2009 zvýšení o 0,18 procent³².

V českém vývozu převládají zejména výrobky s vyšším stupněm zpracování jako stroje a strojní zařízení, části a součásti motorových vozidel, elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, stroje a zařízení k výrobě energie a pro jiná průmyslová odvětví, telekomunikační zařízení, chemické sloučeniny, sanitární předměty a textil.

Mezi hlavní dovozní komodity³³ ČR patří: komodity surovinového charakteru, jako rudy kovů a kovový odpad, železné a neželezné kovy, feroslitiny, dále elektrická zařízení, oděvní výrobky, dřevo, nábytek a jiné.

Podle údajů Velvyslanectví ČR na Ukrajině, ve vývozu v roce 2010 převládaly následující položky: díly a příslušenství motorových vozidel s podílem cca 10,5 procent, zařízení pro telekomunikaci, příslušenství pro záznam, reprodukci zvuku a obrazu cca 5,5%, elektrické přístroje cca 4%, polymery cca 3,8%, zařízení k automatickému zpracování dat cca 3,5%, letadla a související technika cca 3,5%, trubky, potrubí cca 3,2%, čerpadla, kompresory cca 2,7%, kovoobráběcí stroje cca 1,7%, výrobky zdravotnické techniky cca 1,7% a další. Oproti roku 2009

³² Businessinfo.cz. Ukrajina: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR. [on-line].

<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/ukrajina-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr/7/1000905/>

³³ i-RU.CZ. Česko ukrajinská spolupráce – komoditní struktura obchodu, perspektivní odvětví, JV a firmy. [on-line]. <http://www.i-ru.cz/clanky.asp?ID=10927>

se v roce 2010 vzrostl vývoz dílů a příslušenství k motorovým vozidlům, letadel a související techniky.

V dovozu převládaly tyto položky: železná ruda a koncentráty cca 52%, železo a ocel cca 11,8%, výrobky z železa a oceli cca 5%, koks cca 3%, elektrické přístroje cca 1,3%, tuky a rostlinné oleje cca 1,2%, hliník cca 1%, dále trubky, dráty, dřevo, chemikálie a jiné. Oproti roku 2009 se v roce 2010 zvýšil dovoz železa, oceli a výrobků z válcovaného železa.

3.2. České investice

Podle údajů Velvyslanectví Ukrajiny v České republice se české investice na Ukrajině v současné době snižují, je to dáno především problémy v hospodářské legislativě a nízkou kvalitou ukrajinského investičního prostředí. Ke konci minulého roku činila celková hodnota českých přímých investic do ekonomiky Ukrajiny cca 16 mil. USD. Přesné statistické údaje jsou těžce odhadnutelné, jedním z důvodů je, že některé z českých dceřiných společností mezinárodních firem jsou registrovány podle země sídla mateřské společnosti. Ukrajinský statistický úřad uvádí celkovou hodnotu českých investic na Ukrajině za rok 2010 cca sedmdesát pět milionů dolarů.

Celková výše ukrajinských zahraničních investic do České republiky za rok 2010 činila 117,2 milionů korun (z toho: základní kapitál 88,5 mil. CZK, reinvestovaný zisk 27,3 mil. CZK, ostatní kapitál 1,4 mil. CZK).

Dynamika přímých investic z ČR do ekonomiky Ukrajiny za období 2003 - 2010

(dle údajů Statistického úřadu Ukrajiny v tis. USD)

Tab.č.8

	01.01.04	01.01.05	01.01.06	01.01.07	01.01.08	01.01.09	01.01.10	01.01.11
Objem investic	42744,3	46937,4	46824,8	53785,5	78181,6	80371,4	79786,2	74 925,8
Dynamika vývoje	3221,03	4191,6	-112,7	6960,7	24396,1	2189,8	-446,7	-4 860,2
% od celkového objemu	0,6	0,5	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
Počet podniků	305	313	334	351	395	431	432	432
Dynamika vývoje	12	8	21	17	44	36	1	-

Zdroj: Velvyslanectví Ukrajiny v ČR

České investice představují okolo 0,3% celkového objemu investic do Ukrajiny. Na území Ukrajiny působí cca 365 průmyslových podniků s českými investicemi. Investice nejčastěji

proudí do zpracovatelského průmyslu, těžebního průmyslu, finanční sféry, dopravních služeb, nemovitostí a velkoobchodu.

3.3. Prioritní regiony pro rozvoj spolupráce

Značné rezervy a potenciál má přímá spolupráce s perspektivními ukrajinskými regiony, a to zejména v oblasti jihovýchodní Ukrajiny. Obecně totiž platí, že střed, východ a jih Ukrajiny jsou považovány za průmyslové a bohaté, zatímco západ země je spíše chudší a zemědělský. Pro začátek je vhodné vytipovat, jakým směrem je vhodné se na Ukrajině orientovat a které regiony Ukrajiny mohou být pro české podnikatele perspektivní. Pokud chceme uplatnit české strojírenství nebo důlní zařízení, pak bychom se měli zaměřit na průmyslově rozvinutější část země. Jde hlavně o Doněckou a Dněpropetrovskou oblast.

Doněcká oblast³⁴ patří z hlediska uplatnění českých technologií a investic k nejperspektivnějším regionům Ukrajiny. Tato oblast dlouhodobě zaujímá první místo v ukrajinském vývozu zboží a služeb a také je zde soustředěno 23 procent průmyslové výroby Ukrajiny. V roce 2006 činil její celkový obrát zahraničního obchodu 12,2 mld. USD. Dle výsledku zahraničního obchodu zaujímá Doněcká oblast významné postavení v ekonomice země. V Doněcku působí Generální konzulát České republiky, který registruje ze strany představitelů této oblasti zájem o českou účast na modernizaci průmyslových podniků, dodávky moderních a efektivních technologií pro různé obory, vytváření společných podniků s využitím kvalifikované a levné místní pracovní síly, zkušenosti v oblasti ekologických projektů. V březnu tohoto roku se uskutečnila mise podnikatelů Moravskoslezského kraje do Doněcké oblasti. Zúčastnily se jí zástupci čtrnácti firem, hlavním cílem bylo navázat obchodní vztahy v oblasti. Byla podepsaná dohoda o spolupráci v několika perspektivních oblastech, především v ekonomické oblasti, dále v oblasti energetiky, modernizace výrobních kapacit a dodávek technologií, zdravotnictví, kultura, školství, ekologie, sport a cestovní ruch.

Dněpropetrovská oblast³⁵ se nachází v jihovýchodní části Ukrajiny a představuje mimořádně silný vědecký a průmyslový potenciál, z oblasti pochází 15% celé ukrajinské průmyslové produkce. Nachází se zde 302 ložisek a cca 950 rudných výskytnů. Je to jediná ukrajinská oblast,

³⁴ Businessinfo.cz. Doněcká oblast – perspektivní region pro přímé zahraniční investice. Aktualizováno k 2007-12-19. <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ukrajina/donecka-oblast-perspektivni-region/1000905/47003/>

³⁵ MODERN ECONOMIC POTENTIAL OF UKRAINE. On the order of Ministry of foreign affairs of Ukraine. Economedia Ltd. 22, Vorovskogo Str. Kiev, Ukraine 01601

ve které se vyskytují magnezit – mastková ložiska. Silně rozvinutý je metalurgický a strojírenský průmysl navazující na bohatou surovinovou základnu (železná ruda, černé uhlí). Dále je zastoupena energetika, chemie a petrochemie. Oblast zajišťuje cca dvě třetiny ukrajinské produkce ocelových trubek a sedmdesát procent válcovaných materiálů. Je jedním z nejvýznamnějších vývozců v Ukrajině (druhé místo v objemu exportu a importu). Mimořádný je také podíl vojensko-průmyslového komplexu. Oblast nabízí možnost podnikání ve sféře rekreace a turistiky. Nachází se zde okolo 712 velkých podniků ve dvaceti odvětvích se zaměřením na průmysl. Produkce těchto podniků je známá i v zahraničí. Zejména se jedná o tyto produkty: traktory, lisy, vozové výklopníky, tramvaje, trolejbusy, magnetické rozdušovače, zařízení pro hutní a důlní komplex, uhelný průmysl, zemědělství, zpracovatelský a lehký průmysl. Oblast zaujímá druhé místo v Ukrajině z hlediska průmyslové výroby. Dalším významným odvětvím je zemědělství, se zaměřením na pěstování obilovin, slunečnice, zeleniny, cukrové řepy a chov zvířat. Nejvýznamnějšími průmyslovými podniky v této oblasti jsou: Koncern „SojuzEnergo“, OAO „Utilita“, OAO „Severní důlní a úpravenský kombinát“, OAO „Krivorožstal“, OAO „Jižní důlní a úpravenský kombinát“, OAO „Centrální důlní a úpravenský kombinát“. V oblasti se také nachází několik univerzit: Dněpropetrovská národní univerzita, Národní báňská univerzita, Další VŠ Dněpropetrovska. Obchodní kontakty udržuje se 153 zeměmi světa a dněpropetrovská produkce je vyvážena do 137 zemí světa. Nejdůležitějšími obchodními partnery oblasti jsou Rusko, Čína, Turecko, Polsko a Německo.

Další oblasti, kde čeští podnikatele mohou uplatnit své investice, je **Rovenská oblast**³⁶. Nachází se na severozápadě Ukrajiny. Má vysoký výrobní potenciál a rozvinutou technologickou základnu. V této oblasti je jedno z nejvyšších temp růstu výroby různých průmyslových odvětví. Například těžební průmysl vzrostl za posledních pět let 2,8 krát, dřevozpracující 3,7 krát a výroba stavebních materiálů a sklářských výrobků 3,2 krát. V Rovenské oblasti se nachází hustá síť silničních komunikací, železničních drah a mezinárodní letiště. V oblasti se nacházejí tři z deseti největších skláren Ukrajiny, atomová elektrárna vyrábějící 15 procent z celkového obsahu atomové energie Ukrajiny a dvě významné státní univerzity. Nachází se zde také 600 nalezišť a 18 druhů nerostných surovin, např. naleziště jantaru (jediné na Ukrajině), tufu, zrnitých fosforitů, žuly, bazaltu a velké zásoby rašelin. Nejperspektivnějšími oblastmi pro přímé zahraniční investice jsou dřevozpracující průmysl, strojírenství, doprava a dopravní infrastruktura, zemědělství a potravinářství, výroba stavebních materiálů a skla. Největšími

³⁶ BOHEMIA CONSULT. Rovenská oblast, investiční popis. Aktualizováno k 2008.
http://www.bohemiaconsult.com/articles.php?article_id=20

zahraničními investory jsou firmy jako Saint Gobain (výroba skla), Raiffeisen Group (chemie), Dickerhoff (stavební materiály), Lafarge (stavební materiály), AES Corp (elektro - energetika).

Dalším regionem Ukrajiny, který realizuje spolupráci s ČR, je **Autonomní republika Krym**³⁷. Perspektivním projektem oboustranné spolupráce je zavedení společné výroby či modernizace trolejbusů, zejména na bázi státního podniku Krymtrolejbus. Obrovské možnosti pro spolupráci existují v cestovně-rekreační sféře. V listopadu 2006 Rada ministrů Autonomní republiky Krym podepsala s českou finanční skupinou „Renta Investment“ smlouvu o rekonstrukci letiště v Simferopolu. Také s českou společností „PSG International“ byla podepsána smlouva o spoluúčasti při financování bytové výstavby na Krymu. V prosinci loňského roku byla schválena koncepce „Ekologická bezpečnost Krymu“ na období od 2011 do 2015, hlavním cílem je stabilizace a zlepšení stavu životního prostředí v této oblasti. Jedná se o řešení základních problémů ekologie Krymské oblasti, zejména zvýšení objemů očištěných odpadních vod, zvýšení podílu zpracování a využití odpadů, likvidace nepoužitelných pesticidů, zvýšení podílu zalesnění teritoria až na patnáct procent celkové plochy a nárůst ploch přírodních rezervací do celkové úrovně cca šesti procent. Přibližný odhad financování je ve výši cca sto milionů eur. Plánuje se výstavba nového terminálu a přístávací dráhy na letišti v Simferopolu, dále výstavba železniční rychlodráhy na trase Simferopol – Alušta – Jalta – Sevastopol, nový terminál na letišti Belbek v Sevastopolu, silniční spojení na západním pobřeží Krymu, hotelové komplexy a jiné projekty. V těchto projektech také chce spolupracovat ČR s Autonomní republikou Krym³⁸.

V dubnu 2004 se konala návštěva delegace **Lvovské oblasti** v čele s předsedou oblastního úřadu v Olomouckém kraji. Byly projednávány otázky možnosti podpisu Smlouvy o spolupráci mezi Lvovem a Olomouckým krajem. Oblastmi plánované spolupráce byly zejména průmysl, zemědělství, věda a technika, vzdělávání a zdravotnictví, cestovní ruch a sport, kultura a umění, místní samospráva a ekologie. Město Lvov se nachází v západní části Ukrajiny, je uvedeno na seznamu světového dědictví UNESCO, také má nejvíce rozvinutou dopravní síť. Železniční trasy vedou do většiny evropských zemí. Hraje klíčovou úlohu v oblasti hospodářské a sociální. Mezi hlavní průmyslová odvětví Lvovské oblasti patří: strojírenství a zpracování kovů, lehký průmysl, dřevozpracující a celulózo - papírenský průmysl, chemický průmysl, stavebnictví, zpracovatelský, potravinářský průmysl a elektroenergetika. Působí zde cca 728 velkých podniků se zaměřením na průmysl, 1679 průmyslových podniků menší velikosti, cca sto bank a poboček,

³⁷ Velvyslanectví Ukrajiny v České republice. Ukrajinsko-česká meziregionální spolupráce.
<http://www.mfa.gov.ua/czechia/czech/1652.htm>

³⁸ Businessinfo.cz. Ukrajina: Rozvoj infrastruktury v Autonomní republice Krym.
<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ukrajina/ukrajina-krym-plan-ekologie-turismus/1000905/59336/>

dvě komoditní burzy a jedná burza cenných papírů. Nejvýznamnějšími průmyslovými podniky v této oblasti jsou: OAO „Lvovchim“, Lvovský státní letecko – opravárenský závod, OAO „Lvovský závod na výrobu autobusů“, OAO „Avtopogruzčik“, ČP „FIUS“, VAT „Koncern Chlibprom“. Významné univerzity: Lvovský státní institut nových technologií a řízení V. Černovola, Lvovská obchodní akademie, další vysoké školy Lvovské oblasti.

Co se týče investičních možností v **Kyjevě**, hlavními rozvojovými cíli pro tento rok jsou: oblast bytového a komunálního hospodářství a výstavby, oblast úspory energií (snížení energetické náročnosti), rozvoj zdravotnictví a dopravní infrastruktury (včetně dokončení objektů v Euro 2012 a výstavby dopravních terminálů), oblast zásobování vodou včetně výstavby příslušných čističek odpadních vod a zpracování odpadů. V loňském roce se zvýšila průmyslová výroba hlavního města o 4,1 procent, především díky chemickému, petrochemickému průmyslu, dřevozpracujícímu a papírenskému průmyslu, některým odvětvím lehkého průmyslu a zpracování nekovových materiálů. Podíl Kyjeva na celkovém objemu zahraničních investic za rok 2010 činil čtyřicet devět procent, což je více než dvě miliardy dolarů³⁹.

3.4. Privatizační a rozvojové programy⁴⁰

Proces privatizace na Ukrajině započal v roce 1992, kdy byl přijat zákon o privatizaci. Způsob privatizace jednotlivých subjektů se lišil. Rozhodující byla velikost podniku, jeho odvětvová či oborová struktura, důležitost privatizovaného subjektu z hlediska ekonomického a politického. Proces privatizace probíhal těmito způsoby (Milan Jurčeka):

- 1) nekomerční konkurz - přímý prodej
- 2) zvýhodněné úpisy,
- 3) privatizace za privatizační certifikáty - vouchery,
- 4) nekomerční konkurz - přímý prodej,
- 5) privatizace za kompenzační certifikáty,
- 6) prodej akcií na peněžních aukcích,
- 7) prodej akcií na burze cenných papírů.

³⁹ Businessinfo.cz. Ukrajina: Investiční možnosti v Kyjevě. www.businessinfo.cz

⁴⁰ Jurčeka, Milan. Investování a podnikání zahraničních subjektů na Ukrajině. Praha. Nakladatelství IQ 147 spol.s.r.o.

Celkem se uskutečnily tři etapy privatizace. První etapa trvala od roku 1992 do roku 1997. V průběhu této etapy se vytvořily principy a základní mechanismy k uskutečnění privatizace. Byla realizovaná masová privatizace podniků za tzv. privatizační certifikáty (vouchery). Byla dokončena malá privatizace a začala se připravovat velká privatizace. O tři roky později po přijetí zákona o privatizaci, mělo být privatizováno okolo pěti tisíc podniků, buď formou kuponové privatizace, nebo přímým prodejem. Jednou měsíčně se konaly tzv. voucherové aukce, vypisované fondem státního majetku Ukrajiny. Podstatou těchto aukcí bylo investovat dané vouchery do podniků, o které měli investoři zájem. Veřejnosti byl zpřístupněn seznam určitého počtu podniků, jejich název, IČO, předmět podnikání a počet voucherů s nominální hodnotou daného objektů. Tuzemští investoři vkládali své vouchery zejména do podniků, ve kterých pracovali. Zahraniční zájemci využívaly služeb zprostředkovatelů, zejména investičních společností, které vkládali vouchery do podniků, o které měli zahraniční investoři zájem.

V průběhu první etapy privatizace se na Ukrajině napočítalo dvacet pět milionů akcionářů, přičemž každý druhý Ukrajinec se stal akcionářem. Jelikož ukrajinští investiční společnosti a občané neměly zkušenosti s průběhem privatizace, také díky malému zájmu zahraničních investorů o investování na území Ukrajiny došlo v některých odvětvích k nárůstu nabídky nad poptávkou. Jednalo se zejména o strojírenství, infrastrukturu a stavebnictví. Stát tak musel významně snížit ceny akcií strojírenských podniků, které zdaleka neodpovídaly jejich skutečné hodnotě. Tuto příležitost využili zahraniční investoři. Po rozpadu Sovětského svazu, situace na Ukrajině nebyla jednoduchá, politické a ekonomické prostředí bylo velmi nestabilní a investování riskantní, ale po snížení ceny akcií privatizovaných podniků na tak nízkou hodnotu, míra výnosu z akcií u zahraničních investorů převýšila míru rizika. Privatizovaly se zejména obchody, kavárny, restaurace, podniky, které nabízely služby obyvatelstvu. Do konce první etapy privatizace zhruba šedesát pět tisíc malých podniků přešlo do soukromého vlastnictví, zhruba sedmdesát procent.

Druhá etapa privatizace trvala od roku 1997 do roku 1999. V této etapě hlavním cílem bylo změnit samotný přístup k procesu privatizace. Jednalo se zejména o převod státního majetku za velmi nízkou cenu k prodeji tohoto majetku za tržní ceny. Respektovaly se tyto základní přístupy: investiční orientace prodeje nebo zajištění možnosti investora získat potřebný balík akcií příslušného podniku. Musel se vypracovat státní program privatizace. Tato etapa se již nezaměřovala na řešení problémů v sociální oblasti v takové míře jako první etapa. Hlavním cílem bylo znovu nastartovat výrobní proces. V tomto období byl dokončen průběh masové privatizace a pomalu se přecházelo na privatizaci jednotlivci, které chtěly získat finanční

prostředky za účelem nastartování své podnikatelské činnosti a celkového ekonomického rozvoje Ukrajiny.

Prioritními úkoly druhé etapy privatizace byly:

- 1) dokončit proces voucherové privatizace
- 2) restrukturalizovat ekonomiku státu,
- 3) vytvořit nezbytné podmínky pro rozvoj ukrajinského trhu cenných papírů,
- 4) zvýšit ekonomickou efektivitu pro fungování již zprivatizovaných podniků,
- 5) získat zahraniční a tuzemské investice, také soukromý zahraniční kapitál, za účelem zajištění rozvoje výroby,
- 6) zlepšit systém řízení státního korporativního a individuálního sektoru ekonomiky.

Celkem se mělo zprivatizovat osmnáct tisíc podniků, střední a velké velikosti, z nichž kolem tři sta podniků mělo pro Ukrajinu strategický význam, a které byly zprivatizovány na základě vládního rozhodnutí. Dále se privatizovaly podniky zemědělsko – průmyslové, zejména potravinářský zaměřené. Padesát jedná procent akcií těchto podniků, se muselo prodat prvovýrobcům a to co zbylo pustit do volného prodeje. Akcie ostatních podniků byly volně prodejně. Zahraniční zájemci využívaly služeb zprostředkovatelů investičních společností nebo fondů působících ve velkém na území Ukrajiny.

Třetí etapa privatizace trvala po skončení druhé etapy do roku 2004, se zaměřením na individuální požadavky privatizovaného objektů. Uplatňují se zde tržní principy nabídky a poptávky, minimální zásahy státu, uskutečnění prodeje za finanční prostředky, účelově se přerozděluji již zprivatizovaný majetek. Jednalo především o zajištění těchto činností (Milan Jurčeka):

- 1) provést účelnou reorganizaci státních orgánů, které jsou zodpovědní za průběh privatizace,
- 2) realizovat aktiva státních nadstavbových korporací a holdingů,
- 3) anulovat či snížit podíl státu ve společnostech, úspěšně se rozvíjejících,
- 4) zajistit potřebnou restrukturalizaci velkých státních podniků před jejich privatizací.

Tato etapa otevřela privatizační trh pro všechny domácí a zahraniční zájemce. Některé zahraniční investoři získali majoritní kapitálovou účast ve velmi perspektivních podnicích. Ani

v tomto období se zahraniční investoři nemohli přímo podílet na privatizaci velkých podniků. Celkem bylo zprivatizováno více než dvacet tisíc podniků, z nichž pouze 1,5 tisíc bylo získáno zahraničními investory. V dnešní době spousta podniků na Ukrajině ještě privatizovaná není. Jedná se o strategické objekty různého zaměření například v oblasti chemického průmyslu, energetiky, telekomunikací a menší podniky z první etapy privatizace. V porovnání se zeměmi střední Evropy jsou ceny akcií privatizovaných podniků na Ukrajině několikrát menší, což nabízí obrovské možnosti pro zahraniční investory.

3.5. Perspektivní odvětví pro české a zahraniční exportéry

Možnosti investování českých subjektů na současné Ukrajině jsou v podstatě neomezené. Jako nejperspektivnější odvětví z hlediska investic představují především investice do stavebnictví a stavebních materiálů, do odvětví s levnou a kvalifikovanou pracovní silou jako je lehký průmysl, elektrotechnika, dále také textilní, kožedělný a obuvnický průmysl, dřevařský průmysl a výroba nábytku, chemický průmysl, strojírenství, a to především do zařízení pro potravinářský průmysl.

Strojírenství

Dalším oborem, kde se mohou české a zahraniční společnosti uplatnit patří strojírenství. Každým rokem dochází na Ukrajině k nárůstu strojírenských podniků, cca o 30%, zejména v oblasti zavedení nových technologií. Nyní působí na území Ukrajiny přes 365 průmyslových závodů a 57 výzkumných útvarů. Na celkovém objemu průmyslové výroby Ukrajiny, se strojírenství podílí cca patnáctí procenty. Před šesti lety činil objem strojírenské produkce vyrobené domácími podniky 15 mil. hřiven, což je přibližně 3000 mil. dolarů, třetina této produkce se vyvezla. Na období 2006 až 2011 byl vládou Ukrajiny schválen program na podporu rozvoje ukrajinského strojírenství, ze státního rozpočtu byla vydaná částka ve výši 2,1 mil. hřiven, což je cca 420 mil. dolarů. Ministerstvo průmyslové politiky snížilo daň ze zisku na patnáct procent pro státní podniky, které investovaly minimálně polovinu svého zisku na modernizaci výroby. Během období 2009 až 2011 byla vládou provedena opatření na zvětšení podílu vývozu a zdokonalení technologií. V roce 2006 byla na Ukrajině zaznamenaná rostoucí výroba hutnického zařízení o 17,8%, autodopravních prostředků o 36,6%, potravinářského zařízení o 14%, měřicích přístrojů o 28%, elektrických přístrojů o 11,6%, nicméně byl zaznamenán pokles výroby zemědělských strojů o 17,1%, telekomunikačního zařízení o 7% a soustruhů o 9,9%. Na Ukrajině působí spousta českých podniků v oblasti strojírenské výroby, například alianční

seskupení CDT – Česká dobývací technika, aliance AgroExpo CZ group – dodávky zemědělských komplexu, aliance Metalpromtehnika – obnova hutních kombinátů, a jiné⁴¹.

Nábytkářský průmysl⁴²

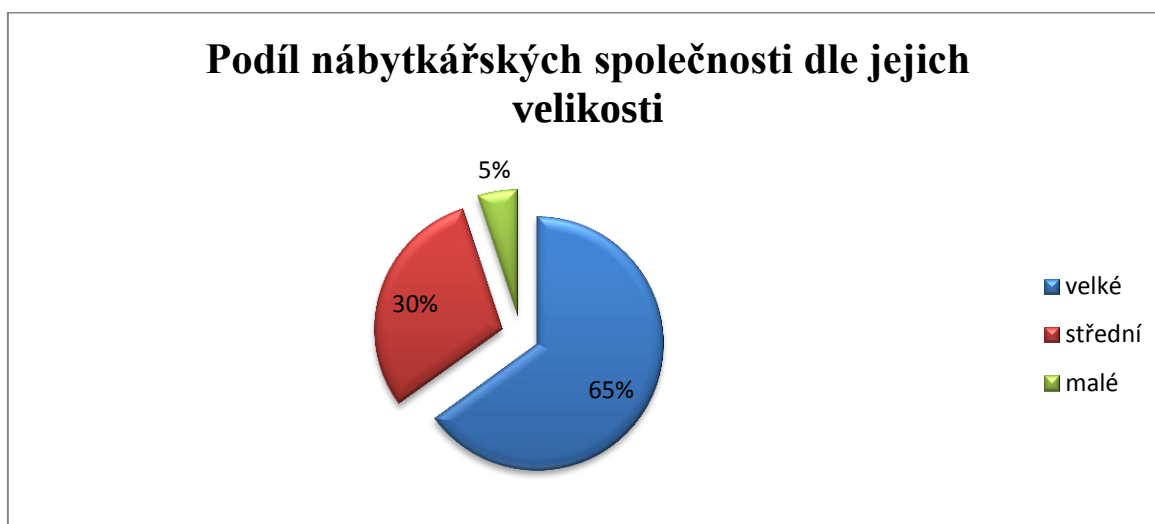
Největším ukrajinským partnerem ve sféře nábytku zůstává i nadále Rusko. Směřuje tam cca padesát procent ukrajinského exportu. Ukrajinský nábytek také poptávají země SNS a západoevropské. Objem dovezeného nábytku na trh Ukrajiny každoročně klesá. Domácí výrobci vytěsňují zahraniční nábytek střední a nižší kvality. Domácí výrobci se ale obávají produkce z asijských zemí, která se každoročně zdvojnásobuje. Vedoucí postavení na ukrajinském trhu ze zemí evropské unie má kvalitní italský nábytek. Podle odborníků nejúčinněji se v dnešní době prosazují velké nábytkářské společnosti s rozsáhlým sortimentem a moderním marketingem. Na nábytkářském trhu Ukrajiny působí osm tisíc nábytkářských prodejen a společnosti, které se specializují na smontování nábytku. Nábytek vyrábí více než 4,5 tisíc podniků. Největšími hráči na trhu jsou společnosti jako ТМ «Новый Стиль» (ЗАО «Новый Стиль» и «Меблі Трейд»), ООО «Гербор Холдинг», «Лига-Нова», «Мебель Прогресс», ООО «ЕНО Меблі Лтд». Společnosti vyrábějící různé druhy nábytku můžeme rozdělit do tří kategorií:

- 1) velké – s měsíčním objemem výroby ve výši více než 220 tisíc dolarů s podílem 3 až 5 procent z celkového počtu výrobců,
- 2) střední – vyrábějící produkci ve výši 25 až 35 tisíc dolarů měsíčně, s podílem 60 až 65 procent z celkového počtu výrobců,
- 3) malé – s objemem výroby v hodnotě nižší než 25 tisíc dolarů měsíčně, s podílem 30 procent z celkového počtu výrobců.

⁴¹ ММ Промисловé спектр. Стrojírenství na Ukrajině. <http://www.mmspektrum.com/clanek/strojirenstvi-na-ukrajine>

⁴² Український ринок мебелі. http://www.bconsult.com.ua/articles/runok_meбели/

Graf č. 4:

Zdroj: http://www.bconsult.com.ua/articles/runok_mebeli/

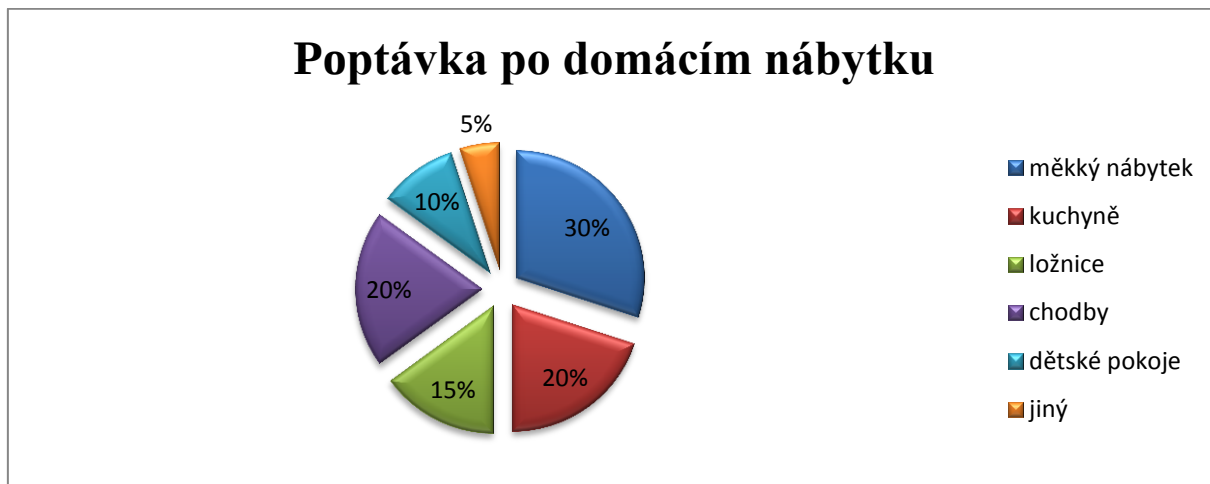
Nejvyšší poptávka je po nábytku za průměrnou cenu. Přibližně polovina ukrajinských podniků vyrábí nábytek pro obytné prostory, ostatní pro domy a kanceláře.

V posledních letech roste trh kancelářského nábytku. Tento druh nábytku by se měl každoročně zvyšovat o deset procent. Jedná se především o levný nábytek, který vyrábějí zejména ukrajinské společnosti, dále je to kancelářský nábytek, který se nachází ve střední cenové kategorii, čtyřicet procent tohoto nábytku vyrábí ukrajinští výrobci a šedesát procent zahraniční výrobci, a také je tu drahý nábytek vyráběn zahraničními společnostmi. Tento nábytek především poptávají nově vytvořené společnosti (poptávají levný nábytek nebo nábytek na zakázku). Podniky, které se rozvíjejí, poptávají drahý a kvalitní nábytek. Pak tu jsou jednotlivci, kteří kupují nábytek pro sebe. Výroba měkkého kancelářského nábytku se zatím nachází na nízké úrovni. Proto tento druh nábytku se dováží z Itálie, Německa, Španělska, Rakouska a Finska. Nejvýznamnějšími dodavateli drahého kancelářského nábytku na ukrajinský trh jsou společnosti z Itálie, Španělska a Rumunska.

Pokud jde o domácí nábytek, je na trhu více tuzemských výrobců než zahraničních. Ukrajinské společnosti se podílí osmdesáti až osmdesáti pěti procenty na výrobě nábytku pro domácnosti. V posledních letech se výrazně zlepšila kvalita tohoto nábytku a došlo k rozšíření sortimentu. Následující graf ukazuje, jak se vyvíjela poptávka po domácím nábytku v roce 2009 v procentech. Počet podniků, vyrábějících dětský nábytek se zvýšil čtyři krát během několika posledních let, přičemž tento ukazatel se nadále zvyšuje zejména díky menším výrobcům, které prodávají své zboží za přijatelné ceny. Zlepšuje se také nabídka kuchyňského nábytku. Ukrajinští výrobci zlepšují svou kvalitu a cenovou politiku a postupně vytlačují zahraniční konkurenci. Trh

specializovaného nábytku je již zaplněny. V této oblasti dominují italské a německé společnosti. Nejvýznamnější společnosti na tomto trhu je dealer největších italských a rakouských nábytkářských společností «Лига-Нова».

Graf č.5:

Zdroj: http://www.bconsult.com.ua/articles/runok_mebeli/

Nevýhodou ukrajinského nábytkářského průmyslu je téměř úplná absence inovace v oblasti designu a menší počet profesionálních modelovacích studií. Na Ukrajině samotní výrobci vyvíjí nové vzory nábytku a design, zatímco v jiných zemích nábytkářské společnosti spolupracují se specializovanými firmami. Bohužel soutěžit se zahraničními firmami ukrajinští výrobci zatím nemohou. V této oblasti chybí inovativní nápady, vývoj designu a profesionální designérské školy. Podle názoru odborníků, v několika příštích letech vzrostou objemy všech sektorů přibližně o deset až patnáct procent ročně. Má se snižovat počet levného nábytku a zvyšovat počet nábytku střední cenové kategorie. Ukrajinští spotřebitelé budou více věnovat pozornost kvalitě a designu nábytku. Měl by se snížit počet dovážené produkce a nábytkářský trh by se měl rozšířit díky prodejmům v regionech.

Stavebnictví

Pouze jeden ze tří nových domů na Ukrajině odpovídá kvalitě. Je to především špatná kvalita dlažeb, pevnost a mrazuvzdornost cihel. Kvalita ukrajinského stavebnictví zůstává na nízké úrovni. V průběhu výstavby dochází k různým technologickým porušením, které mají negativní vliv na provozní kvalitu budov, zejména jejich stabilitu a pevnost. V současnosti jsou na stavbách nízké vstupní kontroly. V souladu se zákonem, který byl přijat před dvěma lety, se nemůže na stavbách v plné míře kontrolovat kvalita stavebních materiálů a technologie stavební

výroby. Nevýhodou je nízká úroveň vzdělání stavitelů, obvykle se zaměstnávají pracovníci s jinou než stavební kvalifikací.

Ukazatele stavebního sektoru Ukrajiny během krize klesaly rychleji, než makroekonomické ukazatele. V roce 2009 poklesl objem stavebních prací o čtyřicet osm procent (hrubý domácí produkt poklesl oproti roku 2008 o patnáct procent, průmyslová výroba o dvacet procent, investice do fixního kapitálu cca o čtyřicet procent). Hlavní příčinou krize ukrajinského stavebnictví byla krize na světových finančních trzích. Zhoršily se podmínky financování výstavby a také se omezil přístup ukrajinských stavebních společností a domácností k úvěrům v důsledku rostoucích úrokových sazeb. K největšímu růstu úrokových sazeb došlo v prvním čtvrtletí roku 2009. Průměrná čtvrtletní úroková sazba u stavebních úvěrů se zvýšila na dvacet jedna procent v případě nefinančních korporací a na osmnáct procent pro domácnosti. V roce 2010 došlo k výraznému snížení úrokových sazeb, nicméně se stále pozoruje negativní tendence, co se týče objemů poskytnutých úvěrů pro podniky a fyzické osoby za účelem pořízení, výstavby a rekonstrukce nemovitostí.

Jedním z hlavních faktorů, který omezuje rozvoj stavebnictví na Ukrajině je vyčerpávající systém schválení a získání povolení ve stavebnictví. Pokud jde o úřední poplatky pro získání stavebního povolení, nachází se Ukrajina na 169 místě ze 182 zemí světa. Co se týče doby potřebné pro získání stavebního povolení, zaujímá Ukrajina 170 místo ze 182 zemí světa, pro výstavbu skladu musíte získat cca 22 povolení. Úplatkářství se také aktivně praktikuje ve fázi uvedení budov do provozu. Například ve městě Charkov se vyžaduje částka ve výši dvaceti až třiceti dolarů za metr čtvereční za účelem urychlení rozhodnutí o uvedení komerční nemovitosti do provozu. Existuje zásadní rozdíl mezi ukrajinskými předpisy a předpisy Evropské unie v odvětví stavebnictví a průmyslu. V současné době existuje na Ukrajině více než tisíc předpisů na vládní úrovni, přičemž zhruba polovina z nich jsou z dob bývalého Sovětského svazu.

Na Ukrajině již delší dobu vznikají vážné překážky pro svobodnou konkurenci v oblasti stavebnictví. Vysoká koncentrace a vertikální integrace stavebního sektoru, úzké vazby některých subjektů na trhu s městskými úřady, netransparentní proces přidělování půdy, to vše brání svobodné konkurenci a rozvoji ve stavebnictví. Podle zpráv světových největších realitních kanceláří v současné době není ukrajinský sektor stavebnictví a nemovitostí tolik atraktivní pro zahraniční investory jako dříve. Za poslední tři roky se snížil rating ukrajinského stavebnictví na dvě místa a zaujímá v současnosti 47 místo, Česká republika je na 24 místě (viz příloha 2). Tento index agreguje data podle výkonnosti trhu, základních tržních ukazatelů, registrovaných struktur,

právních a regulačních podmínek a transakčního prostředí, transparentnosti v oblasti poskytování úvěrů na nemovitosti, kvality monitorování rizik ve sféře poskytování úvěrů.

Rozvoj stavebnictví na Ukrajině závisí na mnoha faktorech, především na rozvoji stavební vědy a stavebního projektování, na rozvoji průmyslu stavebních materiálů prostřednictvím zavedení energeticky - úsporných technologií, komplexního využití surovin, rozšíření produkce nových stavebních materiálů a konstrukcí. Je nutné zlepšit legislativu v oblasti výstavby měst a její přiblížení mezinárodním standardům, snížit transakční náklady ve stavebnictví, zjednodušit systém získání povolení a schválení a zároveň zvýšit odpovědnost stavebníka v případě nesplnění projektů, státních předpisů a norem. K rozvoji bytové výstavby přispěje národní projekt tzv. „Dostupné bydlení“, který přidá nový impuls k rozvoji trhu s bydlením a bytové výstavby. Projekt by měl podpořit regionální rozvoj, také by se měl rozvíjet domácí stavební komplex a jemu příbuzná odvětví. Cenově dostupné bydlení bude vyžadovat vytvoření mechanismů dotovaného úvěrování, zlepšení hypoteční legislativy a kontroly její dodržování. Ceny bytů by se měly stabilizovat ve druhé polovině roku 2011 a ceny obytných nemovitostí v první polovině roku 2012.

Dopravní infrastruktura a dopravní prostředky

Perspektivním oborem je také dopravní infrastruktura⁴³, jejíž základní rozvoj je financován státem a je předmětem zájmu silných mezinárodních kapitálových skupin, které však řadu zakázek spojených s dokončováním těchto projektů přenechávají středním a drobným investorům. Předností tohoto druhu investování je, že zakázky zadává přímo stát, čímž se minimalizuje problém úhrady těchto zakázek.

Největšího rozmachu dnes dosahuje námořní a letecká přeprava. Ty hrají na Ukrajině vzhledem ke vzdálenosti jednotlivých administrativně správních, průmyslových a jiných center důležitou roli. Zahrnuje více než 60 leteckých společností, z nichž jen pět je státních. Prakticky každé větší město disponuje letištěm. Mezinárodní statut má letiště Borispil' v Kyjevě, které je největším letištěm Ukrajiny, dále letiště v Dněpropetrovsku, Doněcku, Charkovu, Oděse, Lvově a Simferopolu. Prioritou je vytvoření podmínek pro růst poptávky po vnitrostátních a mezinárodních leteckých spojkách a kvalitní obsluhu přeletů ve vzdušném prostoru Ukrajiny.

⁴³ Ministerstvo průmyslu a obchodu. Strategie prosazování obchodně-ekonomických zájmů ČR na Ukrajině. Aktualizováno k 2007-06-29. Praha. <http://www.mpo.cz/dokument31879.html>

Ukrajina potřebuje moderní, výkonnou a účinně propojenou dopravní síť, aby mohla patřičně využít strategické umístění ve východní Evropě, což bude vyžadovat reformy a investice do infrastruktury. V nejbližších letech plánuje velké investice do rozvoje dálniční sítě, zvyšování bezpečnosti dopravy a zajištění ochrany životního prostředí. Na dobré úrovni je železniční doprava. V železniční dopravě bude kladen důraz na obnovu vozového parku, rozvoj telekomunikací, zavádění moderních technologií, rozšíření komplexu servisních služeb, organizování systému komplexní dopravní obsluhy s důrazem na zavádění kombinované přepravy a s tím souvisejících informačních a logistických technologií. Bude třeba přizpůsobit se mezinárodním dopravním koridorům a evropským standardům. Od prvního července tohoto roku čekají Ukrajinu velké změny železniční sítě, v rámci projektu technické modernizace by se mělo přejít na sto procentní elektronický obrat dokumentace. Což by znamenalo zvýšení kvality systému řízení a větší efektivitu práce na ukrajinské železnici. Zastaralost lokomotivního parku představuje v současnosti cca šedesát procent. V souvislosti s Euro 2012 se budou budovat rychlostní tratě a také se do budoucna počítá se zrušením případně omezením nočních spojů, naopak by se měly vybudovat rychlostní spoje v denní době. Nejaktivnější a nejznámější českou firmou v této oblasti na území Ukrajiny je „Škoda Transportation“, která v současné době jedná s ukrajinskými partnery o výrobě lokomotiv⁴⁴.

Množství dopravních prostředků české výroby můžeme potkat na ulicích a kolejích po celé Ukrajině. V automobilovém průmyslu je největší investicí ČR montážní závod Škody Auto v Zakarpatské oblasti, který využívá zvyšující se poptávky. Kapacita závodu je 15 tisíc automobilů ročně, z toho 10 tisíc jsou vozidla Škoda (Škoda Fabia, Octavia, Superb). Prodeje osobních automobilů a komponentů jsou jednou z klíčových položek českého vývozu na Ukrajinu. Na automobilovém trhu jsou vzhledem ke kupní síle nejvíce žádána auta s nejnižší pořizovací cenou.

Ve spolupráci s Evropskou unií byl vypracován dokument „Dopravní strategie Ukrajiny do roku 2020“, který byl přijat CMU 20. října 2010. Prioritními cíli Ukrajiny do roku 2020 v oblasti dopravy jsou:

- 1) modernizace dopravního systému a zvýšení její efektivity,
- 2) uspokojování přepravních potřeb obyvatelstva a národního hospodářství,
- 3) zlepšení kvality a přístupu k dopravním službám,

⁴⁴ BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. Ukrajina: Rozvoj železniční dopravy a aktivita české firmy. [on-line]. <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ukrajina/ukrajina-zeleznicni-doprava-rozvoj/1000905/60399/>

- 4) včasné dodání zboží,
- 5) zlepšení systému řízení sektoru dopravy,
- 6) zvýšení kapacity dopravní sítě,
- 7) vyšší bezpečnost,
- 8) snižování emisí znečišťujících látek v ovzduší do třiceti procent,
- 9) snížení spotřeby energie v dopravě do 15-20 procent,
- 10) rychlejší integrace národního dopravního systému do evropského a světového dopravního systému⁴⁵.

Priority pro rozvoj byly také definovány pro jednotlivé druhy dopravy.

Ekologie

Dalším odvětvím, kde české firmy můžou uplatnit své možnosti, je ekologie. V současné době je na území Ukrajiny akumulováno přes 30 miliard tun odpadů na ploše 160 tisíc ha. Podíl důlních odpadů činí 88 %, jiných průmyslových odvětví 10 %, domovních odpadů 2 %. Podniky hutního a báňského průmyslu produkují ročně přes 100 miliónů tun odpadů, které se koncentrují v Dněpropetrovské, Doněcké a Záporožské oblasti. Denně produkují ukrajinské hutnické závody přes 350 tun prachu i přesto, že stávající odprašovací zařízení snižuje toto množství 10krát, zbylých 30–40 tun závažně ohrožuje životní prostředí. Ukrajinská společnost si uvědomuje potřebu legislativy v této oblasti. Projednává se řada programů na úrovni státní správy na rozvoj ekologicky čistých forem energie. Nabízí se zde možnosti pro výstavbu a dodávku technologií spaloven odpadů, technologií a zařízení na čištění odpadní vody, průmyslových filtrovacích a odprašovacích zařízení.

Možnosti uplatnění pro zahraniční a české společnosti v této oblasti jsou nové „Ekologické projekty“ Ukrajiny. V červnu loňského roku se v Doněcké a Charkovské oblasti uskutečnila česká podnikatelská mise. První etapa projektu byla zaměřena na podporu ekonomické diplomacie. Součástí druhé etapy byla návštěva doněcké delegace do České republiky za účelem rozvoje získaných vazeb během červnové mise. Projekty se zaměřením na ekologii jsou také aktuální v Krymské oblasti a dalších oblastech Ukrajiny. Jedná se především o zpracování komunálních odpadů. V této sféře se také dobře uplatňují zahraniční firmy. Jako příklad můžeme uvést německou společnost „Remondis“, která má své sídlo, již v osmi ukrajinských městech,

⁴⁵ The institute for economic research and policy consulting. Transport strategy of Ukraine for the period until 2020. 26.11.2010. <http://www.ier.com.ua/en/publications/comments/?pid=2539>

včetně hlavního města. Dále je to německá poradenská společnost GOPA, která hledá konzultanty v oblasti municipální sféry, pro projekt realizovaný v Luganské oblasti, jehož cílem je podpora osmi vybraných tzv. pilotních měst v rozvoji jimi nabízených služeb. Tyto projekty jsou také součástí instrumentu evropské unie, tzv. National Indicative Programme (NIP na období 2011 -2013, s alokací cca 258 milionů eur)⁴⁶.

Zemědělsko-potravinářský sektor

Potravinářství na Ukrajině činí přibližně dvacet procent průmyslové výroby a řadí se ke klíčovému odvětvím ekonomiky. Celkem se vyváží do 25 zemí světa. Do tohoto průmyslu směřuje značná část zahraničních investic. Rozvoj zaznamenávají zejména mlékárny, pekárny, masokombináty, cukrovary, konzervárny, mrazírny, ale zároveň i výroba vína, piva, lihovin, nealkoholických nápojů a minerálek⁴⁷.

Rychlé se rozvíjející se oblasti je stravování typu „fast food“. Poptávají se také potravinářské stroje k přípravě a výrobě potravin a nápojů, stroje ke zpracování obilnin, balicí stroje a obalové materiály.

V současné době se čeští zemědělci mohou na Ukrajině uplatnit v oblasti lesního hospodářství, alternativních zdrojů energie na bázi zemědělských surovin (biomasa, biopaliva, bioplyn a zpracování nevyužitých odpadů), také v oblasti investic do zpracování mléka a masa, pěstování zeleniny ve sklenících. V oblasti lesního a vodního hospodářství se nabízí spolupráce při realizaci zavlažovacích a protipovodňových systémů, při zabezpečení pitné vody, inventarizaci a ochraně lesních zdrojů. Zájem o spolupráci je také ve sféře vzdělávání, vědy, techniky, výzkumu a výměny zkušenosti v oblasti zemědělské legislativy.

3.6. Podpora vstupu a působení firem na trhu

Při přípravě vstupu na ukrajinský trh je dobré obrátit se o pomoc ke spolehlivému subjektu, který má dostatečné praktické zkušenosti s místními podmínkami a může pomoci zvolit vhodnou strategii nebo tuto strategii připravit.

⁴⁶ Generální konzulát České republiky v Doněcku. “Ekologické” projekty (JV) UA – příležitosti pro české společnosti. http://www.mzv.cz/donetsk/cz/obchod_a_ekonomika/ekologicke_projekty_jv_ua_prilezitosti.html

⁴⁷ Economia, a.s. Strojaři, zemědělci. I ti se na Ukrajině uplatní. Aktualizováno k 2007-05-12. <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ukrajina/strojari-zemedelci-i-ti-se-uplatni/1000905/46859/>

Jednou z Agentur, která pomáhá českým subjektům při vstupu na ukrajinský trh, je Bohemia Consult s šestiletou praxí. Byla založena ještě společnost Bohemia Trade LLC, za účelem přímých dovozů zboží za České republiky. Spolupracuje s ukrajinskou státní agenturou InvestUkraine v oblasti investic. Provádí analýzu obchodního záměru, případné připomínky k tomuto záměru a jeho adaptaci současným ukrajinským podmínkám. Výsledkem analýzy je také přehled možných rizik, překážek a jiných specifických skutečností. Při posuzování o vhodnosti záměru využívá agentura osobních kontaktů a dlouhodobých zkušeností. Analýza zahrnuje přehled konkurence na trhu, konkurenčních cen a růstu trhu. Mezi její činnosti patří také celní konzultace, vyřízení akreditace na celnici, optimalizace struktury ukrajinských firem, zakládání obchodních společností, vyřízení pracovních povolení, licencí, daňové a účetní konzultace, poradenství, informační služby, komplexní řešení pro přenesení výroby, řešení soudních sporů, marketingové služby a další. V oblasti investic se specializuje především na Rovenskou oblast⁴⁸, která je v současnosti jedná z nejatraktivnějších a rychle se rozvíjejících oblastí na Ukrajině. Pomáhá při vyhledávání vhodných obchodních partnerů. Nabízí také firmám založení společnosti ve městech Žytomyr, Rovno a Kyjev, a to zakládání právnických a fyzických osob na Ukrajině, především společnosti typu s.r.o. Pomohla již řadě firem jako MATTESGROUP s.r.o., PYRONOVA s.r.o. a ELANOR s.r.o. Od loňského roku nabízí společnostem přímé dodávky českého zboží na Ukrajinu, zajištění dopravy a vycelení, předání zboží zákazníkovi a vyřízení certifikací. V tomto roce spouští nový projekt tzv. dodání zboží na zemi Ukrajiny dobírkových prodejem, což umožní prodej zboží na Ukrajinu kterékoliv firmy z ČR, bez nutnosti založení svého zastoupení, najímaní zaměstnanců, pronajímání skladů a najímaní marketinkových služeb.

Také zahraniční kancelář CzechTrade⁴⁹ (Česká agentura na podporu obchodu) v Kyjevě poskytuje individualizované služby pro firmy k ověření zájmu o jejich výrobky či služby, k vyhledávání potencionálních partnerů, průzkum trhu a zjištění technických překážek, organizaci obchodních jednání, pomoc při zakládání zahraničního zastoupení, navazující asistenční služby a zjištění bonity firem. Agentura byla založena 1. května 1997 jako vládní proexportní organizace Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky. Pomáhá českým subjektům při pronikání a rozvoji na mezinárodních trzích. Dlouhodobě také roste zájem ze strany malých a středních podniků o spolupráci s Ukrajinou, které nemají s vývozem potřebné zkušenosti. Služby zahraničních kanceláří Czech Trade přinesly úsporu nákladu cca 78%

⁴⁸ BOHEMIA CONSULT. Rovenská oblast, investiční popis. Aktualizováno k 2008.
http://www.bohemiaconsult.com/articles.php?article_id=20

⁴⁹ Exportér.iHNed.cz. První představení na trhu může být snadné. Aktualizováno k 2004-03-19.
<http://exporter.ihned.cz/c4-10083060-14121480-r00000/>

zákazníku, úsporu času cca 95% zákazníku a umožnila lepší rozhodování cca 89% zákazníků. Příkladem může být litomyšlská společnost Story Design, které se podařilo prosadit na Ukrajině, především díky počáteční spolupráci s agenturou Czech Trade na Ukrajině. Firmě byly poskytnuty informace a rady o specifikách Ukrajiny, pomoc při zprostředkování kontaktů. Ředitel Story Design Ukraine uvádí: „Pan Synek (ředitel kyjevské kanceláře Czech Trade) nám také hodně pomohl s prvními kontakty, a to jak na možné zákazníky, tak budoucí spolupracovníky a partnery.⁵⁰“ Za pomoci agentury CzechTrade mohou malé a střední podniky založit vývozní alianci odvětvového a vzájemně se doplňujícího složení a tím zvýšit šanci na úspěch na ukrajinském trhu. Pod záštitou agentury CzechTrade působí tyto vývozní aliance: CWA (vodní hospodářství), Bohemia line (dřevoobráběcí stroje), CDT (Česká dobývací technika – zařízení pro těžbu a vývoz nerostných surovin), Czech Power Team (energetika), Metalpromtehnika – elektrotechnika a další. Ve spolupráci s komorou SNS a Svazem průmyslu a dopravy organizuje agentura CzechTrade různé semináře včetně prezentace českých firem na mezinárodních veletrzích a ostatních akcích.

3.7. Podpora ČEB a EGAP

Také Česká exportní banka (ČEB) a EGAP pomáhají českým firmám při jejich podnikání na Ukrajině. Jsou připraveny pokrýt zvýšenou poptávku po úvěrování a pojišťování vývozu. Tyto agentury se dobře vyznají na místním trhu a mohou nabídnout řadu produktů. Pro mnohé firmy, které chtějí začít vyvážet do rizikových teritorií, je spolupráce s těmito institucemi nezbytná. Česká exportní banka je specializovaná bankovní instituce pro státní podporu vývozu nepřímo vlastněna státem. Vznikla 1. března 1995 a tvoří nedílnou součást státní proexportní politiky. Posláním ČEB je poskytovat státní podporu vývozu, a to poskytování a financování vývozních úvěrů a dalších služeb souvisejících s vývozem. Spolupracuje se státní Exportní garanční a pojišťovací společností (EGAP). Příkladem může být společnost ALTA, a.s. podnikající na Ukrajině, díky ČEB se průběžně zvyšuje její export: „Řadu velkých projektů bychom nemohli zrealizovat, kdyby náš obchodní partner necítil českého lvíčka za našimi zády. Ať už díky EGAPU, České exportní bance nebo CzechTrade“⁵¹. Ukrajina zaujala šesté místo mezi 25. cílovými zeměmi vývozu financovaných ČEB. Česká exportní banka k podpoře českého vývozu uzavřela na Ukrajině dohodu o spolupráci s partnerskou Ukreximbankou včetně rámcové úvěrové dohody, a také řadu dalších individuálních úvěrových dohod s dalšími bankami

⁵⁰ CzechTrade. Český nábytek zdobí ukrajinské kanceláře. <http://www.czechtrade.cz/reference/exportni-uspechy/cesky-nabytek-zdobi-ukrajinske-kancelare-1677/>

⁵¹ CzechTrade. ALTA – ÚSPĚŠNÉ PROJEKTY SE ZEMĚMI STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPY. Aktualizováno k 2007-06-11. <http://www.czechtrade.cz/Global?xml=/sluzby/priklady-uspesne-spoluprace/detail-spoluprace.xml&id-uspesny-pripad=149>

Ukrajiny. Stav čerpaných úvěrů Českou exportní bankou při vývozu na Ukrajinu činil ke konci roku 2007 celkem 1217 milionů korun, což je 5,1% podílu na celkovém objemu.

EGAP vznikla v červnu 1992 jako státní pojišťovna se zaměřením na pojišťování vývozních úvěru proti teritoriálním a komerčním rizikům spojených s vývozem zboží a služeb z České republiky. Poskytuje pojišťovací služby všem vývozcům českého zboží bez rozdílů v jejich velikosti, právní formy a objemu pojištěného vývozu. EGAP už dnes také spolupracuje s dvanácti největšími ukrajinskými bankami jako Prominvestbank, Ukreximbank, Uksibbank a další. Z hlediska obchodu, které EGAP v nedávné minulosti na Ukrajině podpořil, můžeme zmínit především společnost Sklostroj Turnov cz, která dodala technologická zařízení pro výrobu obalového skla do tří závodů Ukrajiny. Celkem za dobu své existence uzavřela Exportní garanční a pojišťovací společnost téměř sto pojistných smluv na krytí středních a dlouhodobých rizik spojených s vývozem na Ukrajinu a podpořila tak český vývoz do této země v hodnotě přibližně pěti miliard korun. Nabídka EGAPU je široká a její velkou výhodou je flexibilita, která umožňuje vyhovět i individuálním požadavkům vývozců a jejich financujících bank. EGAP se snaží vycházet vstříc požadavkům klientů a pružně reagovat na neustálé se měnící ekonomické prostředí v zemi.

3.8. Příklady českých firem činných na Ukrajině

Na ukrajinském trhu, jíž úspěšně působí mnohé české společnosti. Z hlediska českého vývozu největšího úspěchu dosáhla společnost **ŠkodaAuto, a.s. Mladá Boleslav**⁵², která zajišťuje přibližně čtvrtinu nynějšího českého vývozu na Ukrajinu v oblasti osobních automobilů a komponentů k jejich výrobě. V oblasti strojírenství působí spousta významných českých firem. Často aby uspořily své náklady se sdružují a vytvářejí aliance, například alianční seskupení **CDT – Česká dobývací technika**, aliance **Metalpromtechnika** – zabývá se obnovou hutních materiálů na Ukrajině, aliance **AgroExpo CZ group** v oblasti zemědělské výroby – nabízí zemědělské komplexy na klíč, **Škoda Transportation** – výroba lokomotiv. V oblasti energetiky působí tyto české firmy: **Jaderné strojírenství, Škoda, Alstom Group, Alstom Power** a ostatní. Na Ukrajině také hospodáři výrobci a dodavatelé léků a zdravotnických pomůcek a zařízení - **Spofa-Dental, IVAX Corporation (Galena) a Zentiva**, dále to jsou firmy **LECO Instrumente** (Plzeň - zařízení pro průmyslové laboratoře), **Ravak** (Příbram - sanitární technika), **TTC Marconi** (Praha - telekomunikační technika a zařízení), stavební firma **PSG Zlín** (rozvoj

⁵² INVESTUJTEnaUKRAJINU.cz. PROČ INVESTOVAT NA UKRAJINU? Aktualizováno k 2008-12-01.
http://www.investujtenaukrajinu.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=5&Itemid=6

obchodních center, průmyslové stavby), **Alstom Power** (Brno - průmyslové kotle), **Unistav**, **Prokop Invest** (Pardubice - zařízení pro potravinářský průmysl, mlýny, sila), společnost **Koryna** – český výrobce kuchyně, **BMT UA** (dceřiná společnost firmy Brněnská medicínská technika, a.s., dodavatel medicínského, laboratorního a farmaceutického zařízení), **Marbach** (výroba výsekových nástrojů pro kartonážní výroby), **Sitel** (optická vlákna), **Tekro** (výrobce krmných směsí a vitamínových koncentrátů pro živočišnou výrobu) - zřízení pobočky v hlavním městě firmy **Sekyra Group**. Dalším příkladem je výrobní a konstrukční společnost **NOPO Engineering Hradec Kralové**, která rozšířila svou nabídku portálových jeřábů pro těžké strojírenství a hutě. Firma uvažuje o budoucí expanzi své výroby na Ukrajinu. Montáž ve společném podniku na Ukrajině by pomohla firmě získat kvalifikovanou pracovní sílu, které je v ČR nedostatek a také snížit dopravní náklady. Dále je tu česká firma **Aquel**, zabývající se filtrací vody, rozšiřuje svou činnost a neustále roste. Od 25. září roku 2008 zahájila provoz její nová pobočka na území Ukrajiny. Společnost **New World Resources (NWR)**⁵³, převzala dvacetipěti procentní podíl včetně jedné akcie ukrajinské společnosti **Ferrexpo**, jejíž činností je těžba železné rudy. Ukrajina je jednou z mnoha zemí, kde chce tato velká společnost expandovat. Jedná se o český podnik se sídlem v Nizozemsku. Jedná se o významného českého dodavatele koksárenského uhlí. Také je tu firma **Karma**, která vyrábí plynová topení a má s ukrajinským trhem dlouholeté zkušenosti, Ukrajina je jejich největším zahraničním odběratelem. Na trhu se také uplatnila mlékárna **Pribina**, největší zájem je o před smažené sýry, které putují na Ukrajinu ve velkých objemech.

Dále na ukrajinském území úspěšně působí mnohé přepravní společnosti jako je **Čechofracht**, **PST Ukrajina**, **Setto Spedition CZ** nebo **ČSA**. Na území Ukrajiny také fungují pobočky českých advokátních kanceláří. První z českých kanceláří, jež otevřela svou pobočku v zahraničí, byla společnost **Peterka&Partners**⁵⁴. V roce 2006 začala poskytovat své služby v hlavním městě Ukrajiny. V oblasti účetní a daňové můžeme uvést firmu **Accace** s českými zástupci. Investice skupin jako **PPF Group** byly největšími finančními vstupy českých společností na trh Ukrajiny (zejména pokud jde o poskytování spotřebitelských úvěrů Home Credit), rovněž tak aktivity **České pojišťovny** v oblasti - pojišťovnictví a penzijních fondů, a také nově vzniklé **ING LIFE Ukraine** pojišťovny: „Nabídka vytvořit a rozvíjet životní pojišťovnu ING na Ukrajině byla velmi lákavá od samého počátku. Možnost budovat obchodní síť od nuly

⁵³ IPOINT.FINANČNÍ noviny.cz. NWR získává 25% podíl ve společnosti FERREXPO: oficiální zpráva NWR. Aktualizováno k 2008-10-20. <http://ipoint.financninoviny.cz/nwr-ziskava-25-podil-ve-spolecnosti-ferrexpo-oficialni-zprava-nwr.html>

⁵⁴ EKONOM.IHNED.CZ. Díky! Jdeme na Východ. Aktualizováno k 2008-09-11. http://ekonom.ihned.cz/2-27462540-400000_d-52

je obrovskou výzvou“⁵⁵, uvedl nový obchodní ředitel pojišťovny. Nově se také objevila skupina ČEZ - distribuce energie. V tomto roce také otevřela svůj výrobní závod na Ukrajině firma KOPOS Ukrajina v Žitomyrské oblasti. Jedná se o dceřinou společnost firmy KOPOS Kolín. Firma vyrábí elektroinstalační zařízení, tzn. výroba kabelů, hadic a lišt. Perspektivními oblastmi jsou především bankovníctví, pojišťovnictví, dopravní a skladovací služby, distribuce elektřiny, cestovní ruch a právní a účetní služby.

⁵⁵ MĚŠEC.CZ. Nově vznikající životní pojišťovna ING na Ukrajině bude mít českého obchodního ředitele. Aktualizováno k 2008-09-30. <http://www.mesec.cz/tiskove-zpravy/nove-vznikajici-zivotni-pojistovna-ing-na-ukrajine/>

4. Rady pro zahraniční podnikatele na Ukrajině

4.1. Vízový režim a cestování

Dne 28. února roku 2005 zrušila Ukrajina vízovou povinnost pro občany ČR, což umožňuje vstup a pobyt na území Ukrajiny bez víza v délce devadesáti dnů. Na základě prohlášení bývalého prezidenta Ukrajiny Juščenka ze dne 31. března roku 2005 mohou občané Evropské unie (tzn. i občané České republiky), Švýcarska i Lichtenštejnska od 1. května 2005 cestovat na území Ukrajiny a projíždět její územím při celkové době pobytu do devadesáti dnů. V případě pobytu na Ukrajině více než devadesát dnů za účelem sloučení rodiny, studia, zaměstnání, musíte požádat o příslušné vízum. Před cestou na Ukrajinu se doporučuje ověřit u zastupitelského úřadu Ukrajiny, zda nedošlo ke změnám podmínek pro cestování.

Při cestování na Ukrajinu musíte mít cestovní pás s minimální dobou platnosti jeden měsíc. Pokud cestujete motorovým vozidlem, musí mít řidič mezinárodní řidičský a technický průkaz, české řidičské průkazy jsou také akceptovatelné. Také se vyžaduje zelená karta. Mezinárodní očkovací průkaz vyžadován není. V případě nouzové situace vydá Velvyslanectví České republiky na Ukrajině po splnění všech stanovených podmínek náhradní cestovní doklad, aby se občané ČR mohli vrátit do své vlasti. Vydání nového cestovního pásu nebo provedení některých změn do dokladu je také možné. Od roku 2006 si můžou občané České republiky zažádat o vydání cestovního dokladu s biometrickými prvky, které umožňují automatickou identifikaci nebo verifikaci určité fyzické osoby.⁵⁶

Lékařská péče je zahraničním osobám poskytována za úplatu. Existují zde jak státní tak i soukromě ordinace, které poskytují péči na kvalitnější úrovni, za dražší ceny. Před cestou na Ukrajinu by se zahraniční osoby měly pojistit. Nejvhodnější pojišťovny pro české občany jsou české pojišťovny, které jsou členy mezinárodní asociace CORIS, a také mají svou působnost i na Ukrajině. Důležitá telefonní čísla jsou: policie 102, první pomoc 103, hasiči 101.⁵⁷

Celní předpisy Ukrajiny jsou velmi podobné předpisům Evropské unie, ale jsou tu menší rozdíly. Pokud vyvážíme z území Ukrajiny hodnotu přesahující tři tisíce dolarů, musí být tato částka podložena dokumentem, který prokazuje legálnost její nabytí na území Ukrajiny. Tímto dokumentem může být buď potvrzení banky o převedení této částky ze zahraničí, nebo celní

⁵⁶Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Dokumenty. Víza – režim vstupu.[online].http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/ukrajina/cestovani/index.html

⁵⁷Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Zdravotnictví – důležitá telefonní čísla. [online].http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/ukrajina/cestovani/health_care.html

deklarace o dovozu takovéto hodnoty na území Ukrajiny. Veškeré dovážené zboží ze zahraničí na území Ukrajiny musí být deklarováno. V celní deklaraci tak musíme uvést částku dovezenou v hotovosti, zlato, elektronickou techniku atd. Jelikož nemůžeme prokázat původ uměleckých předmětů, obrazů, zbraní, omamných a psychotropních látek a věcí, je lepší vývozu a dovozu takových věcí vyvarovat. Dovézt ze zahraničí na území Ukrajiny nebo z něj vyvézt můžeme bezcelně jeden litr tvrdého alkoholu, dva litry vína, pět litrů piva, dvě krabičky cigaret a potraviny pro osobní potřebu ve výši do padesáti eur.

Na území Ukrajiny se turistům nedoporučuje cestovat se slzným plynem ve spreji, či s noži. Dovoz těchto předmětů zakázán není, ale většinou se vyžaduje oprávnění k jejich držení. Pokud cestujete na Ukrajinu automobilem, musíte prokázat vlastnický vztah, a to jak na hranicích, tak i ve vnitrozemí. V případě zapůjčení si vozidla je nutno předložit celním orgánům plnou moc k užívání tohoto vozidla. Aby nedošlo k problémům na hranicích, doporučuje se opatřit překlad plné moci, buď v ukrajinštině, nebo v ruštině. Povinná výměna hotovostních prostředků vyžadovaná není. Po příjezdu na území Ukrajiny nejdete velké množství směnárny nebo bank, kde se zpravidla nevyžaduje manipulační poplatek. Ze zahraniční měny se doporučuje na Ukrajinu cestovat s dolary nebo eury v menších hodnotách, kromě mincí, které se na Ukrajině nesměňují. Na Ukrajině také najdete dostatečné množství čerpacích stanic, někdy dokonce na evropské úrovni.⁵⁸

4.2. Obchodní zvyklosti

Místní obchodní zvyklosti se stále více podobají běžným evropským standardům, zvláště u mladší generace, zatímco u ostatních ještě přežívají některé návyky z minulých dob.

Jednání začínají stejně jako v Čechách podáním ruky. Ruce se podávají jak mužům, tak i ženám, případně se ženě může políbit ruka, pokud se jedná o dobře známého obchodního partnera. Na vizitkách uvádí své jméno, příjmení, jméno po otci a zastávanou funkci. Dále se uvádí název firmy či podniku, adresa, mobilní či firemní telefon, fax a email. Ukrajinci také mají rádi tituly, často je uvádí na vizitkách nebo sdělují při prvním obchodním kontaktu se zahraničním partnerem. Při obchodním styku se používá oslovení „gospodin“ (české pan). Jinak mezi sebou se Ukrajinci oslovují buď křestním jménem, nebo křestním jménem a jménem po otci. Tykání je obvykle mezi přáteli a rodinou, jinak je zdvořile vykat.

⁵⁸Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Celní a devizové předpisy. [online]. http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/ukrajina/cestovani/duty.html

Jednání zpravidla nezačínají v ranních hodinách, nejdříve po deváté hodině ranní. Časté je pozvání na oběd či večeři. Ukrajinci jsou velmi pohostinní. Svě obchodní partnery často zvou do drahých restaurací. Součástí obědů i večeří jsou přípitky. Připíjí se hlavně na spolupráci, zdraví partnera a na rodinu. Je vhodné pozvání přijmout, abychom obchodního partnera neurazili. Výjimkou není ani pozvání domů, kdy bychom neměli zapomenout přinést květiny pro hostitelku a bonbony pro děti.

Při prvním setkání je obvyklá výměna vizitek. Většinou jsou tištěny v ukrajinštině, ruštině či angličtině nebo se také používají vizitky dvojjazyčné⁵⁹ – na jedné straně v ukrajinštině či ruštině a na druhé straně v angličtině či jiném jazyce. Vizitka hodně napoví o ukrajinském partnerovi. Při oslovování je běžné používat jméno a jméno po otci.

Před zahájením jednání se mluví na různá společenská témata. Jednání se také účastní ženy. Většinou jsou vedena v týmech, výjimečně jednotlivci. Průběh jednání se hodně podobá evropskému. Předkládá se podkladová dokumentace, například technická a projektová dokumentace, obchodní plány, expertizy. Ovšem co se týče samotného jednání, je třeba mít obrovskou trpělivost a cílevědomost. Podnikatelské prostředí na Ukrajině je značně proměnlivé, ale také nabízí spoustu nových příležitostí. Jednání bývají velmi zdlouhavá a složitá a většinou při prvním jednání nedojde k podpisu dohody. Platí pouze písemné dohody. Nesouhlas se zpravidla vyjadřuje přímo, případně omluvou.

Oficiálním jazykem je ukrajinština. Jednacím jazykem je ale obvykle ruština. Většina obyvatel centrální a jižní Ukrajiny dokonce považuje ruštinu za svůj mateřský jazyk. V současné době už většina mladší a střední generace ovládá některé světové jazyky, zejména angličtinu, a to někdy na velmi dobré úrovni. V západních oblastech Ukrajiny je ideální znalost ukrajinštiny, která se ale hodně liší od ukrajinštiny v ostatních oblastech Ukrajiny. Západní ukrajinština je směsí polského, maďarského, českého, ruského a slovenského jazyka. Rozdíl mezi ukrajinštinou a ruštinou je obrovský. Jediné co mají společné je azbuka. Důvodem proč Ukrajinci ovládají dobře ruštinu, je ten, že je vyučovaná ve školách jako druhý jazyk. Možnost vyjednávat v místním jazyce je samozřejmě výhodou, neovládáme-li ukrajinštinu, je dobré se omluvit, a hostitelé pak zpravidla bez problémů přejdou na ruštinu.

⁵⁹ SOŇA GULLOVÁ; FRANTIŠKA MULLEROVÁ. Mezinárodní obchodní a diplomatický protokol. 1. vydání. Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica – Praha 2006. ISBN 978-80-245-1021-7

4.3. Státní svátky

Nový rok se na Ukrajině slaví stejně jako i v ČR 31. prosince, následující den je státní svátek. Mezi další státní svátky patří Vánoce – 7. ledna, Mezinárodní den žen – 8. března, následují pravoslavné Velikonoce, které se zpravidla slaví o týden dříve než katolické, dále je to Svátek práce – 1. a 2. května, Den vítězství nad fašisty – 9. května, Den nezávislosti Ukrajiny – 24. srpna, Den Ústavy – 28. června. Na rozdíl od České republiky, pokud na Ukrajině připadne nějaký státní svátek na víkend, následující pondělí je den volna.

Závěr

Ukrajina je jedním ze států SNS. Zhruba před dvaceti pěti lety byly ekonomiky těchto států velmi podobné, jelikož byly součástí Sovětského svazu. Ovšem po jejím rozpadu se země začaly vyvíjet svým vlastním tempem. Od začátku devadesátých let prošel politický a ekonomický vývoj zemí složitými etapami. Rozpad SSSR negativně ovlivnil objem zahraničního obchodu Ukrajiny s ostatními zeměmi a celkovou obchodní bilanci země. Na konci 90. let došlo ke zlepšení vztahů se státy SNS a v současnosti import mírně převyšuje export. Ekonomika Ukrajiny je postavena především na surovinovém a energetickém základu, od čehož se odvíjí obchodní zaměření této země se zahraničím. Od druhé poloviny 90. let do roku 2006 bylo tempo ekonomického růstu Ukrajiny celkem stabilní, což umožnilo zemi dosáhnout pozitivních výsledků v hospodářství a zvýšit životní úroveň obyvatel. Avšak od druhé poloviny roku 2008 se situace v důsledku světové finanční krize a nestabilní politické situace prudce změnila. V zemi byla obrovská finanční nestabilita. Došlo tak ke snížení ratingu Ukrajiny na jednu příčku a index konkurenceschopnosti se v roce 2009 snížil o sedm pozic, tzn. na 89 místo ze 139 zemí světa.

Nicméně nehledě na politické a ekonomické otřesy v posledních dvou letech investoři, kteří již provozují svou činnost na Ukrajině, jsou schopni v těchto podmínkách nejenom přežít, ale i prosperovat, což svědčí o zlepšující se situaci na Ukrajině. Podle indexu investiční atraktivity, který zveřejnila Evropská obchodní asociace, současné investiční a podnikatelské prostředí Ukrajiny je nejpříznivější od konce roku 2008. V roce 2010 se hospodářská situace zlepšila zejména díky obnově regionů, stabilnější politické situaci po prezidentských volbách a následkem vytvoření vlády většiny. Ekonomické oživení mělo pozitivní dopad na zaměstnanost. Také v porovnání s rokem 2009 vzrostl export Evropské unie na Ukrajinu a opačně. I přesto, že bylo dosaženo makroekonomické stability a předvídatelnosti, investiční a podnikatelské prostředí Ukrajiny zůstává i nadále nestabilní.

Dnešní Ukrajina nabízí velké možnosti pro zahraniční investory. Jak jsem již uváděla výhodou je především trh s více než čtyřiceti pěti milionů obyvatel, levná a kvalifikovaná pracovní síla, velikost trhu, velké zásoby nerostného bohatství, nízká úroveň mezd, výhodná geografická poloha, možnosti v oblasti cestovního ruchu a rekreace a spousta dalších. Nicméně jsou tu také negativní faktory, které mohou odradit zahraniční investory od podnikání na Ukrajině. Politická nestabilita, korupce a byrokracie představují hlavní bariery pro rozvoj podnikání na Ukrajině a to jak pro místní tak i pro zahraniční podnikatelé. Tato negativa provází zemi již několik let a negativně ovlivňují postoj zahraničních investorů k Ukrajině. I přes všechny snahy přijmout v zemi prokorupční zákony se úroveň korupce zvyšuje stále více, což je dáno především

neefektivním fungováním státu, existenci oligarchických skupin v zemi a uznávání korupce samotnými občany. Korupce a byrokracie se šíří do většiny sfér hospodářské aktivity a brání přílivu zahraničních investic do ekonomiky Ukrajiny. Nejvíce zkorumpované jsou politické strany, parlament, politici a soudy a bez úplatků se řada podniků, pokud nechtějí mít problémy s úřady, neobejdou. Negativní vliv mají také změny v oblasti daňového zákoníku a jeho důsledky pro podnikatele, také zhoršení průběhu celního odbavení, rostoucí tlak na podnikání a problémy s vrácením daně z přidané hodnoty.

Ukrajina je charakterizovaná jako země s otevřenou ekonomikou. Pro rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti je zapotřebí větší pomoci státu, přísných a spravedlivých zákonů, které zatím chybějí. Ukrajina potřebuje statní reformy, se zaměřením na zlepšení činnosti státních institucí, modernizace a rozvoj infrastruktury, zlepšit úroveň podnikání, přilákat zahraniční investice, zlepšit politickou situaci, snížit, již zmiňovanou míru korupce, snížit daně a inflaci, zabezpečit přístup k surovinovým zdrojům, jejichž těžba je v některých regionech nemožná nebo neefektivní.

Nabízí se otázka, co může dnešní Ukrajina nabídnout zahraničním investorům. V minulých letech to byly zejména privatizační programy a prodej ukrajinských bank. Po skončení krize musí Ukrajina nabídnout něco nového, atraktivního. Mohou to být projekty v oblasti infrastruktury, zejména výstavba silnic a mostů. Projekty, které Ukrajina nabízí investorům musí být především kvalitní. Jelikož na Ukrajině existuje přes šedesát tisíc farem, jednou z možností kam mohou zahraniční investoři investovat je modernizace zemědělských výrobních technologií. Dále je to možnost výstavby a modernizace ukrajinských přístavů, dále v rámci přípravy země na EURO 2012 mohou zahraniční investoři vkládat své prostředky do výstavby luxusních hotelů.

Čeští exportéři vnímají ukrajinský trh jako velmi přitažlivý a perspektivní s ohromným potenciálem ale zároveň velmi rizikový. Ukrajina a Česká republika jsou již delší dobu úspěšnými obchodními partnery. České výrobky mají v očích ukrajinských spotřebitelů velmi dobrou kvalitu. Na Ukrajině totiž působí hodně českých firem a mnohé z nich se teprve připravují vstoupit. Českým podnikatelům pomáhá při vstupu na ukrajinský trh spousta českých státních institucí, například Ministerstvo průmyslu a obchodu, CzechTrade, Svaz průmyslu a dopravy, Komora pro hospodářské styky a Bohemia Consult. Perspektivními obory pro české exportéry na Ukrajině i nadále zůstávají strojírenství, zemědělstvo – potravinářský průmysl, stavebnictví, energetika, nábytkářský průmysl a textilní průmysl. Obchodní výměna mezi ČR a Ukrajinou se vždy

vyvíjela rostoucím tempem, ale od roku 2009 v důsledku světové finanční krize a opakovatelných voleb byla ekonomická situace na Ukrajině velmi složitá, čímž došlo ke snížení vzájemné obchodní výměny a poklesu českých investic na Ukrajinu. V budoucnu ale můžeme očekávat zlepšení česko – ukrajinských ekonomických vztahů.

Závěrem lze shrnout, že podnikatelské a investiční prostředí na Ukrajině je sice stále nestabilní, ale vláda usiluje o přijetí reforem v této oblasti a zákonu na odstranění případně snížení korupce. Pokud dojde ke zlepšení a dodržování zákonů v oblasti ochrany zahraničních investorů a snížení, již zmiňované míry korupce podnikání na Ukrajině bude snadnější a do země bude proudit více zahraničních investic, které jsou tak nezbytné pro její rozvoj.

Seznam literatury

1. i–RU.CZ. K výsledkům mise podnikatelů Moravskoslezského kraje do Doněcka. [on–line]. [cit. 2011-04-06].
<http://www.irucz.ru/cz/zpravy/1-/118000000000-ukrajina/118003000000-ukrajina-jihovychodni/118003002000-donecka-oblast-doneck/410-b2b/20761-k-vysledkum-mise-podnikatelu-moravskoslezskeho-kraje-do-donecka/>
2. Economia, a.s. Strojaři, zemědělci. I ti se na Ukrajině uplatní. [on–line]. [cit. 2007-05-12].
<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ukrajina/strojari-zemedelci-i-ti-se-uplatni/1000905/46859/>
3. Dvořáčková, Tereza. Pro české zemědělce se rýsují nové možnosti spolupráce s Ukrajinou. [on–line]. [cit. 2011-03-29].
http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/ministerstvo-zemedelstvi/tiskove-zpravy/x2011_pro-ceske-zemedelce-se-rysuji-nove.html
4. i–RU.CZ. Dněpropetrovská oblast (DněprO). [on–line]. [cit. 2009-11-19].
<http://www.irucz.ru/cz/info/118003001000/dnepropetrovskaja-obl/oblast/>
5. i–RU.CZ. Lvovská oblast. [on–line]. [cit. 2011-04-28].
<http://www.irucz.ru/cz/info/118001604000/lvovska-oblast-lvov/oblast/>
6. Informace z otevření nového výrobního závodu české firmy na Ukrajině. [on–line]. [cit. 2011-06-13]. <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ukrajina/ukrajina-vyrobní-zavod-elektroinstalace/1000905/60863/>
7. Аналітичний Центр Diamatik. Банки України. [on–line].
<http://www.diamatik.org/a-news/news.php?id=1941&groupid=11>
8. Doing business and investing in Ukraine. Edition 2007. [on–line].
http://www.dtra.milbosnia.polpred.com/upload/pdf/pwc_dbg_2007.pdf
9. ExpoPromoter. Business Events. [on–line].
<http://expopromoter.com/events/search/UA/?page=2>
10. SOŇA GULLOVÁ; FRANTIŠKA MULLEROVÁ. Mezinárodní obchodní a diplomatický protokol. 1. vydání. Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica – Praha 2006. ISBN 978-80-245-1021-7
11. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Celní a devizové předpisy. [on–line].
http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/ukrajina/cestovani/duty.html
12. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Dokumenty. Víza – režim vstupu.[on–line]. http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/ukrajina/cestovani/index.html

13. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Zdravotnictví – důležitá telefonní čísla. [on-line].
http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/ukrajina/cestovani/health_care.html
14. IPOIN.T.FINANČNÍ noviny.cz. NWR získává 25% podíl ve společnosti FERREXPO: oficiální zpráva NWR. [on-line]. [cit. 2008-10-20]. <http://ipoint.financninoviny.cz/nwr-ziskava-25-podil-ve-spolecnosti-ferrexpo-oficialni-zprava-nwr.html>
15. EKONOM.IHNED.CZ. Díky! Jdeme na Východ. [on-line]. [cit. 2008-09-11].
http://ekonom.ihned.cz/2-27462540-400000_d-52
16. MĚŠEC.CZ. Nově vznikající životní pojišťovna ING na Ukrajině bude mít českého obchodního ředitele. [on-line]. [cit. 2008-09-30]. <http://www.mesec.cz/tiskove-zpravy/nove-vznikajici-zivotni-pojistovna-ing-na-ukrajine/>
17. INVESTUJTE na UKRAJINU.cz. PROČ INVESTOVAT NA UKRAJINU? [on-line]. [cit. 2008-12-01].
http://www.investujtenaukrajinu.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=5&Itemid=6
18. CzechTrade. ALTA – ÚSPĚŠNÉ PROJEKTY SE ZEMĚMI STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPY. [on-line]. [cit. 2007-06-11].
<http://www.czechtrade.cz/Global?xml=/sluzby/priklady-uspesne-spoluprace/detail-spoluprace.xml&id-uspesny-pripad=149>
19. BOHEMIA CONSULT. Rovenská oblast, investiční popis. [on-line].
http://www.bohemiaconsult.com/articles.php?article_id=20
20. Exportér.IHNed.cz. První představení na trhu může být snadné. [on-line]. [cit. 2004-03-19]. <http://exporter.ihned.cz/c4-10083060-14121480-r00000/>
21. Generální konzulát České republiky v Doněcku. “Ekologické” projekty (JV) UA – příležitosti pro české společnosti. [on-line].
http://www.mzv.cz/donetsk/cz/obchod_a_ekonomika/ekologicke_projekty_jv_ua_prilezitosti.html
22. The institute for economic research and policy consulting. Transport strategy of Ukraine for the period until 2020. [on-line]. [cit. 2010-11-26].
<http://www.ier.com.ua/en/publications/comments/?pid=2539>
23. BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. Ukrajina: Rozvoj železniční dopravy a aktivita české firmy. [on-line].
<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ukrajina/ukrajina-zeleznici-doprava-rozvoj/1000905/60399/>

24. Ministerstvo průmyslu a obchodu. Strategie prosazování obchodně-ekonomických zájmů ČR na Ukrajině. [on-line]. [cit. 2007-06-29]. <http://www.mpo.cz/dokument31879.html>
25. MM Průmyslové spektrum. Strojírenství na Ukrajině. [on-line]. <http://www.mmspektrum.com/clanek/strojirenstvi-na-ukrajine>
26. Bconsult.com.ua. Український ринок мебелі. [on-line]. http://www.bconsult.com.ua/articles/runok_mebeli/
27. Businessinfo.cz. Ukrajina: Investiční možnosti v Kyjevě. www.businessinfo.cz
28. Jurčeka, Milan. Investování a podnikání zahraničních subjektů na Ukrajině. Praha. Nakladatelství IQ 147 spol.s.r.o.
29. Businessinfo.cz. Ukrajina: Rozvoj infrastruktury v Autonomní republice Krym. [on-line]. <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ukrajina/ukrajina-krym-plan-ekologie-turismus/1000905/59336/>
30. Exportní příležitosti českých subjektů na ukrajinském trhu. Bakalářská práce. Nadija Bileňka.
31. BOHEMIA CONSULT. Rovenská oblast, investiční popis. [on-line]. http://www.bohemiaconsult.com/articles.php?article_id=20
32. Velvyslanectví Ukrajiny v České republice. Ukrajinsko-česká meziregionální spolupráce. [on-line]. <http://www.mfa.gov.ua/czechia/czech/1652.htm>
33. Businessinfo.cz. Doněcká oblast – perspektivní region pro přímé zahraniční investice. [on-line]. [cit. 2007-12-19]. <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ukrajina/donecka-oblast-perspektivni-region/1000905/47003/>
34. MODERN ECONOMIC POTENTIAL OF UKRAINE. On the order of Ministry of foreign affairs of Ukraine. Economedia Ltd. 22, Vorovskogo Str. Kiev, Ukraine 01601
35. Businessinfo.cz. Ukrajina: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR. [on-line]. <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/ukrajina-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr/7/1000905/>
36. i-RU.CZ. Česko ukrajinská spolupráce – komoditní struktura obchodu, perspektivní odvětví, JV a firmy. [on-line]. <http://www.i-ru.cz/clanky.asp?ID=10927>
37. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Ukrajina: obchodní a ekonomická spolupráce s ČR. [on-line]. www.mzv.cz.
38. Velvyslanectví České republiky na Ukrajině. Bilaterální dohody s Ukrajinou. [on-line]. <http://www.mzv.cz/wwwo/default.asp?ParentIDO=2856&ido=2859&amb=42&idj=1>
39. Аналітичний Центр Diamatik. Банки України. [on-line]. <http://www.diamatik.org/a-news/news.php?id=1941&groupid=11>

40. ČT 24. Ukrajina se odpíchla ode dna, Fitch jí zvýšila rating. [on-line]. [cit. 2010-07-06].
<http://www.ct24.cz/ekonomika/95095-ukrajina-se-odpichla-ode-dna-fitch-ji-zvysila-rating/>
41. Euro.cz. Rating Ukrajiny zvýšen.[on-line]. [cit. 2010-07-30].
<http://www.euro.cz/id/sbjvejo1qh/detail.jsp?id=26271>
42. USAID. Corruptionassessment: Ukraine. Final Report. [on-line]. [cit. 2006-02-10].
<http://ukraine.usaid.gov/lib/evaluations/AntiCorruption.pdf>
43. BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. Ukrajina: Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu. [on-line]. <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/ukrajina-zakladni-podminky-pro-uplatneni-ceskeho-zbozi-na/8/1000905>
44. BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. Podnikání a daně na Ukrajině. [on-line]. <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ukrajina/podnikani-a-dane-ukrajina/1000905/59523/>
45. BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. Daňový kodex Ukrajiny vstoupí v platnost dne 1. ledna 2011. [on-line].
<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ukrajina/ukrajina-danovy-kodex-zmeny/1000905/59109/>
46. Аналітичний Центр Diamatik. Банки України. [on-line].
<http://www.diamatik.org/a-news/news.php?id=1892&groupid=21>
47. BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. Ukrajina: Finanční a daňový sektor. [on-line]. <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/ukrajina-financni-a-danovy-sektor/5/1000905/#sec4>
48. Deník Britské Listy. Ukrajina se žene do propasti. [on-line]. [cit. 2009-02-26].
<http://blisty.cz/art/45555.html>
49. Generální konzulát České republiky v Doněcku. Registrace společnosti na Ukrajině. [on-line].
http://www.mzv.cz/donetsk/cz/obchod_a_ekonomika/registrace_spolecnosti_na_ukrajine/index.html
50. Закон України о режимі інострiнного iнвестування. [on-line].
<http://meget.kiev.ua/zakon/zakon-o-rezhime-inostrannogo-investirovaniya/>
51. BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. Ukrajina: Investiční klima. [on-line]. <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/ukrajina-investicni-klima/9/1000905/>
52. Торговельно-економічне співробітництво України за 9 місяців 2010 року. [on-line].
<http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/33129.htm>

53. С.А.Гуткевич, к.э.н. УСЛОВИЯ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В ЭКОНОМИКУ УКРАИНЫ. [on-line].
<http://masters.donntu.edu.ua/2004/fem/dirko/library/lib7.htm>
54. BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. Ekonomizace zahraniční politiky Ukrajiny. [on-line]. [cit. 2011-03-18].
<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ukrajina/ukrajina-rada-exporteru-ekonomika-obchod/1000905/60078/>
55. BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. Podnikání a daně na Ukrajině. [on-line].<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ukrajina/podnikani-a-dane-ukrajina/1000905/59523/>
56. Economy of Ukraine. ECONOMIC SITUATION IN UKRAINE. Economic news. [online]. <http://www.economy-ukraine.com.ua/?cat=24>
57. BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. Ukrajina: Zahraničně – politická orientace. [on-line]. <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/ukrajina-zahranicne-politicka-orientace/3/1000905/>
58. iDNES.cz. Ukrajina opět koketuje s Moskvou, vstupu do NATO se zřekla. [on-line]. [cit. 2010-06-18]. http://zpravy.idnes.cz/ukrajina-opet-koketuje-s-moskvou-vstupu-do-nato-se-zrekla-p3s-/zpr_nato.asp?c=A100618_145638_zpr_nato_inc
59. PriceWaterhouseCoopers. Doing business and investing in Ukraine. [on-line].
<http://www.pwc.com/ua>
60. Středoevropské politické studie. Ústavní systém Ukrajiny. [on-line].
<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=58>
61. Velvyslanectví Ukrajiny v ČR. [on-line].
62. Šulcová, Štěpanka. Politický systém Ukrajiny – Cesta k demokracii. BLOG.RESPEKT.CZ. [on-line]. [cit. 2011-02-10].
<http://sulcova.blog.respekt.ihned.cz/c1-49981450-politicky-system-ukrajiny-cesta-k-demokracii>
63. Horáček, Jakub. Hybridní demokracie [online]. E-polis.cz, 4. listopad 2005. [cit. 2011-05-09]. <http://www.e-polis.cz/politicke-teorie/118-hybridni-demokracie.html>. ISSN 1801-1438.
64. Строительный рынок в мире и Украине. [online].
<http://www.business.ua/analytics/11067/>
65. Bohemia Trade. [online]. <http://www.bohemiaconsult.com/>

Seznam příloh

Příloha 1: Ratingové stupně

Příloha 2: Global Real Estate Transparency Index 2010

Příloha 3: Veletrhy a výstavy na Ukrajině v roce 2011

Příloha 2: Důležité kontakty na Ukrajině

Příloha 3: Důležité kontakty v České Republice

Příloha 1: Ratingové stupně

Standard & Poor's	Moody's	Fitch - IBCA	Hodnocení
investiční stupně			
AAA	Aaa	AAA	investice je bez rizik
AA+	Aa1	AA+	investice je bezpečná
AA	Aa2	AA	
AA-	Aa3	AA-	
A+	A1	A+	investice je bezpečná, ale náchylná k vlivům v jednotlivých oborech
A	A2	A	
A-	A3	A-	
BBB+	Baa1	BBB+	investice je středně bezpečná
BBB	Baa2	BBB	
BBB-	Baa3	BBB-	
spekulativní stupně			
BB+	Ba1	BB+	Spekulativní investice
BB	Ba2	BB	
BB-	Ba3	BB-	
B+	B1	B+	spekulativní investice s negativním výhledem
B	B2	B	
B-	B3	B-	
CCC+	Caa1	CCC+	pravděpodobný je úpadek a nesplacení závazků
CCC	Caa2	CCC	
CCC-	Caa3	CCC-	
CC	Ca	CC	
C	C	C	
CI	C	D	
D	C	D	

Zdroj: <http://tema.novinky.cz/rating>

Příloha 2: Global Real Estate Transparency Index 2010

místo	země	index	místo	země	index	místo	země	index
1	Austrálie	1,22	28	Izrael	2,38	55	Indie (3. sk. Států)	3,39
2	Kanada	1,23	29	Řecko	2,6	56	Abu-dabi	3,45
3	VB	1,24	30	Slovensko	2,61	57	Indonésie	3,46
4	Nový Zéland	1,25	31	Rusko (1. sk. států)	2,64	58	Jordánsko	3,46
5	Švédsko	1,25	32	Rumunsko	2,68	59	Oman	3,5
6	USA	1,25	33	Tajwan	2,71	60	Maroko	3,58
7	Irsko	1,27	34	Čile	2,72	61	Chorvatsko	3,59
8	Francie	1,28	35	Rusko (2. sk. států)	2,86	62	Egypt	3,62
9	Nizozemí	1,38	36	Turecko	2,9	63	Saudská Arábie	3,66
10	Německo	1,38	37	Dubaj	2,93	64	Katar	3,7
11	Belgie	1,46	38	Brazílie	2,95	65	Čína (3. sk. států)	3,73
12	Dánsko	1,5	39	Thajsko	3,02	66	Libye	3,78
13	Finsko	1,53	40	Bulharsko	3,03	67	Panama	3,85
14	Španělsko	1,58	41	Indie (1. sk. států)	3,11	68	Kuvajt	3,9
15	Rakousko	1,71	42	J. Korea	3,11	69	Uruguay	3,92
16	Singapur	1,73	43	Rusko (3. sk. států)	3,12	70	Kazachstán	3,93
17	Norsko	1,75	44	Macao	3,13	71	Kolumbie	3,96
18	Hongkong	1,76	45	Čína (1.sk. států)	3,14	72	Peru	4
19	Portugalsko	1,82	46	Mexiko	3,14	73	Pákistán	4,18
20	Švýcarsko	1,87	47	Ukrajina	3,14	74	Venezuela	4,18
21	Itálie	1,89	48	Filipíny	3,15	75	Tunisko	4,24
22	Polsko	1,99	49	Indie (2. sk. států)	3,17	76	Vietnam	4,25
23	J. Afrika	2,09	50	Bahrajn	3,28	77	Dominikánská Rep.	4,28
24	ČR	2,15	51	Argentina	3,3	78	Bělorusko	4,48
25	Malajsie	2,3	52	Kostarika	3,32	79	Sýrie	4,65
26	Japonsko	2,3	53	Slovinsko	3,33	80	Súdán	4,68
27	Maďarsko	2,33	54	Čína (2.sk. Států)	3,38	81	Alžírsko	4,74

Příloha 3:

Veletrhy a výstavy na Ukrajině v roce 2011

1. Mezinárodní veletrh Energetika v průmyslu Ukrajiny 2011
2. AGRO 2011
3. Leather & Shoes - Kiev
4. Beer & Soft Drinks Industry Exhibition - Kiev
5. Power Engineering for Ukrainian Industry - Kiev
6. Jewelry Salon - Odesa
7. National Sorochinskij yarmarok – Velikiye sorochintsy
8. School Fair – L'viv
9. World of Youth and Childhood - Kiev
10. Crimeria. Autosaloon – Simferopol'
11. Brand's biology - Kiev
12. METALLURGY – Donetsk
13. World of Gifts - Kiev
14. Décor – Kiev
15. Christmas trade show – Kiev
16. Mirror of fashion – Odesa
17. INPRODMASH – Kiev
18. EnergoProm – 2011 – Dnipropetrovsk
19. Baby Fashion – Kiev
20. UPAKOVKA – Kiev
21. Investor Day Central and Eastern Europe 2011 – Kiev
22. Electronics and Power Engineering – Odesa
23. Modern Home – Vinnytsya
24. Arms and Security – Kiev
25. Style – L'viv
26. Primus: Ambiente Ukraine – Kiev
27. Comfort House – Kiev
28. Protection Technologies – Kiev
29. Light – Kiev
30. Entertainment Industry – Kiev
31. Lviv furniture fair. Lviv architectural fair

Příloha 4:

Důležité kontakty na Ukrajině

Velvyslanectví ČR na Ukrajině

01901 Kyjev, Jaroslaviv Val 34 A
Tel.: +380 44 2720431; +380 44 2722110;
+380 44 2720807
Fax: +380 44 2726204
e-mail: kiev@embassy.mzv.cz
<http://www.mzv.cz/kyjev>

Obchodně ekonomický úsek Velvyslanectví ČR na Ukrajině

(adresa a telefony shodné s velvyslanectvím)
Fax: +380 44 2297469
e-mail: kiev@embassy.mzv.cz

Konzulární oddělení Velvyslanectví ČR na Ukrajině

Kyjev, Bohdana Chmelnického č. 58
Tel: +380 44 238 26 41,
+ 380 44 238 26 42
Fax: +380 44 272 62 04

Generální konzulát ČR na Ukrajině

79057 Lvov, Antonovyča 130 A
Tel. +380 322 976893; +380 322 976894
Fax: +380 322 976896
e-mail: lvov@embassy.mzv.cz
<http://www.mzv.cz/lvov>

CzechTrade

Kyjev, I. Franko 40
kancelář č. 10
Tel.: +380 44 2386130
Fax: +380 44 239 18 50
e-mail: czechtrade@mbox.com.ua

České centrum

Kyjev, O. Hončara 55
Tel.: +380 44 230 64 44
Fax: +380 44 230 21 09
e-mail: cckiev@czech.cz
<http://www.cckiev.com.ua>

Ministerstvo ekonomiky Ukrajiny

ul. Hruševského 12/2, 01008 Kyjev
tel.: +380 44 2539394
fax: +380 44 2263181
www.me.gov.ua

Ministerstvo paliv a energetiky Ukrajiny

ul. Chreščatyk 30, 01001 Kyjev
tel: +380 44 2394164
fax: +380 44 2394394, 4620561
www.mpe.gov.ua

Ministerstvo průmyslové politiky Ukrajiny

ul. Surikova 3, 03035 Kyjev
tel: +380 44 2463200
fax: +380 44 2463214
www.industry.gov.ua

Ministerstvo vnitra Ukrajiny

ul. Akademika Bohomolce 10, 01024 Kyjev,
tel.: +380 44 2539796
fax: +380 44 2911733
www.centrmia.gov.ua

Ministerstvo uhelného průmyslu Ukrajiny

ul. B. Chmelnického, 4, 01061 Kyjev
tel.: +380 44 2063820
fax: +380 44 2063719
rev@mvp.gov.ua

Ministerstvo zahraničních věcí Ukrajiny

Mychajlivska pl. 1, 01018 Kyjev
tel.: +380 44 2381777
fax: +380 44 2263169
www.mfa.gov.ua

Ministerstvo vědy a vzdělání Ukrajiny

Prospekt Peremohy 10, Kyjev 01135
tel: +380 44 4862442
fax: +380 44 2361049
www.mon.gov.ua

Ministerstvo zdravotnictví Ukrajiny

ul. Hruševského 7, 01021 Kyjev
tel: +380 44 2532472
fax: +380 44 2536975
www.moz.gov.ua

**Ministerstvo ochrany životního prostředí
Ukrajiny**

ul. Uryckoho 35, 03035 Kyjev
tel: +380 44 2063100
fax: +380 44 2063107
www.menr.gov.ua

Ministerstvo obrany Ukrajiny

Povitroflotskyj prospekt 6, 03168 Kyjev
tel: +380 44 2263179
fax: +380 44 2262015

Ministerstvo dopravy a spojů Ukrajiny

ul. O. Hončara 55-a, 01030 Kyjev
tel: +380 44 2262204
fax: +380 44 2359770
www.mintrans.gov.ua

Ministerstvo financí Ukrajiny

ul. Hruševskoho 12/2. 01008 Kyjev
tel: +380 44 2065888
fax: +380 44 2538243
www.minfin.gov.ua

**Ministerstvo pro mimořádné situace a
ochranu obyvatelstva před následky
černobylské havárie**

ul. O. Hončara 55a, 01030 Kyjev
tel.: +380 44 2473054
fax: +380 44 2473144

**Ministerstvo kultury a cestovního ruchu
Ukrajiny**

ul. Ivana Franka 19, 01061 Kyjev
tel.: +380 44 2262645
fax: +380 44 2353257
www.mincult.gov.ua

**Ministerstvo práce a sociální politiky
Ukrajiny**

ul. Esplanadna 8/10, 01023 Kyjev
tel: +380 44 2262445
fax: +380 44 2890098

**Ministerstvo Ukrajiny pro rodinu, mládež
a sport**

ul. Desjatylna 14, 01023 Kyjev
tel: +380 44 2840366
fax: +380 44 2791124
www.dksm.gov.ua

Ministerstvo justice Ukrajiny

ul. Architekta Horodeckoho 13, 01001
Kyjev
tel: +380 44 2796664
fax: +380 44 2796664
www.minjust.gov.ua

**Ministerstvo stavebnictví, architektury a
bytové komunálního hospodářství
Ukrajiny**

Velká Žitomirská 9, 01025 Kyjev
tel: +380 44 2262208
fax: +380 44 2788390

Příloha 5:

Důležité kontakty v České republice

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR

Odbor evropských zemí a zemí SNS
112 49 Praha 1, Politických vězňů 20
Tel.: +420 224 062 409
Fax: +420 224 062 573
<http://www.mpo.cz>

Ministerstvo zahraničních věcí ČR

Odbor jihovýchodní a východní Evropy
118 00 Praha 1, Loretánské náměstí 5
Tel: +420 224 183 197
Fax: +420 224 182 075
<http://www.mzv.cz>

Česká agentura na podporu obchodu – CzechTrade

128 01 Praha 2, Dittrichova 21
Tel.: +420 224 907 500
Fax: + 420 224 907 503
<http://www.czechtrade.cz>
<http://www.businessinfo.cz>

Česká agentura pro zahraniční investice – CzechInvest

120 00 Praha 2, Štěpánská 15
Tel.: +420 296 342 500
Fax: +420 296 342 502
<http://www.czechinvest.org>

Komora pro hospodářské styky se SNS

190 00 Praha 9, Freyova 27
Tel.: +420 296 646 501, +420 296 646 502
Fax: +420 296 646 503
<http://www.komorasns.cz>

Svaz průmyslu a dopravy ČR

113 61 Praha 1, Mikulandská 135/7
Tel.: +420 224 934 088
Fax: +420 224 934 597
e-mail: spcr@spcr.cz
<http://www.spcr.cz>

Česká exportní banka

111 21 Praha 1, Vodičkova 34
P.O. Box 870
Tel.: +420 222843111
e-mail: ceb@ceb.cz
<http://www.ceb.cz>

Exportní garanční a pojišťovací společnost

111 21 Praha 1, Vodičkova 34/701
tel.: +420 222 841 111
fax.: +420 222 844 001
e-mail: info@egap.cz
<http://www.egap.cz>